

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Analýza sociálního a ekonomického rozvoje obce Telč

Bc. Lukáš Nosek

© 2022 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Lukáš Nosek

Veřejná správa a regionální rozvoj – k. s. Sez. Ústí – Tábor

Název práce

Analýza sociálního a ekonomického rozvoje obce Telč

Název anglicky

Analysis of Social and Economic Development of the Municipality Telč

Cíle práce

Hlavním cílem diplomové práce je zhodnocení sociálního a ekonomického rozvoje města Telč, které bude provedeno na základě vybraných socioekonomických ukazatelů. Dalším cílem práce je na základě zjištěných informací identifikovat slabé a silné stránky města a především navrhnout městu Telč možné perspektivy dalšího rozvoje.

Metodika

Z metodologického pohledu bude využito především techniky studia dokumentů odborné povahy a sekundární analýzy dat. Také bude využito primárního sběru dat pomocí polostandardizovaných rozhovorů s klíčovými aktéry rozvoje města a dotazníkového šetření mezi obyvateli města Telč.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

ekonomický rozvoj, obec, region, regionální politika, sociální rozvoj, veřejná správa

Doporučené zdroje informací

BLAŽEK, J. – UHLÍŘ, D. – UNIVERZITA KARLOVA. *Teorie regionálního rozvoje : nástín, kritika, implikace*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.

ESKELINEN, Heikki, et al.: *Competitiveness, Localised Learning and Regional Development: Specialization and Prosperity in Small Open Economies*, Taylor and Francis, 2002. ProQuest Ebook Central, <https://ebookcentral-proquest-com.infozdroje.czu.cz/lib/czup/detail.action?docID=169634>

KADEŘÁBKOVÁ, J. – PEKOVÁ, J. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.

PEKOVÁ, J. – PILNÝ, J. – JETMAR, M. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.

TOTH, P. *Ekonomické aktivity obcí a měst*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-491-6.

WOKOUN, R. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

WOKOUN, R. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-304-9.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Jakub Husák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 10. 2. 2022

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 14. 2. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 16. 02. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Analýza sociálního a ekonomického rozvoje obce Telč" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 26. března 2022

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu své diplomové práce panu Ing. Jakubu Husákovi, Ph.D. za odborné vedení, užitečné rady a připomínky, které mi pomohly při zpracování této diplomové práce. Dále bych rád poděkoval panu starostovi města Telč Mgr. Vladimíru Brtníkovi a zaměstnancům MěÚ Telč za jejich ochotu a poskytnuté informace. V neposlední řadě také děkuji své rodině za podporu během celého studia.

Analýza sociálního a ekonomického rozvoje obce Telč

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá analýzou sociálního a ekonomického rozvoje města Telč, které se nachází v okrese Jihlava, v jihozápadní části Kraje Vysočina. Práce je rozdělena na dvě části. První z nich je věnována literární rešerši, kde je za využití odborné literatury vymezen region, je zde charakterizován regionální rozvoj, regionální politika České republiky, regionální politika Evropské unie a veřejná správa. Druhá část práce je zaměřena na samotnou analýzu a zhodnocení sociálního a ekonomického prostředí města. V rámci sociální a ekonomické analýzy je řešena struktura obyvatelstva, ekonomická struktura, nezaměstnanost, bytový fond, dopravní a technická infrastruktura a celková občanská vybavenost města. Součástí analýzy je i dotazníkové šetření prováděno mezi místními obyvateli. Výsledky analýzy jsou následně shrnuty v samostatné části, kde je vymezeno 5 klíčových socioekonomických oblastí mající významný vliv na další rozvoj města, u kterých jsou zároveň navrženy možnosti dalšího směřování rozvoje města Telč.

Klíčová slova: ekonomický rozvoj, obec, region, regionální politika, sociální rozvoj, veřejná správa

Analysis of Social and Economic Development of the Municipality Telč

Abstract

This Master's thesis deals with the analysis of the social and economic development of the municipality of Telč, which is located in the district of Jihlava, in the southwestern part of the Vysočina region. The thesis is divided into two parts. The first one is devoted to literary research, where the use of specialized literature is defined region, characterized regional development, regional policy the Czech Republic, regional policy of the European union and public administration. The second part of thesis is focused on the analysis itself and the assessment of the social and economic environment of the city. The social and economic analysis analyses population structure, economic structure, unemployment, housing stock, transport and technical infrastructure and the general civic amenities of the city. The analysis includes also a questionnaire survey conducted among local residents. The results are summed up in separate part, where are defined 5 key socio-economic areas, that have a significant impact on the further development of the city and in which also the possibilities for further development of Telč are proposed.

Keywords: economic development, municipality, region, regional policy, social development, public administration

Obsah

1. Úvod.....	11
2. Cíl práce a metodika	13
2.1. Cíl práce	13
2.2. Metodika	13
3. Teoretická východiska	15
3.1. Vymezení a typy regionů	15
3.2. Regionální rozvoj	16
3.2.1. Teorie regionálního rozvoje	17
3.2.2. Regionální rozvoj v ČR.....	21
3.3. Regionální politika.....	22
3.3.1. Nástroje regionální politiky.....	23
3.3.2. Regionální politika v Evropské unii.....	24
3.3.3. Regionální politika v České republice	27
3.4. Obec	29
3.4.1. Působnost obce.....	30
3.4.2. Typy obcí	31
3.4.3. Orgány obce	32
4. Charakteristika města Telč	35
4.1. Geografie.....	35
4.2. Správní vymezení města	35
4.3. Historie města	36
4.4. Vnější vztahy.....	38
5. Analýza zjištěných výsledků.....	40
5.1. Sociální a ekonomické charakteristiky města Telč	40
5.1.1. Obyvatelstvo a základní demografické údaje.....	40
5.1.2. Domovní a bytový fond	50
5.1.3. Dopravní a technická infrastruktura	53
5.1.4. Ekonomická struktura a nezaměstnanost	56
5.1.5. Vzdělávání.....	61
5.1.6. Zdravotnictví a sociální péče	63
5.1.7. Kultura	64
5.1.8. Cestovní ruch	66
5.1.9. Sport a volný čas	68

5.2.	Dotazníkové šetření.....	70
5.2.1.	Identifikace respondentů	70
5.2.2.	Výzkumná část dotazníku	72
6.	Zhodnocení klíčových oblastí a návrh dalšího rozvoje města Telč.....	79
7.	Závěr	83
8.	Seznam použitých zdrojů	86
9.	Přílohy	89

Seznam obrázků

Obr. č. 1 -	Administrativní mapa správního obvodu ORP Telč.....	36
Obr. č. 2 -	Vývoj počtu obyvatel v Telči dle sčítání lidu v letech 1869 - 2011	41
Obr. č. 3 -	Vývoj počtu obyvatel v Telči v letech 2006 - 2020.....	42
Obr. č. 4 -	Pohyb obyvatel v Telči v letech 2006 - 2020	44
Obr. č. 5 -	Struktura obyvatelstva dle pohlaví v Telči v letech 2006 - 2020.....	45
Obr. č. 6 -	Věková pyramida obyvatelstva v Telči k 31. 12. 2020.....	46
Obr. č. 7 -	Věková struktura obyvatelstva Telče a vyšších územních jednotek v roce 2020	48
Obr. č. 8 -	Struktura obyvatel města Telč dle vzdělání v roce 2011	48
Obr. č. 9 -	Vývoj vzdělanostní struktury obyvatel v Telči	49
Obr. č. 10 -	Vzdělanostní struktura Telče a vyšších územních jednotek v roce 2011.....	50
Obr. č. 11 -	Historický vývoj výstavby domů v Telči.....	52
Obr. č. 12 -	Intenzita dopravy ve městě Telč v roce 2016	54
Obr. č. 13 -	Vývoj podílu nezaměstnaných osob k 1. 1.	59
Obr. č. 14 -	Srovnání podílu nezaměstnaných osob v Telči v lednu a v červenci.....	60
Obr. č. 15 -	Návštěvnost TIC v Telči	67
Obr. č. 16 -	Vyhodnocení dotazníkové otázky "Jak se Vám ve městě Telč žije?"	72
Obr. č. 17 -	Vyhodnocení dotazníkové otázky "Cítíte se v Telči bezpečně?"	73
Obr. č. 18 -	Vyhodnocení dotazníkové otázky "Zajímáte se o dění a budoucí plány města Telč?".	73
Obr. č. 19 -	Vyhodnocení dotazníkové otázky "Z jakého zdroje nejčastěji získáváte informace o dění ve městě"	74
Obr. č. 20 -	Vyhodnocení dotazníkové otázky "Jak byste ohodnotil (a) práci vedení města?"	75

Seznam tabulek

Tab. č. 1 - Hlavní vývojové etapy regionální politiky	18
Tab. č. 2 - Přirozený pohyb obyvatelstva v Telči v letech 2006 - 2020.....	42
Tab. č. 3 - Mechanický pohyb obyvatelstva v Telči v letech 2006 - 2020.....	43
Tab. č. 4 - Celková pohyb obyvatelstva v Telči v letech 2006 - 2020	43
Tab. č. 5 - Celkový přírůstek obyvatel v letech 2011 - 2020 na 1000 obyvatel.....	44
Tab. č. 6 - Počet obyvatel ve věkových kategoriích v Telči v roce 2020.....	45
Tab. č. 7 - Věková struktura obyvatelstva v Telči v letech 2011 - 2020.....	47
Tab. č. 8 - Domovní fond města Telč dle SLDB v roce 2011.....	51
Tab. č. 9 - Bytový fond města Telč dle SLDB v roce 2011	51
Tab. č. 10 - Počet domů a bytů v místních částech města Telč.....	52
Tab. č. 11 - Intenzita dopravy na vybraných úsecích města Telč v roce 2016.....	53
Tab. č. 12 - Podnikatelské subjekty v Telči podle převažující činnosti k 31. 12. 2020	56
Tab. č. 13 - Podnikatelské subjekty v Telči podle právní formy k 31. 12. 2020.....	57
Tab. č. 14 - Vývoj nezaměstnanosti v Telči v roce 2021	60
Tab. č. 15 - Přehled návštěvnosti vybraných památek v Telči.....	68
Tab. č. 16 - Přehled sportovních organizací v Telči.....	68
Tab. č. 17 - Seznam sportovišť ve městě Telč	69
Tab. č. 18 - Vyhodnocení dotazníkové otázky ohledně spokojenosti s jednotlivými aspekty ve městě Telč	76
Tab. č. 19 - Vyhodnocení dotazníkové otázky "Co vám ve městě Telč nejvíce chybí?"	77
Tab. č. 20 - Vyhodnocení dotazníkové otázky "Navrhněte, do jaké oblasti by mělo město Telč investovat největší podíl finančních prostředků z rozpočtu v nejbližších letech?"	78

1. Úvod

Po roce 1989 procházela Česká republika celkovou transformační proměnou. Pád železné opony, následná emancipace Československa ze sovětského bloku a snaha o přeorientování se z východu Evropy na západ znamenalo pro naši zemi udělat zásadní změny a reformy. Jednou z hlavních transformací byl přechod ekonomiky z centrálně řízené na ekonomiku tržní, což byla zároveň jedna z podmínek pro následný vstup země do Evropské unie. Současně s těmito změnami se musela změnit i územní veřejná správa a regionální struktura země. Vlivem nových politických, sociálních a ekonomických faktorů vstoupila Česká republika do tohoto transformačního období se silně polarizovanou regionální strukturou a s výrazně centralizovanou územní správou, pro kterou nebyla jasně definovaná určitá hierarchie. Přesto se problematika regionálního rozvoje v České republice dostávala do popředí zájmu teprve až v druhé polovině 90. let. Hlavními důvody byly vyšší nezaměstnanost a stále se zvyšující rozdíly mezi jednotlivými regiony země. S řešením otázky regionálního rozvoje úzce souvisí i plánovaný vstup České republiky do Evropské unie, která se snaží pomocí finančních příspěvků z různých fondů podpořit zaostalejší regiony v jejich rozvoji tak, aby se rozdíly mezi vyspělejšími a zaostalejšími regiony neustále snižovaly. Podmínkou pro čerpání těchto příspěvků je ale zpracování strategie regionálního a lokálního rozvoje každé členské země EU.

Česká republika se v současnosti administrativně dělí na kraje a obce. Postavení kraje a jeho orgánu je vymezeno zákonem o krajích č. 129/2000 Sb. Zde je kraj definován jako územní společenství občanů, které pečuje o všestranný rozvoj svého území a svého majetku, který spravuje. Současně má kraj i pravomoc koordinovat rozvoj územního obvodu, schvalovat strategie rozvoje územního obvodu a schvalovat koncepce rozvoje cestovního ruchu na území kraje. V České republice 1. 1. 2001 zahájilo činnost 14 krajů (vyšších územně správních celků), což bylo výsledkem I. etapy reformy veřejné správy.

Základním územně samosprávným celkem je obec. Obec je definována zákonem o obcích č. 128/2000 Sb. jako základní společenství občanů, které je vymezeno svými hranicemi. Obec zajišťuje všestranný rozvoj svého území s ohledem na potřeby svých občanů, kteří mají možnost se do jisté míry na rozvoji a fungování obce podílet. Obec vytváří podmínky pro rozvoj sociální péče a především pro uspokojení potřeb svých občanů, jejichž iniciativa je vysoce žádoucí, neboť vede k úspěšnému a účelnému rozvoji obce. Jedná se

především o uspokojení potřeb v otázkách bydlení, ochrany zdraví, dopravní a technické infrastruktury, vzdělávání a celkového kulturního rozvoje a zajištění veřejného pořádku v obci.

Plnění všech těchto dílčích aspektů rozvoje už vyžaduje dlouhodobější a soustavnější plánování rozvoje dané obce. Z tohoto pohledu je pro systematický a efektivní rozvoj každé obce klíčové, aby měla obec zpracovaný strategický plán rozvoje. Jedná se o základní dokument obce v oblasti strategického plánování, který by měl primárně vycházet ze současného stavu obce a s ohledem na rozpočtovou situaci obce by měl definovat klíčové plánované investice pro různá časová období za účelem zajištění efektivního rozvoje obce. Existence strategického plánu rozvoje obce je zároveň podmínkou pro čerpání dotací z Evropské unie.

Odpovědí na to, jak probíhá samotný rozvoj v menším městě, by měla být tato diplomová práce, která analyzuje sociální a ekonomický rozvoj ve městě Telč. Město Telč se nachází v Kraji Vysočina, uprostřed Českomoravské vrchoviny. Telč patří mezi turisticky nejnavštěvovanější města v České republice. V roce 1992 bylo historické centrum Telče zapsáno na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

2. Cíl práce a metodika

2.1. Cíl práce

Hlavním cílem této práce je zhodnocení sociálního a ekonomického rozvoje města Telč, které bude provedeno na základě vybraných socioekonomických ukazatelů. Mezi hlavní ukazatele sociálního rozvoje patří především demografické údaje, bytový fond, školství, nebo oblast sociální péče a zdravotnictví. V rámci ekonomických ukazatelů rozvoje města se pak jedná o zhodnocení ekonomické situace na trhu práce ve městě, míru nezaměstnanosti a v neposlední řadě samotné hospodaření města včetně plnění rozpočtu. Dalším cílem práce je na základě zjištěných informací identifikovat silné a slabé stránky města a především doporučit a nastínit městu Telč možné perspektivy dalšího rozvoje.

2.2. Metodika

Diplomová práce bude rozdělena na dvě hlavní části – teoretickou a empirickou. První, teoretická část, se bude věnovat rešerši literatury související s tématem celé práce, kterým je sociální a ekonomický rozvoj dané obce. S pomocí odborné literatury zde dojde k vysvětlení základních pojmů v oblasti regionálního rozvoje, regionální politiky, sídelní struktury, vymezení a charakteristiky obce a fungování veřejné správy. V této první části tak dojde především k vymezení základních pojmů klíčových k porozumění dané problematiky.

Druhá část práce se již bude věnovat socioekonomickému rozvoji v obci Telč. V úvodu této části dojde k základní charakteristice města Telč včetně stručné historie města a následně už bude prostor věnovaný hodnocení a analýze jednotlivých sociálních a ekonomických ukazatelů rozvoje obce. Primární data pro tuto část budou získávána pomocí rozhovorů s klíčovými aktéry rozvoje města, kterými jsou starosta města a vedoucí jednotlivých odborů Městského úřadu v Telči. Dalším zdrojem informací bude studium dostupných sekundárních dat. Zde se v největší míře bude jednat o data z veřejně přístupné části Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ). Dalšími zdroji sekundárních dat budou například data z úřadu práce a data týkající se samotné obce. Do této skupiny dokumentů spadají rozpočet a závěrečný účet města, fond plánovaných projektů, seznam realizovaných investic apod. Všechny tyto získané informace budou přehledně zpracovány do tabulek,

grafů a výraznou měrou přispějí k analýze a budoucím návrhům pro další socioekonomický rozvoj města.

Další podkapitolou této části bude vyhodnocení dotazníků. Dotazníkové šetření bude realizováno mezi občany města Telče a bude prováděno za účelem získání názorů občanů na různé oblasti rozvoje města a na celkovou spokojenost se životem v Telči.

V závěru této části budou veškeré získané informace sumarizovány, dojde k identifikaci hlavních rozvojových oblastí ve městě a budou navržena doporučení další možné perspektivy rozvoje města za účelem zkvalitnění života v Telči.

3. Teoretická východiska

3.1. Vymezení a typy regionů

Základním pojmem v oblasti regionálního výzkumu je samotný pojem region a jeho vymezení. Slovo region vychází z latinského slova regio, což se překládá jako krajina, hranice nebo směr (Kadeřábková, Trhlínová 2008).

Ve vědeckém prostředí dosud neexistuje žádný konsens typologie regionů, který by sjednotil všechna východiska a mohl by se stát základním kamenem pro další výzkum regionální politiky. Hudečková (2013) například za regiony považuje vzájemně se odlišující části zemského povrchu vymezené jasně danou hranicí. Tato hranice může být buď fyzickogeografická (např. řeka, pohoří) nebo vzniklá vlivem člověka (např. hranice kraje, ulice). Hranice regionů vytvořené vlivem člověka jsou ostřejší, nicméně většina regionálních hranic nemá ráz náhlých přechodů.

Zákon 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje zase definuje region pro potřeby České republiky jako územní celek, vymezený územními obvody obcí a krajů, jehož rozvoj může být podporován.

Přestože odborná literatura eviduje velké množství snah o vymezení a typologizaci regionů dle nejrůznějších kritérií, tak se většina těchto snah opírá o kombinaci tří hlavních aspektů: různá pojetí či koncepce prostoru (území), velikost a věcný obsah. Jednu z nejvíce uznávaných typologizací regionů zpracoval německý geograf H. H. Blotevogel, který regiony označuje jako „vícedimenzionální sémantická pole“ (Wokoun 2008).

Blotevogelova typologizace rozlišuje tyto typy regionů: reálné regiony, regiony vymezené lidskými činnostmi a identifikační regiony. Reálné regiony (analytické regiony) jsou regiony, které je možné definovat na základě teorií, z níž vycházejí, nebo na základě účelu, ke kterému by měly sloužit. Jedná se tedy o vědecké konstrukce, které mají sloužit k vědeckému poznání a uspořádání reality. Reálné regiony se ještě rozlišují na jednoznačně lokalizovatelné regiony (např. povodí řeky, přírodní jednotky) a funkční regiony (hospodářský prostor, trh práce, městský region). Regiony vymezené lidskými činnostmi jsou regiony vznikající každodenním jednáním různých skupin regionálního rozvoje (obyvatelé, firmy, sdružení obcí a měst). Příkladem takových regionů jsou území

dobrovolných svazků obcí nebo územně plánovací regiony. Posledním typem regionu jsou identifikační regiony, které se formují prostřednictvím běžné společenské komunikace. Příklady těchto regionů jsou region společenské identity (pocit sounáležitosti k určitému území) nebo region oblasti působnosti politického jednání (Blotevogel 2000).

Tato Blotevogelova typologizace regionu rámcově odpovídá i tradičnímu a často používanému rozdělení regionů na deskriptivní a normativní regiony. Deskriptivní regiony, které jsou vymezovány na základě situační analýzy, ještě dělíme na homogenní a heterogenní regiony. Homogenní regiony vykazují relativní homogenitu na celé ploše regionu a zpravidla se u těchto regionů jedná pouze o jedno regionalizační kritérium, které je rovnoměrně situováno v celém regionu (např. podíl zaměstnanců v zemědělství, hustota zalidnění,...). Naproti tomu heterogenní regiony se vymezují pomocí funkcí a intenzity vazeb mezi jádrem (nodus) a zázemím. Z tohoto důvodu se tyto regiony označují také jako funkční nebo nodální regiony. Jedná se především o spádové regiony dojížděky do škol, do zaměstnání a za službami. Druhým typem regionu jsou normativní regiony. Tyto regiony vznikají na základě požadavků dané legislativy nebo exekutivy. Jedná se o administrativní regiony sloužící například k rozdělování a čerpání dotací nebo o zaostalejší regiony se soustředěnou podporou státu vymezených pomocí společných strukturálních problémů (Wokoun 2008).

3.2. Regionální rozvoj

Mates (2008) definuje regionální rozvoj jako proces pozitivně vnímaných změn v určitém časovém horizontu na příslušném území ze strany obyvatel, soukromého sektoru a dalších subjektů

Maier (2012) popisuje regionální rozvoj jako proces rozvíjení vymezeného území s cílem udržovat a neustále zvyšovat blahobyt obyvatel regionu. Tento proces se týká mnoha oblastí, které přinášejí regionu pozitivní výsledky. Jedná se například o rozvoj dopravy, rozvoj podnikání nebo celkový sociální a hospodářský rozvoj daného území.

Dle zákona 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje je cílem regionálního rozvoje zajištění dynamického a vyváženého rozvoje území s ohledem na kvalitu života a životního prostředí a přispění ke snižování rozdílů mezi jednotlivými regiony.

Podle Wokouna (2008) nemá regionální rozvoj přesně danou definici, lze jej ale vymežit podle akademického a praktického hlediska. Akademické hledisko definuje regionální rozvoj jako meziodvětvové řešení vztahů, procesů a jevů systematicky vymezeného prostoru, který je ovlivňován přírodně-geografickými, sociálními a ekonomickými podmínkami ve sledovaném regionu. Jedná se především o geografii, sociologii a ekonomii. Praktické hledisko je vymezeno vyšším využíváním a zvyšováním potenciálu vymezeného prostoru vznikajícím v důsledku využívání přírodních zdrojů a prostorové optimalizace socioekonomických aktivit. Tento růstový potenciál regionu lze v ideálním případě klasifikovat prostřednictvím socioekonomických ukazatelů. Mezi nejvýznamnější ukazatele potenciálu regionu řadíme HDP na obyvatele, věkovou strukturu obyvatelstva, míru nezaměstnanosti, výši průměrné mzdy, geografickou polohu nebo dostupnost a kvalitu infrastruktury.

3.2.1. Teorie regionálního rozvoje

Za nejstarší teorii, nebo spíše za předchůdce teorií regionálního rozvoje, jsou považovány lokalizační teorie, které se formovaly na začátku 19. století. Tato skupina teorií je zaměřena na regionální ekonomiku, konkrétně na hledání zákonitostí při lokalizaci různých ekonomických subjektů. Z počátku se tyto teorie soustředily na zemědělské aktivity, kdy například von Thünen zkoumal vztah mezi způsobem využití ploch a vzdáleností této plochy od střediskového místa. Následovalo zaměření na lokalizaci průmyslových subjektů (W. Roscher a A. E. Schaffle) nebo zaměření na dopravní náklady (W. Launhardt). A. Weber veškeré tyto poznatky později zobecnil a syntetizoval do jediné klasické teorie lokalizace, jejímž cílem je snaha o dosažení minimálních výrobních nákladů při lokalizaci podniku. Těchto poznatků využil W. Isard, který se po válce zabýval lokalizační teorií a všechny cenné poznatky teorie lokalizace i regionálních teorií integroval do regionální vědy = regionalistiky. Jedním ze základních témat regionalistiky je vytváření obecně platných teorií regionálního rozvoje. Jednotlivé regionalistické školy dochází velmi často k protikladným poznatkům v oblasti teorie regionálního rozvoje, neboť všechny základní teorie mají své základy a jsou odvozeny od obecnějších ekonomických přístupů. Rozdílné ekonomické přístupy totiž způsobují rozdílné chápání důležitosti faktorů určujících regionální rozvoj,

kauzálních závislostí nebo regionálních rozdílů, a tím tvoří základ různorodých přístupů k chápání regionálního vývoje. Základní přístupy zobrazuje tab. č. 1 (Šilhánková 2007).

Tab. č. 1 - Hlavní vývojové etapy regionální politiky

obecný ekonomický přístup		převažující teorie regionálního vývoje	regionální politika
neoklasický (1920 - 1940)	neoklasické modely	teorie reg. rovnováhy (zejm. tzv. neoklasické modely)	základní idea - "dělníci za práci", hlavní nástroje - nástroje zvyšující mobilitu pracovních sil
keynesiánský (1950 - 1975)	teorie "jádro - periferie"	teorie reg. nerovnováhy (např. teorie kumulativních příčin, teorie pólů růstu)	"práce za dělníky", nástroje podporující příliv investic ze soukromého i veřejného sektoru do problémových regionů (investiční dotace, relokační instituce)
neomarxistický (1970 - 1985)	neo- (post-) marxistické teorie regionálního vývoje	teorie reg. nerovnováhy (např. teorie prostorových dělb práce)	návrhy na opatření neomarxisté neformulovali (v soc. zemích byla reg. politika velmi účinná, ale za cenu ztráty vnější konkurenceschopnosti)
neokonzervativní (1975 -)	teorie "nové ekonomické geografie"	teorie reg. nerovnováhy (např. path dependence, nová teorie růstu)	"podpora lokální iniciativy", podpora malých a stř. firem, decentralizace kompetencí, deregulační opatření
neoinstitucionální (1980 -)	teorie vysvětlující vývoj v období post-fordizmu	teorie reg. nerovnováhy (např. teorie průmyslového okresu, teorie učících se regionů)	"spolupráce a inovace", podpora malých a stř. firem, šíření inovací, networking, gradualistická proměna místních institucí, založena na učení se

Zdroj: Šilhánková 2007, vlastní zpracování

Neoklasické modely

Za počátek regionální politiky v moderním pojetí je považováno období neoklasických modelů regionálního rozvoje, které vznikly ve V Británii. Jedná se o modely, které se zaměřovaly především na analýzu reakcí tržních aktérů na změnu poptávky daného regionu a jejichž prioritou bylo dosažení stavu „přirozené rovnováhy“, což je charakteristické dosažením plného využití zdrojů (Šilhánková 2007).

Jako důvod vysoké nezaměstnanosti v některých regionech byla v souladu s neoklasickou teorií uváděna nízká mobilita pracovních sil v porovnání s výrazně vyšší mobilitou kapitálu. Převládajícím názorem tak bylo, že zatímco kapitál plynule proudí do odvětví s novými příležitostmi, tak pracovní síly zůstávají fixovány. V reakci na tuto situaci byla ve Velké Británii přijata opatření zaměřena na zvýšení mobility pracovních sil s cílem posílit tržní mechanismus na trhu práce. Tento koncept bývá autory označován jako „dělníci za prací“. Samotný koncept využíval různé nástroje regionální politiky zaměřené na podporu dojíždějících za prací. Jednalo se například o finanční pomoc při stěhování, pomoc při získání bytu nebo zajištění rekvalifikace na profesi žádanou v imigračním regionu. Mezi nevýhody této koncepce patří zeslabování lidského potenciálu v emigračních regionech, vysoké náklady spojené se stěhováním a údržbou infrastruktury emigračních regionů a přetrhání sociálních vazeb z důvodu přestěhování osob za prací. Z těchto důvodů má mít tento typ regionální politiky smysl pouze tehdy, pokud existují výrazné rozdíly na trhu práce v jednotlivých regionech a pokud existují regiony s nedostatkem pracovních sil, do kterých je možné se přistěhovat (Blažek, Uhlíř 2011).

Teorie jádro - periferie

Přesným opakem první skupiny teorií jsou teorie jádro – periferie. Zatímco neoklasické modely růstu zdůrazňují význam faktorů ze strany nabídky, tak typickým společným rysem teorií jádro – periferie je zaobírání se významem poptávky po zboží vyráběném v regionu. Většina těchto teorií vychází z keynesiánského chápání ekonomiky, které je založeno převážně na makroekonomických ukazatelích (agregátní poptávka, míra nezaměstnanosti, objem produkce nebo výše úrokových sazeb). Z pohledu regionálního rozvoje je keynesiánský poptávkově orientovaný přístup charakteristický důrazem na přerozdělování veřejných financí a na vyrovnání nerovnosti mezi regiony (Blažek, Uhlíř 2002). Nejvýznamnějšími teoriemi vycházejícími z tohoto principu jsou teorie růstových pólů (Perroux, Boudeville) a teorie kumulativních příčin (Myrdal). Obě teorie byly vytvořeny v 50. letech 20. století a autoři obou teorií považují, na rozdíl od představitelů neoklasických modelů, nerovnoměrný vývoj regionů za přirozený, neboť k růstu nemůže docházet všude ve stejné míře (Blažek, Uhlíř 2011).

Podle Šilhánkové (2007) je slabým místem těchto teorií poměrně tvrdé a mnohdy i účelové dělení regionů na prosperující jádra a zaostávající periferie, přičemž zdůrazňuje, že ve skutečnosti se jedná o souvislý pozvolný přechod od nejvyspělejších regionů k nejméně

vyspělým. Teorie jádro – periferie také nebere v potaz otázku úpadku bývalých jader a naopak vznik jader nových. Autorka tak poukazuje především na dnešní staré průmyslové oblasti, které byly dříve typickými jádry, zatímco dnes mají tyto regiony závažné problémy, často související s bývalou fází prosperity takových jader. Vliv keynesiánského pojetí teorie regionálního rozvoje byl značně omezen objemem veřejných prostředků určených k realizaci programů regionálního rozvoje (Stejskal, Kovarník, 2009).

Neo-marxistické teorie regionálního vývoje

Další významnou skupinu tvoří neo- (post-) marxistické teorie regionálního vývoje. Pro skupinu těchto teorií je typické odmítání přirozené podmíněnosti nerovnoměrného vývoje, bagatelizace rozdílů v předkapitalistických společnostech a fatalistické vidění světového vývoje ke globální krizi nebo válce (Šilhánková 2007). Nerovnoměrný rozvoj považují neomarxisté pouze jako prostorový rozměr strukturálních a sociálních nerovností v kapitalistickém systému. Rozdíly v rychlosti růstu jsou interpretovány jako logický důsledek inherentní nestability kapitalismu a snahy států na zmírnění těchto rozdílů jsou považovány za neúčinné, neboť se tím řeší pouze následky, nikoliv příčiny. Představitelé těchto teorií navíc vnímají stát jako donucovací nástroj sloužící zájmům kapitalistů, a proto nevidí řešení regionálních problémů, které jsou způsobovány primárně obecnými principy fungování kapitalismu, na lokální úrovni, ale spíše na úrovni národní a nadnárodní. Neomarxistické teorie považují za rozhodující ukazatel perspektivy vývoje regionů a států jejich postavení ve světové ekonomice. Mezi tyto teorie patří například teorie prostorových dělb práce, teorie nerovné směny nebo teorie mezoekonomiky (Blažek, Uhlíř 2011).

Teorie „nové ekonomické geografie

Za další skupinu teorií lze považovat modely „nové ekonomické geografie“. Do této skupiny spadají nová teorie růstu, path dependence, nová teorie obchodu a nová teorie endogenního růstu. Jedná se o skupinu neokonzervativních přístupů, které navazují na neoklasickou tradici modelování. Autoři těchto teorií jsou přesvědčeni, že současné možnosti matematiky jsou schopné podchytit složité nelineární tendence regionálního rozvoje do exaktních matematických modelů. Pod názvy teorií (nebo modelů) „nové ekonomické geografie“ jsou tak ukryty pokusy o matematické modely aglomeračních výhod, externích úspor nebo rostoucích výnosů v duchu do značné míry abstraktních lokalizačních teorií. Největší nevýhodou těchto modelů je jejich omezenost na oblasti, které

lze matematicky kvantifikovat, ostatní oblasti zájmu jsou považovány za nepodstatné. Modely se tak vůbec nezabývají přílivem a odlivem zahraničních investic, rolí lokálních institucí nebo sociálním, institucionálním, kulturním a politickým zakořeněním jednotlivých regionů. Výsledkem takových teorií jsou sice formálně dokonalé, ale pro jejich výchozí parciálnost výrazně zjednodušené, nerealistické a pro praxi nepoužitelné modely (Šilhánková 2007).

Teorie vysvětlující vývoj v období post-fordizmu

Poslední skupinou jsou teorie vysvětlující vývoj v období post-fordizmu. Tuto skupinu tvoří několik navzájem si velmi blízkých a podobných teorií (např. teorie průmyslového okresu, teorie flexibilní specializace nebo teorie učících se regionů). Tyto teorie jsou si navzájem hodně podobné a za klíčové faktory regionálního rozvoje považují shodně kvalitní sociální, institucionální a kulturní struktury, organizovanou spolupráci malých firem, šíření inovací a networking (Šilhánková 2007). Z praktického hlediska se tyto teorie zaměřují na způsoby zlepšující vzájemnou interakci a učení jednotlivých aktérů rozvoje. Tyto snahy spočívají ve zvýšení investic do vzdělání, v podpoře vzniku institucí na podporu vědy a výzkumu nebo v podpoře vzniku místních podnikatelských prostředí. Za nejefektivnější považují představitelé těchto teorií investice do lidských zdrojů, do vzdělávání a výchovy co nejvíce kvalifikovaných lidí (Blažek, Uhlíř 2011). Keeble a kol. (1999) například na základě provedené analýzy inovativních hi-tech podniků v okolí Cambridge došli k závěru, že pro tyto firmy je klíčová přítomnost vysoce kvalifikovaných odborníků a jejich neformální kontakty s univerzitou. Díky univerzitě a místnímu technologickému parku tak mohou tyto firmy navazovat další mezinárodní kontakty s firmami podobného zaměření.

3.2.2. Regionální rozvoj v ČR

Zatímco v jiných státech Evropy (převážně západních) má regionální rozvoj a regionální výzkum již delší tradici, tak v České republice se tato problematika dostává do oblasti zájmů odborníků různých profesí až v druhé polovině 90. let 20. století. Hlavním důvodem sníženého zájmu o regionální výzkum v naší zemi byla mimořádně nízká míra nezaměstnanosti, která se u nás udržela i v průběhu prvních let transformace po roce 1989. Právě ukazatel nezaměstnanosti je považován za klíčový indikátor problémů jednotlivých

regionů. Zároveň tento nezáměr o danou problematiku souvisel se stavem odpovídajícím relativně malým meziregionálním rozdílem na začátku transformačního období i v průběhu prvních let transformace v České republice. Od druhé poloviny 90. století se v České republice výrazně zvyšuje potřeba studia regionálních problémů a jejich řešení, a to jak z vnitřních, tak i z vnějších příčin. Mezi vnitřní příčiny stimulující potřebu řešit regionální problematiku patří masivní nárůst nezaměstnanosti v ČR v letech 1997 – 1999, který byl doprovázen výrazným růstem rozdílů v míře nezaměstnanosti mezi jednotlivými regiony. Hlavním vnějším faktorem zvyšující zájem o regionální rozvoj v tomto období je plánovaný vstup ČR do Evropské unie, neboť v Evropské unii je regionální politice a regionálnímu výzkumu věnována značná pozornost. Na tuto oblast jsou v Evropské unii vynaloženy nemalé zdroje, kdy se především prostřednictvím strukturálních a investičních fondů snaží Evropská unie podporovat zaostalejší regiony a srovnávat tak rozdíly mezi regiony v celé unii. Z tohoto důvodu Evropská unie vyžaduje po kandidátských zemích vytvoření moderní a efektivní regionální politiky (Blažek, Uhlíř 2011).

3.3. Regionální politika

Ačkoliv regionální odlišnosti v různých částech světa lze vnímat téměř od počátku života, samotný pojem regionální politika je poměrně nový. Pojem regionální politika se začal užívat a skloňovat až od 30. let 20. století. Příčinou vzniku regionální politiky jako samostatného oboru byly čím dál výraznější problémy daného území způsobené meziregionálními rozdíly. Rozdíly mezi jednotlivými regiony jsou tvořeny mnoha faktory. Mezi takové faktory můžeme zařadit například geografickou polohu regionů, přírodní podmínky regionů, vybavenost regionů přírodními zdroji, hustotu osídlení, míru nezaměstnanosti nebo vzdělanostní strukturu obyvatelstva (Wokoun 2008).

Od samotného vzniku regionální politiky nedošlo u autorů zabývajících se touto problematikou k jasné obsahové definici daného pojmu. Přesto lze regionální politiku obecně definovat jako soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snížení rozdílů mezi jednotlivými regiony na socioekonomické úrovni (Mates, Wokoun 2001). Výkladový slovník socioekonomické geografie definuje regionální politiku jako součást státní politiky,

kteřá ovlivňuje rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit na celém území státu nebo v jeho části (Goodall 1987).

Hlavními cíli regionální politiky jsou tedy zmírnění rozdílů mezi regiony, dosažení vyvážené regionální struktury a snaha o zvýšení ekonomické konkurenceschopnosti ekonomicky slabých regionů. U ekonomicky silných regionů slouží regionální politiky k zajištění a usměrňování jejich dalšího rozvoje. Nežádoucí územní nerovnosti, odborně nazývané regionální disparity, mají negativní vliv na ekonomický rozvoj celého státu. V každém státě tak lze nalézt a definovat tzv. problémové regiony. Tyto regiony se typicky vyznačují klesající ekonomickou úrovní, rostoucí mírou nezaměstnanosti, nízkou mírou ekonomické aktivity, vysokou migrací a neadekvátní infrastrukturou. Nejčastějšími typy takových regionů jsou:

- **Regiony chudé na přírodní zdroje** – Jedná se o odlehlé regiony, kde horší přírodní podmínky umožňovaly pouze extenzivní typ zemědělství. Pro průmysl nepřitažlivé regiony. Možnost na ekonomické oživení těchto regionů představuje pouze rozvoj cestovního ruchu.
- **Regiony s nízkým využitím vlastních zdrojů** – Jedná se o regiony, které z důvodu nedostatku kapitálů nedostatečně využívají vlastních zdrojů. Zlepšení situace těchto regionů představuje technologický pokrok a ekonomická situace v jiných regionech.
- **Regiony se stagnujícím tradičním průmyslovým odvětvím** – Mezi tyto regiony patří regiony, které se díky tradičnímu průmyslu (těžba uhlí, energetika, textilní výroba) dříve řadily mezi nejvyspělejší, ale změna poptávky způsobila postupný úpadek celého regionu. Typickými znaky takových regionů jsou vysoká nezaměstnanost a výrazný výskyt emigrace. V ČR lze takové regiony najít na Ostravsku, Kladensku nebo Podkrušnohoří (Wokoun et al. 2011).

3.3.1. Nástroje regionální politiky

Další důležitou součástí regionální politiky je určování nástrojů regionální politiky pro podporu slabších regionu. Zatímco dříve byly hojně využívány nástroje, které podporovaly především pohyb pracovní síly v prostoru, tak v současnosti se klade důraz na nástroje se zaměřením a podporou rekvalifikace pracovní síly a nástroje zaměřené na příliv kapitálu do regionů. Příliv kapitálů do regionu je důsledkem vytváření nových pracovních

míst především pomocí vstupu nových firem na dané území, případně prostřednictvím firem, které již v tomto území působí. Pohyb kapitálu lze do jisté míry korigovat přitažlivostí regionu nebo restrikcemi, kdy díky zpřísnění předpokladů ohledně fungování kapitálů v jiných regionech dojde ke zvážení nových lokalit pro podnikání. Nástroje regionální politiky jsou členěny na makroekonomické a mikroekonomické (Wokoun et al. 2011).

Makroekonomické nástroje jsou při řešení regionálních problémů výrazně omezeny jinými národohospodářskými záměry (např. vyrovnaná platební bilance nebo správa inflace). Makroekonomickými nástroji jsou fiskální politika, monetární politika a protekcionismus (Stejskal a Kovárník 2009). Prostřednictvím fiskální neboli rozpočtové politiky dochází k redistribuci kapitálu mezi regiony. Mechanismus redistribuce kapitálu je založen na systému daní, odvodů a výdajů ze státního rozpočtu. Dalším makroekonomickým nástrojem je monetární politika, jejímž hlavním úkolem je regulace peněz v ekonomice. Díky této politice mají ekonomicky slabší regiony snadnější přístup k úvěrům. Třetím makroekonomickým nástrojem je protekcionismus, jehož hlavní úlohou je ochrana domácího trhu před masivním dovozem ze zahraničí prostřednictvím dovozních limitů a cel (Wokoun et al. 2011).

Mikroekonomické nástroje regionální politiky mají podobu účelových dotací, pomocí kterých se snaží stát ovlivňovat ekonomické subjekty při jejich rozhodování o prostorové lokalizaci. Tyto nástroje můžeme rozdělit na nástroje ovlivňující pohyb pracovních sil a nástroje ovlivňující pohyb kapitálu (Stejskal, Kovárník 2009). Nástroje ovlivňující pohyb pracovních sil se zaměřují na řešení otázky migrace a stabilizace obyvatelstva v daném regionu. Tyto nástroje se používají především k podpoře rekvalifikačních programů. Nástroje ovlivňující pohyb kapitálu se soustřeďují na tvorbu nových pracovních míst v regionu prostřednictvím zavedených firem, případně přilákáním nových firem do regionu (Wokoun 2007).

3.3.2. Regionální politika v Evropské unii

Regionální politika EU je především investiční politikou, která podporuje vytváření nových pracovních míst, hospodářský růst, udržitelný rozvoj a snaží se snižovat významné socioekonomické územní nerovnosti, které mezi evropskými regiony existují. Snižování regionálních rozdílů a zabývání se regionální politikou v Evropě je klíčové pro naplnění

některých z nejdůležitějších principů celé Evropské unie, kterými jsou vytvoření rozsáhlého jednotného trhu a zavedení společné měny. V Evropské unii je regionální politika uskutečňována ve třech základních úrovních – nadnárodní, národní a regionální. Nadnárodní úroveň je realizována na úrovni Evropské unie. Národní úroveň je prováděna jednotlivými členskými státy Evropské unie, které dodržují společná pravidla pro všechny členské země unie. Hlavními nositeli této úrovně jsou vláda a ministerstva. Regionální úroveň má celoplošný charakter, je přítomna ve většině členských států a její pozice neustále posiluje. Hlavními nositeli regionální úrovně jsou orgány regionální správy (Wokoun et al. 2011).

Macháček (2011) dále popisuje rozdělení regionální politiky na pojišťovací, jejímž hlavním cílem je eliminace problémů zaostávajících regionů v socioekonomické oblasti, a strategickou, jejímž hlavním cílem je zvýšení konkurenceschopnosti jednotlivých regionů ve státě, díky čemuž se zvyšuje i konkurenceschopnost celého státu jako celku. V současnosti je mnohem větší důraz kladen na pojišťovací typ regionální politiky, zatímco strategický typ je stavěn spíše do pozadí.

Regionální politika v Evropské unii vychází z několika základních principů. Jedná se o princip programování (poskytování příspěvků na základě víceletých programů), princip partnerství (úzká spolupráce institucí ovlivňujících umístění finančních prostředků), princip koncentrace (prostředky směřují ke konkrétním projektům do nejvíce potřebných regionů), princip subsidiarity (rozhodnutí na nejnižším stupni co nejbližší občanovi), princip adicionality (doplňkovost prostředků z unijního rozpočtu pro jednotlivé členské země), princip solidarity (vyspělejší státy financují méně ekonomicky vyspělé státy unie) a princip monitorování a vyhodnocování efektivnosti vynaložených prostředků Evropské unie (Stejskal, Kovárník 2009).

Základním pilířem pro zajištění srovnatelnosti statistických dat regionů v celé Evropské unii je zavedení jednotného systému klasifikování územních statistických jednotek. Z tohoto důvodu Komise evropských společenství zavedla v 70. letech 20. století společnou územní statistickou jednotku NUTS (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques). Jedná se o závazný systém administrativního dělení pro všechny členské, přistupující i kandidátské země Evropské unie. Toto členění regionu NUTS má zajistit přiměřené podmínky pro komparaci všech evropských regionů. Regiony jsou děleny převážně podle počtu obyvatel, případně dle rozlohy. V současné době Evropská unie vymezuje čtyři úrovně NUTS. Na klasifikaci NUTS následně ještě navazuje systém LAU

(Local Administrative Units). Tento systém, vytvořený jednotně v EU pro podchycení územních struktur a pro potřeby statistiky regionů, je tvořen úrovněmi LAU 1 a LAU 2. Na příkladu České republiky odpovídá toto dělení takto:

NUTS 0 – Odpovídá státu České republiky

NUTS 1 – Odpovídá území České republiky (z důvodu malé rozlohy státu tato kategorie splývá s předchozí kategorií)

NUTS 2 – Jedná se o regiony soudržnosti, jejíž ekonomické ukazatele jsou závazné pro čerpání dotací z fondu EU. V ČR z tohoto důvodu vzniklo 8 regionů soudržnosti, které jsou tvořeny jedním až dvěma kraji ČR.

NUTS 3 – Odpovídá jednotlivým krajům ČR

LAU 1 – Odpovídá okresům ČR

LAU 2 – Odpovídá obcím ČR (ČSÚ 2021a)

Nástroje regionální politiky Evropské unie

Hlavními nástroji strukturální politiky Evropské unie jsou strukturální a investiční fondy, ze kterých čerpají členské země dotace. Účelem vytvoření těchto fondů je snaha o snížení zaostalosti znevýhodněných a problémových regionů a zajištění vyrovnaného a udržitelného rozvoje v těchto regionech. Pro příjemce dotací z fondů však platí přísná pravidla a pro získání dotací tak musí zpracovat a Evropské unii předložit kvalitně zpracované programové a projektové dokumenty. K nejvýznamnějším fondům řadíme Evropský fond regionálního rozvoje a Evropský sociální fond (Wokoun 2008). Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF) je z hlediska objemu financí nejsilnějším strukturálním fondem. Cílem tohoto fondu je především odstraňování regionálních disparit a pomoc při posilování regionálního rozvoje. Hlavními oblastmi zájmu ERDF je zlepšování infrastruktury regionů, vytváření nových pracovních míst nebo podpora malého a středního podnikání. Druhým fondem je Evropský sociální fond (ESF), který se zaměřuje na podporu a prevenci proti nezaměstnanosti, rovné příležitosti mužů a žen a celkové posílení společenské soudržnosti. Hlavními oblastmi zájmu ESF je podpora vzdělávání a rekvalifikace, podpora rovných příležitostí na trhu práce nebo začleňování nezaměstnaných

osob. Mezi další fondy Evropské unie patří Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD), Evropský námořní a rybářský fond (EMFF), Evropský zemědělský záruční fond (EAGF), Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci (EFG) a Fond solidarity. Speciální postavení má Fond soudržnosti (také označován jako tzv. kohezní fond), který není určený k podpoře regionu, ale především k podpoře chudších států. Tento fond se finančně podílí na projektech týkajících se evropské dopravní infrastruktury a na projektech spojených s ochranou životního prostředí (Stejskal, Kovárník 2009).

3.3.3. Regionální politika v České republice

Ačkoliv ve světě se na regionální politiku kladl velký důraz již od druhé poloviny 20. století, tak v České republice se tato problematika dostávala do popředí zájmu až v závěru 20. století. Po roce 1989 procházela Česká republika na začátku 90. let celkovou transformací (zejména přechod od centrálně plánované k tržní ekonomice) a jednotlivé regiony v zemi se začaly vyvíjet jinou rychlostí. Postupné zvyšování rozdílů mezi regiony v tomto období a procesy demokratizace a decentralizace v druhé polovině 90. let tak zapříčinily zvrát v regionální politice a nutnost zabývat se touto problematikou (Wokoun 2008).

Vlivem strukturálních změn se již na začátku 90. let prohloubila hospodářská diferenciací ČR a bylo nutné podpořit problémové regiony (např. Ostravsko, severní Čechy). Od roku 1992 tak začala fungovat podpora malého a středního podnikání (MSP). Podpora spočívala například ve snadnějším přístupu k úvěrům a byla směřována zejména k podnikům v hospodářsky postižených regionech. Prvním výraznějším dokumentem realizace regionální politiky v České republice byly Zásady regionální politiky vlády ČR schválené v roce 1992. Tento dokument, jenž navazoval na MSP, představoval aktivity státních orgánů podporující efektivní fungování trhu s ohledem na regionální disparity. Významným rokem realizace regionální politiky v ČR byl rok 1996, kdy vlivem možného vstupu do EU dochází k postupné aktivizaci regionální politiky. V tomto roce je klíčovým milníkem vznik Ministerstva pro místní rozvoj ČR (1. 11. 1996) a schválení 14 krajů České republiky. V roce 1998 byly schváleny aktualizované Zásady regionální politiky ČR, které definovaly regionální politiku jako činnost regionálních orgánů, jejichž cílem má být

snižování rozdílů mezi jednotlivými regiony, podpora hospodářského a sociálního rozvoje regionů a zajištění vyváženého rozvoje regionů (Svobodová et al. 2013).

Dalším klíčovým rokem je rok 2000, kdy došlo k vytvoření základního systémového, institucionálního a legislativního rámce regionální politiky v České republice. Klíčovou legislativu pro regionální politiku představuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích a zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Zákon o podpoře regionálního rozvoje vymezil klíčové pojmy regionálního rozvoje a eliminoval nedostatky regionální politiky, které tu do té doby byly. Přijetím zákona o podpoře regionálního rozvoje se Česká republika výrazně přiblížila legislativní úpravě regionální politiky v rámci EU. Následně roku 2001 začala fungovat krajská zastupitelstva a v roce 2002 byly, v rámci dělení podle NUTS 2, ustanoveny regionální rady regionů soudržnosti. (Wokoun et al. 2011).

Strategické dokumenty regionální politiky v České republice

Mezi hlavní programové a strategické dokumenty v rámci regionálního rozvoje v České republice patří Strategie regionálního rozvoje v ČR, který je v pravomoci Ministerstva pro místní rozvoj ČR, a Program rozvoje kraje, který je schvalován zastupitelstvem kraje, příp. Program rozvoje obce, který je schvalován v samostatné působnosti obce a jehož zpracování je důležité pro možnost čerpání dotací pro danou obec (Postránecký 2010).

Základním nástrojem regionální politiky ČR je Strategie regionálního rozvoje České republiky (SRR). Jedná se o koncepční dokument na 7 let, za který odpovídá Ministerstvo pro místní rozvoj. Tento dokument zajišťuje soulad a provázanost regionální politiky států s regionální politikou EU. Cílem tohoto dokumentu je formulování témat a oblastí důležitých pro podporu regionálního rozvoje s ohledem na regionální dimenze a zajištění podpory rozvoje tam, kde je to potřebné a účelné. První Strategie regionálního rozvoje byla vládou přijata v roce 2000 (Svobodová et al. 2013).

V současnosti je v platnosti Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+. Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ stanovuje, v souladu se zákonem 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, hlavní cíle regionálního rozvoje na období let 2021 - 2027. Jedná se tedy o klíčový dokument, kterým stát otevřeně představuje své záměry o podpoře regionů a

tím tak stanovuje podobu regionální politiky České republiky na dalších 7 let. Zároveň se jedná se o jeden ze základních kamenů pro nastavení pravidel čerpání finančních prostředků z evropských strukturálních fondů, obsahuje tematické zaměření národních dotačních titulů a přináší diskuzi o nástrojích, které by měly dopomáhat vyrovnání rozdílů mezi jednotlivými regiony a zároveň posilovat konkurenceschopnost celé země (Ministerstvo pro místní rozvoj 2021).

Program rozvoje kraje, příp. obce je střednědobý koncepční dokument schvalovaný na 3 – 7 let a slouží samosprávě kraje, resp. obce ke zformulování a k časovému naplánování rozvojových aktivit tak, aby mohly co nejefektivněji přispívat k harmonickému a udržitelnému rozvoji území (Svobodová 2013).

3.4. Obec

Obec je v České republice základním územně samosprávným celkem, jehož postavení je definováno v zákoně 128/2000 Sb., o obcích. Zákon 128/2000 definuje obec jako územní samosprávné společenství občanů, které tvoří ohraničený územní celek, má vlastní majetek, se kterým hospodáří, vystupuje v právních vztazích svým jménem a pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Dlouhodobě probíhající decentralizace kompetencí a neustálé zvyšování odpovědnosti za zabezpečování veřejných statků pro obyvatele státu na územní samosprávu mají za následek stále významnější postavení obcí ve veřejné správě. Obce v České republice patří mezi klíčové aktéry regionálního rozvoje na lokální úrovni (Peková et al. 2008).

Obec v České republice je vymezena pomocí tří základních znaků:

- **Území** – Obec je územní samosprávný celek rozkládající se na jednom nebo několika katastrálních územích. V případě větších obcí se může obec dělit na části. V případě úspěšného místního referenda zákon umožňuje i slučování a rozdělování obcí. Každá obec je v systému veřejné správy začleněna do konkrétního okresu a do územního obvodu kraje (vyššího územně samosprávného celku).
- **Občané** – Občanem obce je fyzická osoba s nahlášeným trvalým pobytem v dané obci. Občan obce, který dosáhl 18 let, může hlasovat v místním referendu, může volit

a být volen do obecního zastupitelstva nebo může nahlížet a vyjadřovat se k návrhům rozpočtů a závěrečným účtům obce. Obec může také udělit čestné občanství obce pro osobu, která nemá trvalý pobyt v dané obci.

- **Samospráva veřejných záležitostí na svém území (působnost)** – Každá obec vykonává jednak svou vlastní samosprávu, tak i státní správu v rozsahu, ve kterém ji na obce přenesl stát. Mluvíme tak o dvou druzích působnosti – samostatná a přenesená působnost (Peková et al. 2008).

3.4.1. Působnost obce

Jak už bylo zmíněno výše, obec pracuje s dvojí působností – samostatná a přenesená. Do samostatné působnosti obce patří spravování záležitostí, jež jsou v zájmu obce a jejích občanů, jestliže nejsou tyto záležitosti zákonem svěřeny krajům nebo se nejedná o přenesenou působnost. Obec se tak v rámci samostatné působnosti stará o harmonický rozvoj svého území a o blaho svých občanů. Tyto své záležitosti si obec spravuje zcela samostatně, rozsah samostatné působnosti může být omezen pouze zákonem a vyšší orgány (stát, kraj) mohou do samostatné působnosti obce zasáhnout pouze tehdy, vyžaduje-li to ochrana zákona. V rámci samostatné působnosti obec vydává obecně závazné vyhlášky platné na území obce. Vyhlášky slouží například k zabezpečení veřejného pořádku, k udržování čistoty na veřejných prostranstvích nebo umožňují pořádání kulturních a sportovních akcí v obci (Čmejrek, Čopík 2016).

Obec zároveň vykonává i různé činnosti, ke kterým je delegoval stát. V tom případě hovoříme o přenesené působnosti obce. V rámci přenesené působnosti tak obec vykonává státní správu, která byla zákonem svěřena orgánům obce. Hlavním důvodem přenesení výkonu státní správy na obce je snaha o přiblížení základních záležitostí ze státní správy do místa bydliště občanů. Obec získává na výkon přenesené působnosti příspěvky ze státního rozpočtu a při výkonu státní správy se obec řídí zákony a jinými právními předpisy (např. směrnicemi, usnesením vlády). Při výkonu přenesené působnosti zajišťuje obcím metodickou a odbornou pomoc příslušný krajský úřad. V rámci přenesené působnosti obec vydává nařízení obce, které musí být vydáno vždy v mezích zákona (Kadeřábková, Peková 2012).

3.4.2. Typy obcí

Dle údajů Českého statistického úřadu se na území České republiky nachází 6 258 obcí (údaj k 31. 12. 2020). Většina obcí (76 %) má méně než 1000 obyvatel a více než 5 000 obyvatel má pouze 272 obcí. Speciální postavení mezi typy obcí má hlavní město Praha

Zákon 128/2000 Sb., o obcích rozlišuje tyto typy obcí:

- **Obec** – Do této kategorie spadají všechny obce, které nejsou městy. Sídlní struktura České republika je hodně rozdrobena, existuje zde velký počet malých obcí, ve kterých může být problém s kvalitním výkonem správy. Většina obcí v České republice spadá do této kategorie.
- **Městys** – Jedná se o historické označení obce, která měla dříve městský charakter a tvořila spádové centrum. Dnes je městysem obec, která byla městysem před 17. květnem 1954 a která o to požádá předsedu Poslanecké sněmovny.
- **Město** – Městem je obec, která má alespoň 3 000 obyvatel a pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Pokud obec byla městem před 17. květnem 1954 a požádá předsedu Poslanecké sněmovny, může být městem bez ohledu na její počet obyvatel. Ke dni 31. 12. 2020 bylo v České republice 608 obcí se statusem „město“.
- **Statutární město** – Speciální postavení mají v zákoně statutární města. Jedná se o města, jejichž území se může členit na jednotlivé městské části s vlastními orgány samosprávy. Taxativní výčet statutární měst je uveden v zákoně o obcích. V případě, že by se některé z měst mělo stát statutárním městem, muselo by dojít k úpravě zákona o obcích tak, jak tomu bylo v roce 2018, kdy se zatím posledním statutárním městem stalo město Třinec. V současnosti (k 31. 12. 2020) se tak na území České republiky nachází 27 statutárních měst.

Speciální postavení mezi typy obcí má hlavní město Praha, jejíž postavení definuje samostatný zákon 131/2000 Sb., Zákon o hlavním městě Praze.

Další dělení obcí, se kterým se setkáváme, je podle rozsahu výkonu přenesené působnosti, kde rozeznáváme obce se základním rozsahem přenesené působností (jedná se o všechny obce), obce s matričním úřadem, obce se stavebním úřadem, obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností, které dle zákona zabezpečují ve svém správním obvodu výkon státní správy i pro okolní obce (Peková et al. 2008).

3.4.3. Orgány obce

Správa obce je zajišťována a vykonávána prostřednictvím orgánů obce. Orgány obce jsou vymezeny a definovány v zákoně o obcích.

Zastupitelstvo obce

Základním a klíčovým orgánem každé obce v České republice je zastupitelstvo obce. Jedná se o kolektivní volený orgán, který má hlavní rozhodovací pravomoc ve všech záležitostech samostatné působnosti kromě těch, které spadají do pravomoci vyššího územního samosprávného celku (kraje). Zastupitelstvu obce je tak vyhrazeno např. schvalovat rozpočet a závěrečný účet obce, schvalovat program rozvoje obce, vydávat obecně závazné vyhlášky obce, rozhodovat o založení nebo rušení příspěvkových organizací, zřizovat a rušit obecní policii, navrhopvat změny katastrálních území uvnitř obce, volit starostu, místostarostu a členy rady obce, udělovat čestná občanství a ceny obce a další. Členem zastupitelstva se může stát každý občan s trvalým bydlištěm v obci, kterému už bylo 18 let. Počet členů závisí na počtu obyvatel obce a na velikosti území a může se pohybovat v rozmezí 5 – 55 zastupitelů. Členové zastupitelstva obce jsou voleni v komunálních volbách na čtyřleté volební období. Zastupitelstvo obce se schází dle potřeby, minimálně jedenkrát za 3 měsíce. Zasedání zastupitelstva svolává a řídí starosta města. Zasedání zastupitelstva se koná v územním obvodu dané obce a je veřejné. Zastupitelstvo obce vydá jednací řád, který stanovuje podrobnosti o průběhu zastupitelstva a z každého jednání zastupitelstva města se pořizuje i zápis, který následně podpisem schvaluje starosta a dva určené ověřovatelé z řad zastupitelů (Čmejrek, Čopík 2016).

Rada obce

Výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti je rada města. Radu obce tvoří starosta, místostarosta a členové rady zvolení ze členů zastupitelstva. Počet členů rady obce musí být vždy lichý a činí 5 až 11 členů s tím, že počet členů rady nesmí přesáhnout jednu třetinu počtu členů v zastupitelstvu. V obcích, kde má zastupitelstvo méně než 15 členů, se rada obce nevolí a její pravomoci přecházejí na starostu obce. Rada obce se schází dle potřeby a tato jednání jsou neveřejná. Rada obce v samostatné působnosti podléhá zastupitelstvu obce, připravuje návrhy pro jednání zastupitelstva a zajišťuje plnění přijatých usnesení zastupitelstvem. V rámci přenesené působnosti pak rada vydává nařízení obce na základě zákonného zmocnění (Peková et al. 2008).

Starosta obce

Starosta je hlavním představitelem obce zastupující obec navenek. Je uznán statutárním orgánem obce a za svoji činnost je odpovědný zastupitelstvu obce, které ho zvolilo. V případě nezřízení rady obce, plní starosta její funkci. Starosta plní rovněž funkci statutárního orgánu zaměstnavatele pro zaměstnance obecního úřadu, které ze své pozice řídí a kontroluje. Starosta je zodpovědný za objednání a provedení auditu hospodaření obce, svolává a řídí jednání zastupitelstva a rady obce a podepisuje přijatá usnesení z těchto jednání (Peková et al. 2008).

Obecní úřad

Obecní úřad plní v oblasti samostatné působnosti úkoly uložené zastupitelstvem nebo radou obce a vypomáhá komisím a výborům v jejich činnosti. Obecní úřad zároveň vykonává přenesenou působnost kromě věcí, které spadají do působnosti jiného orgánu obce. Obecní úřad je obvykle tvořen starostou, místostarostou, tajemníkem úřadu a zaměstnanci obecního úřadu. Tajemník úřadu řídí celý administrativní aparát a je odpovědný starostovi obce za plnění úkolů obecního úřadu v samostatné působnosti. Tajemník je v zaměstnaneckém poměru k obci a nesmí vykonávat žádnou funkci v politických stranách nebo hnutích. Tajemník se zúčastňuje jednání rady i zastupitelstva obce. V obou těchto orgánech disponuje hlasem poradním. Funkce tajemníka obecního úřadu musí být povinně zřízena v obcích s rozšířenou působností a v obcích s pověřeným obecním úřadem. Ostatní obce nemusí pozici tajemníka úřadu zřizovat, v takovém případě přechází jeho povinnosti na starostu obce (Čmejrek, Čopík 2016).

Výbory

Výbory jsou iniciativními a kontrolními orgány zastupitelstva obce. Výbory si zřizuje samotné zastupitelstvo a tyto výbory předkládají zastupitelstvu svá stanoviska a návrhy. Počet zřízených výborů závisí na rozhodnutí zastupitelstva. Předsedou každého zřízeného výboru musí být člen zastupitelstva a počet členů každého výboru musí být lichý. Hlavní činností výborů je plnění úkolů, které vzejdou ze zastupitelstva. Každá obec musí ze zákona vždy zřídit alespoň kontrolní a finanční výbor, a pokud se v obci hlásí k jiné národnosti alespoň 10 % občanů, tak i výbor pro národnostní menšiny (Peková et al. 2008).

Komise

Jako své iniciativní a poradní orgány může rada obce zřizovat komise. Tyto komise následně předkládají radě svá stanoviska a náměty, které vzejdou z jejich jednání. Komise může být také výkonným orgánem, jestliže jí starosta svěřil výkon přenesené působnosti. Předsedou komise může být pouze osoba, jež prokázala zvláštní odbornou způsobilost v oblasti komisi svěřené působnosti. Komise je ze své činnosti primárně odpovědná radě obce a ve věcech přenesené působnosti se komise odpovídá starostovi obce (Čmejrek, Čopík 2016).

4. Charakteristika města Telč

Následující část práce je zaměřena na základní charakteristiku města Telč z pohledu geografie, správního členění a vnějších vztahů. Součástí této kapitoly je i stručná historie města, které dosáhlo největšího rozmachu v 16. století, kdy italští stavitelé přestavili Telč na velkolepé renesanční sídlo, které bylo později zapsáno i na seznam UNESCO.

4.1. Geografie

Město Telč se nachází v Kraji Vysočina, uprostřed Českomoravské vrchoviny, asi 30 km od rakouských hranic a cca 30 km od krajského města Jihlavy. Telč leží v nadmořské výšce 522 m n. m. a na rozloze 24,86 km² zde žije 5248 obyvatel (údaj k 1. 1. 2020). Nejvyšším vrcholem města je Skalní kopec v nadmořské výšce 574 m n. m. Město Telč je obklopeno třemi rybníky – Staroměstským, Ulickým a Štěpnickým. Středem města protéká Telčský potok a v katastru města se nachází i tok Moravské Dyje. Město Telč, přezdíváné také jako Moravské Benátky, patří mezi turisticky nejnavštěvovanější města v České republice. V roce 1992 bylo historické centrum Telče zapsáno na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Mezi další významné památky v Telči patří rozsáhlý zámecký areál s renesanční zahradou, parkem a skleníkem, vyhlídkové věže sv. Jakuba a sv. Ducha, Mariánský sloup, městské opevnění, měšťanské domy s podloubím, Telčské podzemí nebo Staré Město s kostelem Matky Boží a barokními sochami (Telč 2021a).

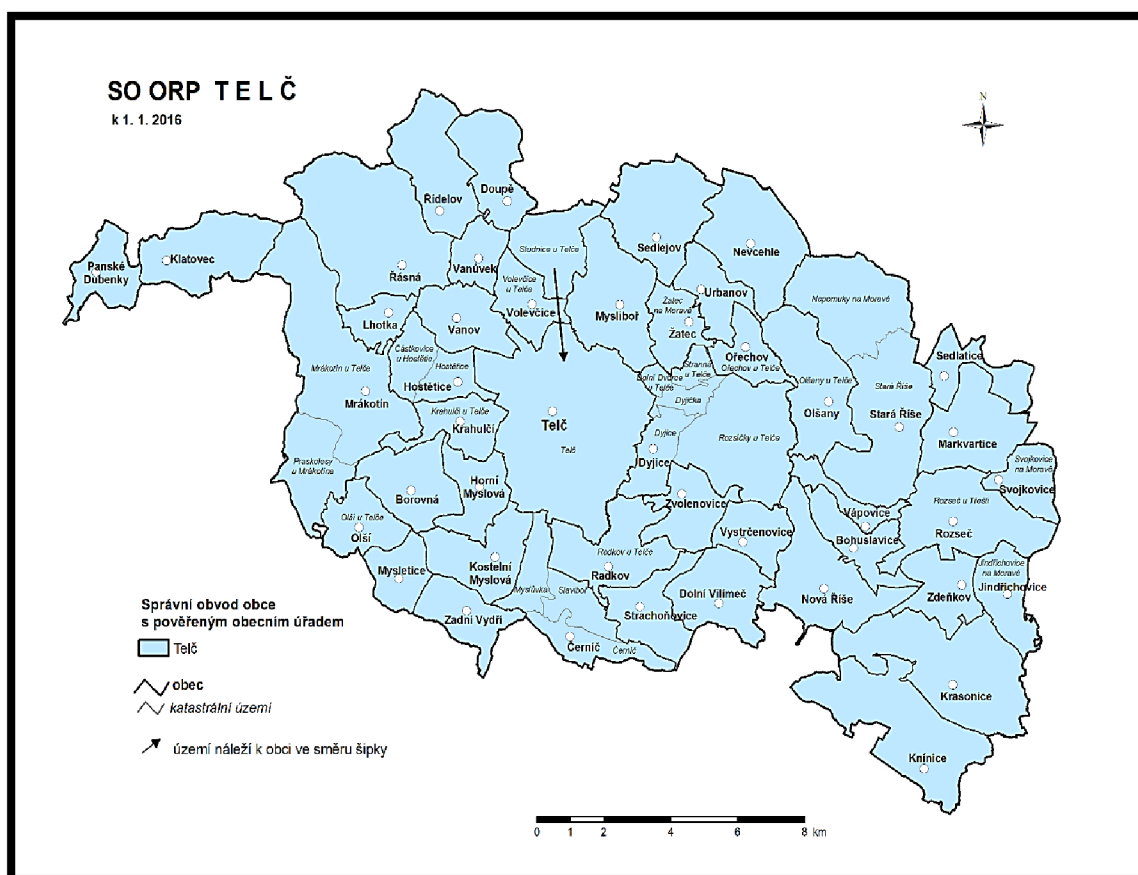
4.2. Správní vymezení města

Dle správního vymezení patří město Telč od 1. 1. 2003 mezi obce III. typu, tedy obce s rozšířenou působností. Správní území ORP Telč zahrnuje celkem 45 samosprávných obcí (viz obr. 1), z toho 1 město (Telč) a 3 městyse - Mrákotín, Nová Říše, Stará Říše (ČSÚ 2021b).

Samotné město Telč se vnitřně skládá z pěti částí: Studnice, Vnitřní Město, Podolí, Štěpnice a Staré Město. Tyto části se dále skládají z 16 základních sídelních jednotek, a to: Na Mokrovcích, Na myslibořské cestě, Na myslovské cestě, Na novoříšské cestě, Na radkovské silnici, Na statku, Na Žabinci, Panské nivy, Podolí, Rovné Pole, Studnice, Štěpnice, Telč-historické jádro, U nádraží a V Buzovech. Nejvyšším orgánem města je

zastupitelstvo, které má v Telči 21 členů, a z kterých je následně voleno 7 zástupců, jenž tvoří radu města Telče. Členové zastupitelstva a rady vykonávají svoji funkci jako neuvolnění zastupitelé a neuvolnění radní. Jedinou výjimku tvoří starosta a místostarosta města, kteří jsou uvolnění. V současné době je uvolněným starostou města Telče pan Mgr. Vladimír Brtník (ODS). Uvolněným místostarostou města je pan Pavel Komín zastupující KDU - ČSL (Telč 2021b).

Obr. č. 1 - Administrativní mapa správního obvodu ORP Telč

Zdroj: Krajská správa ČSÚ v Jihlavě, 2021.

4.3. Historie města

Území dnešní Telče se začalo osidlovat již před 12. stoletím, kdy na křižovatce obchodních cest vznikl zeměpanský dvorec s kostelem a zároveň zde vznikla i slovanská osada při kostele Matky Boží na dnešním Starém Městě. První písemná zmínka o Telči se datuje k roku 1331. V roce 1335 markrabě Karel vyplatil ze zástavy hrad Telč, který následně

vyměnil za pohraniční hrad Bánov na východní Moravě. Hrad se tak dostal do vlastnictví pánů z Hradce, kteří zde mezi lety 1354 - 1366 vybuvovali Nové Město a na základě odkazu Menharta z Hradce přešla Telč v roce 1366 do rukou Jindřicha II. z Hradce. Rok 1366 je zároveň považovaný za vznik středověkého města – Nové Telče. Rozvoj města, které již v této době disponovalo hrdelním právem a výročními trhy, byl v následujících letech ovlivněn požáry (v roce 1386 vyhořel kostel sv. Jakuba a dalších 27 domů na náměstí) a husitskými válkami, kdy, podle kroniky založené v roce 1359, město Telč, nikoliv však hrad, dobyl tábořský hejtman Jan Hvězda z Vicemilic. Z těchto událostí se město dlouho vzpamatovalo. V roce 1458 však bylo město obsazeno vojsky Jiřího z Poděbrad, který v roce 1464 potvrdil Telči stará privilegia a přidal nová, zejména mílové právo, prodej soli a vaření piva. Roku 1526 přidal král Ludvík Jagellonský městu i právo mýta, skladu, míle a ortele. V roce 1530 město zasáhl další požár, který zničil severozápadní stranu náměstí až k masným krámům. Tento požár byl nakonec hlavním podnětem k přestavbě středověkého města na město renesanční (Nekuda 2005).

Po požáru dochází ke stavbě loubí, které umožnilo rozšířit parcely domů směrem do náměstí. Nová domovní průčelí byla přistavena podle jednotného plánu v relativně krátkém čase. Dalším popudem ke stavebnímu rozmachu ve městě bylo získání města Zachariášem z Hradce v roce 1550. Tento bohatý a osvícený velmož se svou ženou Kateřinou z Valdštejna přivádí do Telče italské kameníky, stavitele a umělce, kteří představují zdejší hrad na velkorysý renesanční zámek. Italští řemeslníci zároveň pomáhají měšťanům s přestavbou jejich domů na náměstí. V této době byl v Telči zároveň vybudovaný nový špitál, městský vodovod, byly zde založeny cechy, nové rybníky a byl zde zaveden nový způsob hospodaření. Zachariáš z Hradce je tak právem považovaný za majitele, který přivedl město Telč k největšímu rozkvětu v celé jeho historii. V té době byla Telč středem největšího panství na jihozápadní Moravě. V držení pánu z Hradce byla Telč sice až do roku 1604, přesto již po smrti Zachariáše přestala být Telč rezidenčním městem vrchnosti, což se projevilo v dalším vývoji města (Nekuda 2005).

V roce 1604 přichází do Telče nový rod Slavatů a novým majitelem města a panství se stává Vilém Slavata z Chlumu a Košumberka, manžel Lucie Otýlie z Hradce. Období panování Slavatů je ovlivňováno probíhající třicetiletou válkou, kdy město trpělo častými průtazy císařských vojsk a v roce 1645 bylo město krátce obsazeno a vyrabováno Švédy. I přes všechny tyto nepřízně město Telč vyšlo z období třicetileté války poměrně dobře a ve

druhé polovině 17. století došlo v Telči k dalšímu stavebnímu ruchu, na němž se nejvýrazněji podílela Františka Slavatová, vdova po Jáchymu Oldřichu Slavatovi. Františka Slavatová nechala v blízkosti zámku vystavět jezuitskou kolej a jezuitský kostel Jména Ježíš. Dále přestavuje bývalou sladovnu pod farním kostelem v konvikt sv. Andělů a v roce 1676 zakládá nový hřbitov na Podolí, V této době je v Telči založeno i jezuitské gymnázium, lékárna nebo meteorologická stanice. V roce 1691 nastupuje do Telče rod Lichtenštejnů – Kastelkornů. Za jejich vlády se však projevila špatná finanční situace panství způsobená dluhy dřívějších majitelů a město tak bylo v 1. polovině 18. století spravováno určenými administrátory. V roce 1761 zdědil město rod Podstatských-Lichtenštejnů, kterému patřilo telčské město a panství až do konfiskace v roce 1945. Za vlády Marie Terezie bylo město na čas obsazeno saským vojskem a po zrušení jezuitského řádu v habsburské monarchii v roce 1773 přestalo v Telči existovat jezuitské gymnázium, z jezuitské koleje se stávají kasárna a nastává germanizační období ve školách i ve veřejném životě (Nekuda 2005).

Na počátku 19. století, v období industrializace, židovský podnikatel Jakub Lang s podporou městské rady založil v Telči manufakturu na výrobu jemných suken, která se brzy přeměnila na továrnu na výrobu sukna, která měla až 600 zaměstnanců. Druhá polovina 19. století je důležitým obdobím, ve kterém dochází k posunu v národním uvědomění. Klíčovou roli zde hrály školy, které byly od 60. let již opět české a díky učitelům a profesorům, kteří na nich působili a kteří se angažovali při vzniku spolků (Občanská beseda, Sokol, Omladina nebo Národní jednota) hrála Telč v tomto období významnou roli v celém jihozápadním moravském regionu. V roce 1898 skončila i komunikační izolace města díky stavbě železnice z Kostelce do Telče a jejím propojením přes Slavonice až do rakouské Švarcnavy. Tím se rozproudil nový hospodářský a kulturní život, město tím ožilo a dále rostlo. I přesto si však Telč uvnitř mezi rybníky a branami udržela a zachovala svou tvář z dob Zachariáše z Hradce a v roce 1992 bylo historické jádro města zapsáno na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. (Telč 2021c)

4.4. Vnější vztahy

Město Telč je členem několika různých sdružení a spolků. V roce 2000 byla Telč jedním ze zakládajících členů dobrovolného svazku obcí Mikroregionu Telčsko. Tento dobrovolný svazek obcí v současnosti tvoří 50 obcí a hlavním předmětem činnosti Mikroregionu Telčsko jsou činnosti směřující ke zvýšení kvality sociálního prostředí

mikroregionu, ke zkvalitnění rozvoje cestovního ruchu mikroregionu a především ke společnému postupu při celkovém rozvoji území mikroregionu (Mikroregion Telčsko 2021).

Sdružení obcí Vysočiny (dále SOV), jehož je Telč také členem, je zájmovým sdružením právnických osob založeným v roce 2000. SOV je především partnerem orgánů státní správy a samosprávy pro regionální rozvoj, jehož hlavním cílem je prosazování společných zájmů členských obcí v oblastech, jako jsou například rozvoj průmyslu a technické infrastruktury, zemědělství, cestovní ruch, životní prostředí, dopravní dostupnost nebo péče o přírodní a kulturní dědictví. SOV je také relevantním partnerem při projednávání strategických rozvojových dokumentů regionu (Sdružení obcí Vysočiny 2021).

K rozvoji cestovního ruchu v Telči přispívá členství v kulturních organizacích Česká inspirace a České dědictví UNESCO. Zatímco Česká inspirace je dobrovolný svazek obcí sdružující v současnosti 8 nejkrásnějších českých měst (Hradec Králové, Cheb, J. Hradec, Kutná Hora, Litomyšl, Polička, Telč, Třeboň), který se snaží aktivně přispívat k rozvoji cestovního ruchu se zaměřením na kulturní nabídku sdružených měst, tak České dědictví UNESCO hájí zájmy obcí a měst České republiky, na jejichž území se nachází památka UNESCO. Cílem tohoto sdružení je jednak společná propagace „unescových měst“, ale také osvěta a vzdělávání veřejnosti (Telč 2021d).

Mezi další organizace, kde má Telč členskou účast, patří Místní akční skupina Mikroregionu Telčsko, Svazek obcí „Železnice Kostelec – Slavonice“, Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska a Svaz měst a obcí České republiky. Telč má zároveň i několik partnerských měst v zahraničí. Jedná se o města: Waidhofen an der Thaya (Rakousko), Šaľa (Slovensko), Belp (Švýcarsko), Rothenburg ob der Tauber (Německo), Figeac (Francie) a Wilber (USA).

5. Analýza zjištěných výsledků

Tato část práce se již věnuje samotné analýze zjištěných dat. V první části kapitoly je prostor věnovaný sociálním a ekonomickým charakteristikám města Telč, které jsou analyzovány převážně na základě dat z veřejné databáze Českého statistického úřadu a z informací poskytnutých pracovníky Městského úřadu v Telči. V další části dochází k vyhodnocení dotazníkové šetření, které probíhalo mezi občany města, a k vyhodnocení informací získaných z rozhovorů s klíčovými aktéry rozvoje města. Na základě komparace těchto výsledků dochází v závěru kapitoly ke zhodnocení jednotlivých oblastí rozvoje města a k návrhu opatření v rámci dalšího směřování rozvoje města.

5.1. Sociální a ekonomické charakteristiky města Telč

Tato část práce se zabývá analýzou sociálních a ekonomických ukazatelů, které jsou klíčové pro zhodnocení a plánování dalšího rozvoje města. Jedná se především o demografické ukazatele, bytový fond, oblast školství, zdravotnictví a sociální péče, ukazatele nezaměstnanosti a situace na trhu práce nebo občanskou vybavenost města.

5.1.1. Obyvatelstvo a základní demografické údaje

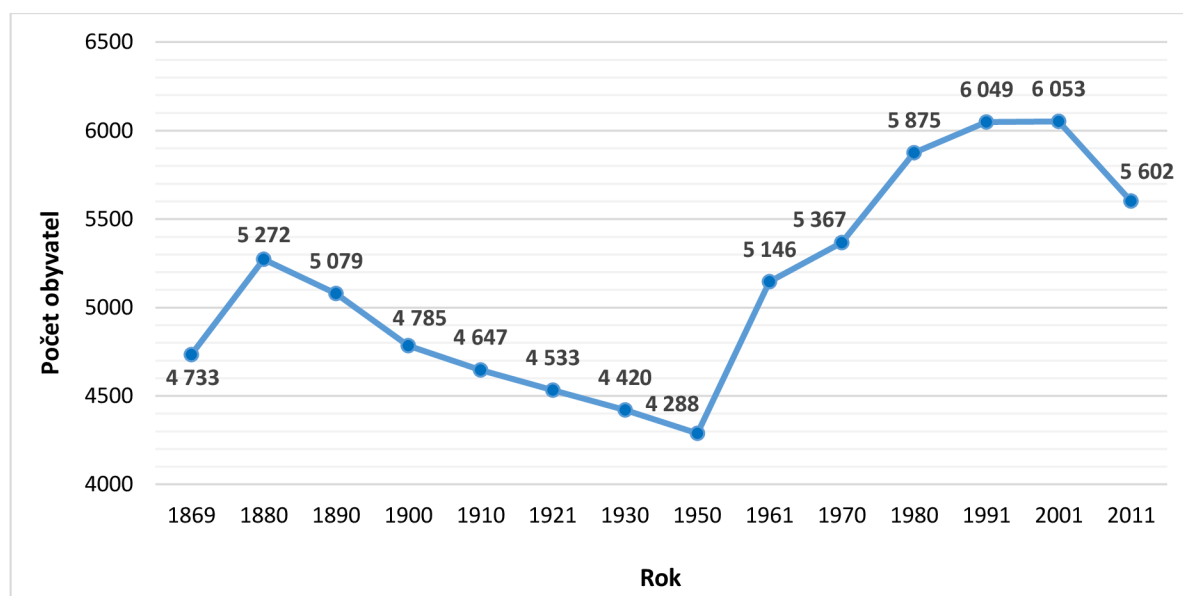
Pro statistické šetření o stavu obyvatelstva na celém našem území je klíčové přijetí říšského zákona v roce 1869. Na základě tohoto zákona proběhlo první novodobé sčítání obyvatelstva na našem území. Přijatý zákon rovněž stanovil pravidelný interval pro následující sčítání obyvatelstva (10 let).

Vývoj počtu obyvatel

Město Telč má v současnosti 5 257 obyvatel (údaj k 31. 12. 2020). Historický vývoj počtu obyvatel dle dat z prováděných sčítání je zobrazen na obr. č. 2. Tento graf ukazuje, že již na konci 19. století měla Telč přes 5 tisíc obyvatel, nicméně během 20. století se počet obyvatel několikrát výrazněji měnil. Z grafu je vidět zřejmý trend úbytku obyvatelstva v Telči během první poloviny 20. století. Tento úbytek lze přičíst k celkové situaci v zemi.

Před první světovou válkou docházelo ke značné emigraci obyvatelstva, během dvou světových válek byla snížena sňatečnost i porodnost a celkově v době válek docházelo k celkovým populačním ztrátám, které se projevily i u počtu obyvatel Telče. Druhým trendem, který je z grafu vývoje počtu obyvatelstva zřejmý, je nárůst počtu obyvatel v druhé polovině 20. století. Město se v 50. letech vzpamatovává po válce, obyvatelé se vrací do Telče, kde nacházejí bydlení, práci a zakládají rodiny. V 70. letech tento vzrůstající trend počtu obyvatel jistě umocnila i státní propopulační politika a tzv. Husákovy děti (silné ročníky narozené v 70. letech 20. století). V rámci sledovaného období byl nejnižší počet obyvatel v Telči zaznamenán v roce 1950 (4 288 obyvatel) a nejvyšší v roce 2001 (6 053 obyvatel).

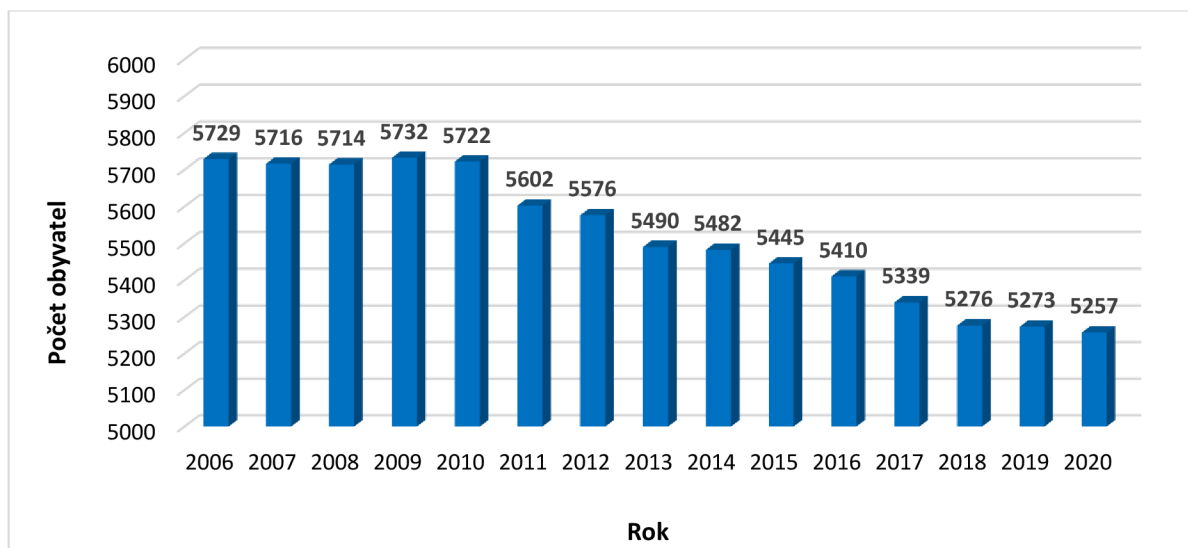
Obr. č. 2 - Vývoj počtu obyvatel v Telči dle sčítání lidu v letech 1869 - 2011

zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2021

V posledních letech lze v Telči pozorovat trend pozvolného úbytku obyvatelstva. Tento úbytek může být způsoben nedostatkem pracovních příležitostí a omezenými možnostmi pro bydlení ve městě. Dochází tak k odlivu především mladých lidí, kteří se stěhují do větších měst z důvodu studia nebo lepšího uplatnění na trhu práce, stěhování zpět do Telče pro ně následně již není atraktivní variantou a zakládají rodiny ve větších městech. Vývoj počtu obyvatel v posledních letech zachycuje graf na obr. č. 3.

Obr. č. 3 - Vývoj počtu obyvatel v Telči v letech 2006 - 2020

zdroj: vlastní zpracování dle ČSU, 2021

Dynamika obyvatelstva

Přirozený pohyb obyvatelstva

Přirozený pohyb obyvatel je ukazatel, který sleduje přirozenou obměnu obyvatelstva, tedy počet narozených a počet zemřelých v dané obci. Přirozený pohyb obyvatel v letech 2006 - 2020 je zachycen v tab. č. 2. Z této tabulky je možné vidět, že přirozená obměna obyvatelstva v Telči je poměrně stála, pouze je zde vidět vyšší počet narozených dětí v letech 2006 – 2008, který v těchto letech znamenal také kladný přirozený přírůstek obyvatel. Ve většině sledovaných let však dochází v Telči k převaze počtu zemřelých nad nově narozenými dětmi. Tato převaha je v posledních letech stále výraznější a v roce 2020 dosáhla hodnota přirozeného úbytku obyvatelstva nejvyšší hodnoty.

Tab. č. 2 - Přirozený pohyb obyvatelstva v Telči v letech 2006 - 2020

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
narození	71	52	84	56	46	55	54	53	51	58	52	56	60	69	47
zemřelí	58	49	49	55	56	61	71	65	53	78	47	61	79	79	73
přirozený přírůstek	13	3	35	1	-10	-6	-17	-12	-2	-20	5	-5	-19	-10	-26

zdroj: vlastní zpracování dle ČSU, 2021

Mechanický pohyb obyvatel

Mechanický pohyb obyvatel sleduje počet přistěhovalých a počet vystěhovalých obyvatel v obci. Mechanický pohyb obyvatel v Telči v letech 2006 – 2020 zobrazuje tab. č. 3. Data v tabulce nám ukazují, že ve sledovaném období je migrační saldo většinou v záporných hodnotách. Výjimkou je období let 2009 – 2010 a také období posledních 2 let, kdy počet přistěhovalých obyvatel do Telče v letech 2019 a 2020 lehce předčil počet vystěhovalých. Nicméně se jedná o pouhé jednotky rozdílu, které navíc přišly po letech, kdy bylo migrační saldo v Telči výrazně záporné.

Tab. č. 3 - Mechanický pohyb obyvatelstva v Telči v letech 2006 - 2020

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
přistěhovalí	115	100	97	113	109	82	101	77	109	79	108	63	90	109	105
vystěhovalí	150	116	134	96	109	124	110	151	115	96	148	129	134	102	95
migrační saldo	-35	-16	-37	17	0	-42	-9	-74	-6	-17	-40	-66	-44	7	10

zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2021

Celkový pohyb obyvatel

Celkový pohyb obyvatel, který porovnává přirozený pohyb obyvatel a migrační saldo, znázorňuje tab. č. 4. Ta ukazuje, že ve sledovaném období dosahuje celkový přírůstek vždy záporných hodnot, což znamená každoroční pokles počtu obyvatel v Telči. Jedinou výjimkou je rok 2009, kdy bylo v Telči dosaženo přirozeného přírůstku i kladného migračního salda a celkový přírůstek dosáhl v tomto roce hodnoty 18. Jinak za poslední roky musíme v Telči vždy mluvit o celkovém úbytku obyvatel. Vůbec největší roční úbytek obyvatel nastal v roce 2013, kdy především vlivem výrazně záporného migračního salda došlo v Telči k úbytku 86 obyvatel.

Tab. č. 4 - Celková pohyb obyvatelstva v Telči v letech 2006 - 2020

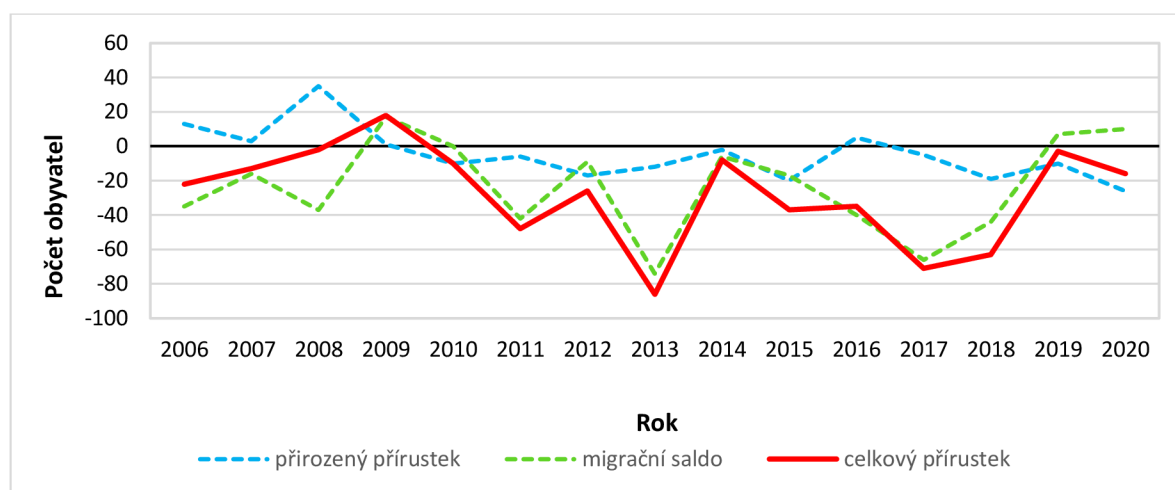
Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
přirozený přírůstek	13	3	35	1	-10	-6	-17	-12	-2	-20	5	-5	-19	-10	-26
migrační saldo	-35	-16	-37	17	0	-42	-9	-74	-6	-17	-40	-66	-44	7	10
celkový přírůstek	-22	-13	-2	18	-10	-48	-26	-86	-8	-37	-35	-71	-63	-3	-16

zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2021

Na obr. č. 4 je souhrnný přehled všech sledovaných pohybů obyvatelstva. Z grafu je vidět, že ačkoliv přirozený i mechanický pohyb se v posledních letech několikrát dostal do kladné hodnoty, tak se vždy jednalo o minimální jednotky a křivka celkového pohybu

obyvatelstva je tak, až na jedinou výjimku v roce 2009, vždy v záporných hodnotách. Pokles počtu obyvatel je dán především migrací obyvatel do větších center, ale souvisí i s vlivem celospolečenské změny reprodukčního chování obyvatel projevující se poklesem plodnosti (počet narozených dětí jedné ženě) a odsunu mateřství do pozdějšího věku.

Obr. č. 4 - Pohyb obyvatel v Telči v letech 2006 - 2020

zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2021

Tab. č. 5 přináší celkový pohyb obyvatel přepočtený na 1 000 obyvatel ve městě Telč a srovnání s Krajem Vysočina a s celou Českou republikou. Toto srovnání pouze potvrzuje fakt, že se město Telč potýká s poměrně výrazným úbytkem obyvatelstva v posledních letech. Úbytek obyvatelstva v posledních 10 letech zaznamenal i Kraj Vysočina, i když zde se nejedná o tak výrazný úbytek. Naopak v České republice počet obyvatel roste, v posledních 10 letech měla Česká republika pouze v roce 2013 roční úbytek obyvatelstva. Tato data pouze potvrzují tezi ohledně stěhování především mladých lidí do větších center v rámci celé České republiky.

Tab. č. 5 - Celkový přírůstek obyvatel v letech 2011 - 2020 na 1000 obyvatel

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Telč	-8,5	-4,7	-15,5	-1,5	-6,8	-6,4	-13,2	-11,9	-0,6	-3,0
Kraj Vysočina	-0,6	-1,4	-2	-0,6	-0,8	-1	-0,1	0,7	1,1	-1,9
Česká republika	1,8	1	-0,4	2,5	1,5	2,4	2,9	3,7	4,1	0,7

zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2021

Struktura obyvatelstva dle pohlaví

Struktura obyvatelstva města Telč podle pohlaví kopíruje strukturu typickou pro celou populaci České republiky, kdy se rodí více chlapců, ale se vzrůstajícím věkem se počet mužů a žen v populaci srovnává a s vyššími kategoriemi postupně začínají výrazně převažovat ženy, což je způsobeno vyšší nadějí na dožití žen než u mužů. Poměr mužů a žen v populaci představuje index maskulinity, který udává počet mužů v populaci na 100 žen. V roce 2020 připadalo v Telči celkově 94 mužů na 100 žen, přičemž v kategorii 0 – 14 let to bylo 114 mužů na 100, ale v kategorii 65 a více let připadalo na 100 žen pouze 66 mužů.

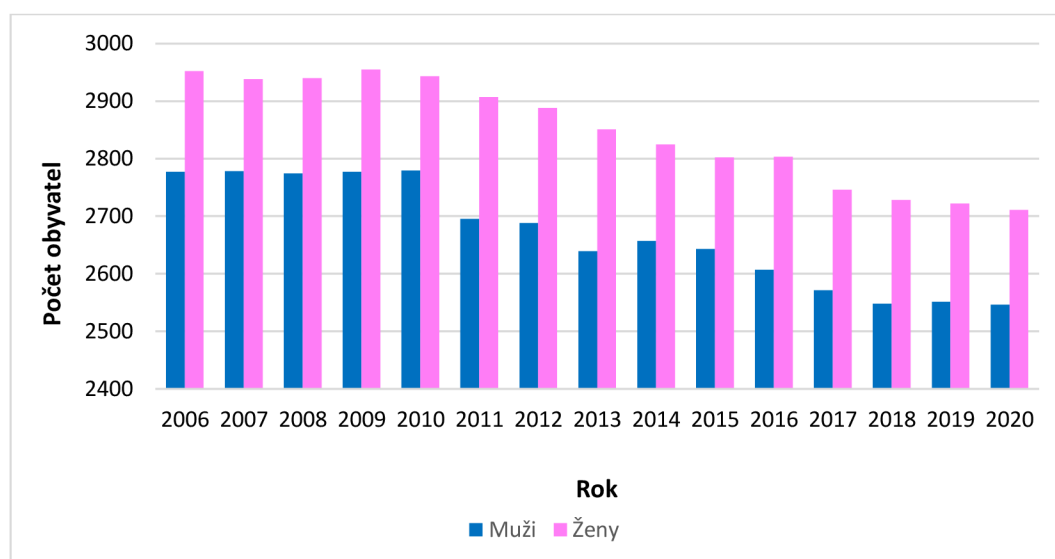
Tab. č. 6 - Počet obyvatel ve věkových kategoriích v Telči v roce 2020

věková skupina	muži	ženy	index maskulinity
0-14	415	365	114
15-64	1639	1600	102
65 a více	492	746	66
Celkem	2546	2711	94

zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2021

Ani v historickém vývoji struktury obyvatelstva v Telči dle pohlaví (viz obr. č. 5) nenalezneme v Telči žádné výkyvy. Telč ve struktuře obyvatelstva dle pohlaví v posledních letech kopíruje celou Českou republiku, kdy v populaci je převaha žen. V Telči se v posledních 15 letech pohybuje index maskulinity v rozmezí 93 – 95 mužů na 100 žen.

Obr. č. 5 - Struktura obyvatelstva dle pohlaví v Telči v letech 2006 - 2020

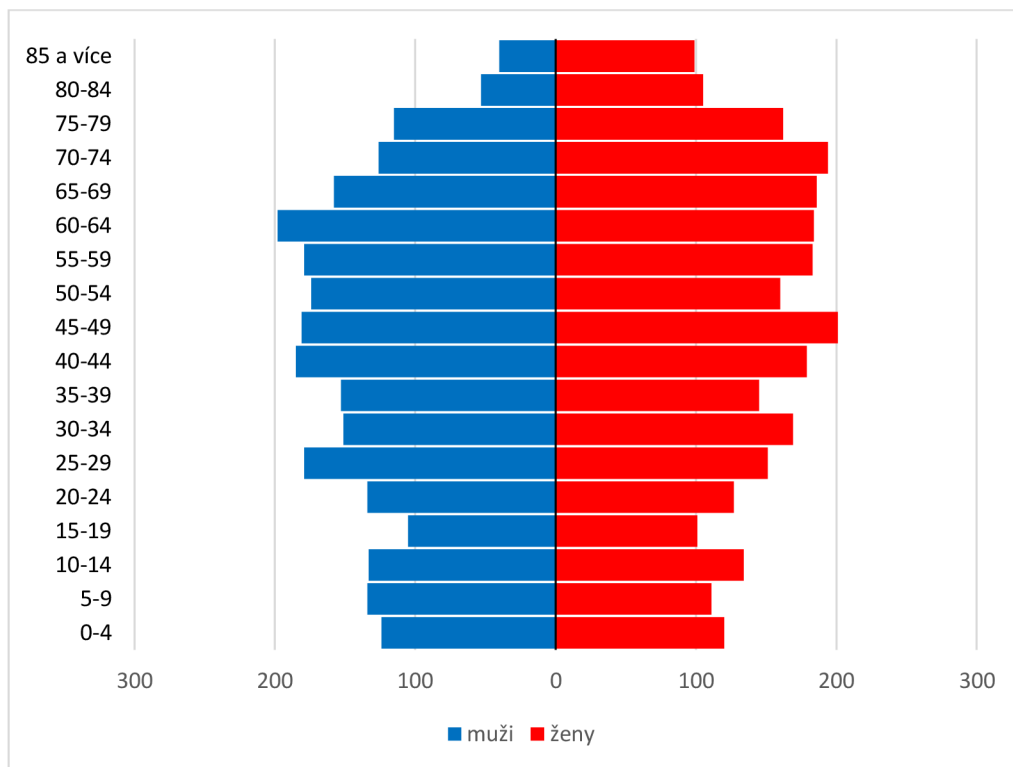

zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2021

Struktura obyvatelstva dle věku

Strukturu obyvatelstva podle věku zachycuje věková pyramida na obr. č. 6. Věková pyramida rozděluje obyvatele v pětiletých věkových kategoriích a dokonale se na ní projevuje vývoj počtu obyvatel v posledních letech. Z pyramidy vidíme výrazné zastoupení starších lidí ve věku 60 – 64 let, což je u mužů vůbec nejpočetnější věková skupina v Telči, dále pak v kategorii 65 – 69 let a u žen i v kategorii 70 – 74 let. Jedná se o lidi narozené v 50. a v 60. letech 20. století, kdy po válce došlo k výraznému zvýšení porodnosti. Nejpočetnější věkovou skupinou u žen je kategorie 45 – 49 let, na kterou navazuje rovněž silně zastoupena skupina 40 – 44 let, což odpovídá již zmíněné silné generaci lidí narozených v 70. letech 20. století, tzv. Husákových dětí. Od této doby však přichází pokles porodnosti, což pozorujeme v zastoupení u nižších věkových kategorií. Z pyramidy je tak na první pohled zřejmé, že v Telči dochází ke stárnutí obyvatelstva a vzhledem k silným generacím, které se blíží do postproduktivního věku, v kombinaci se zvyšující se nadějí na dožití a s malou mírou porodnosti je jasné, že tento trend bude v Telči pokračovat i v následujících letech.

Obr. č. 6 - Věková pyramida obyvatelstva v Telči k 31. 12. 2020

zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2021

Následující tab. č. 7 se zabývá vývojem věkové struktury obyvatelstva v posledních 10 letech. Pro tyto účely je obyvatelstvo rozděleno do tří skupin, na obyvatelstvo v předproduktivním věku (0 - 14 let), v produktivním věku (15 – 64 let) a v postproduktivním věku (65 a více let) a údaj v tabulce udává poměrné zastoupení této skupiny obyvatel v Telči. Z tabulky můžeme vidět, že zastoupení obyvatel v předproduktivním věku v posledních letech lze považovat za konstantní, nedochází zde k žádným výrazným výkyvům nebo vznikajícím trendům. Naopak u nejpočetněji zastoupené skupiny obyvatel v produktivním věku je trend poměrně jasný. Za posledních 10 let dochází poměrně k výraznému úbytku obyvatelstva v produktivním věku. Zatímco v roce 2011 bylo v produktivním věku 67,6 % populace v Telči, tak v roce 2020 to bylo pouze 61,6 %. Naopak nárůst sledujeme každým rokem u skupiny obyvatel v postproduktivním věku, kde se podíl obyvatel v této skupině obyvatel za posledních 10 let zvýšil o 4,6 %. Za posledních 10 let se také zvýšil průměrný věk v Telči. Zatímco v roce 2011 byl průměrný věk 42,4 let, tak v roce 2020 je průměrný věk v Telči 44,8 let. Poměr obyvatel ve věku 65+ a 0 – 14 let udává index stáří, který v roce 2020 v Telči značil, že na 100 dětí do 15 let připadá 159 obyvatel ve věku 65 a více let.

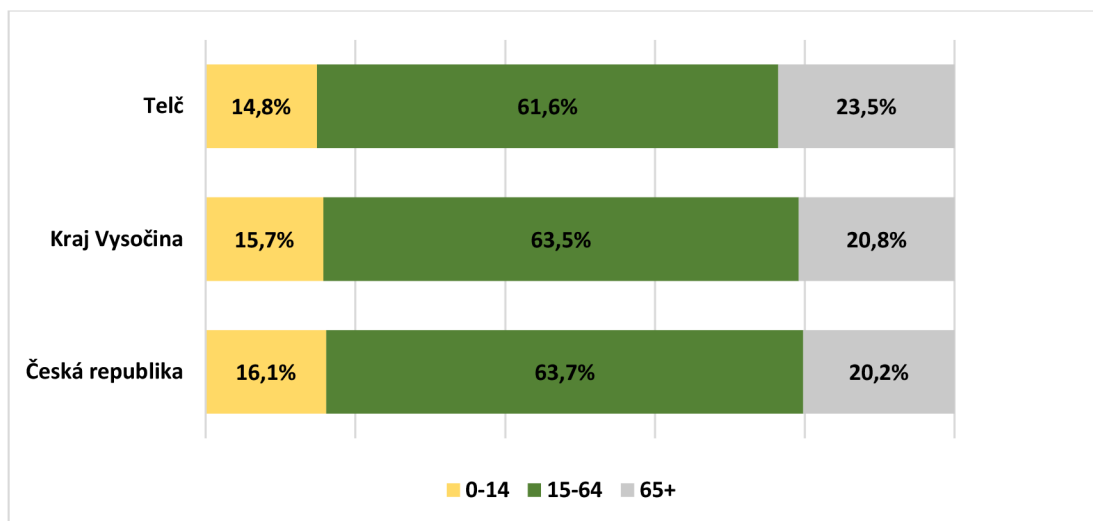
Tab. č. 7 - Věková struktura obyvatelstva v Telči v letech 2011 - 2020

Rok	0-14	15-64	65+	průměrný věk	index stáří
2011	13,5%	67,6%	18,9%	42,4	140
2012	13,6%	66,8%	19,7%	42,6	145
2013	13,3%	66,4%	20,2%	43,0	152
2014	13,2%	65,9%	20,9%	43,4	158
2015	13,4%	65,6%	21,0%	43,5	157
2016	13,6%	64,5%	21,9%	44,0	160
2017	13,8%	63,7%	22,6%	44,3	164
2018	14,2%	62,8%	23,0%	44,5	162
2019	14,6%	62,1%	23,3%	44,6	160
2020	14,8%	61,6%	23,5%	44,8	159

zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2021

V porovnání s vyššími územními jednotkami (viz obr. č. 7) vidíme, že město Telč má v roce 2020 nadprůměrný podíl v postproduktivním věku v porovnání s Krajem Vysočina o 2,7 procentních bodů a s Českou republikou dokonce o 3,3 procentní body. Problém stárnutí obyvatelstva a úbytek ekonomicky aktivních obyvatel na úkor zvyšujícího se počtu obyvatel v postproduktivním věku je jevem, jenž se dá očekávat i v dalších letech a je důležité, aby město na tento fakt dokázalo včasné a správně reagovat.

Obr. č. 7 - Věková struktura obyvatelstva Telče a vyšších územních jednotek v roce 2020

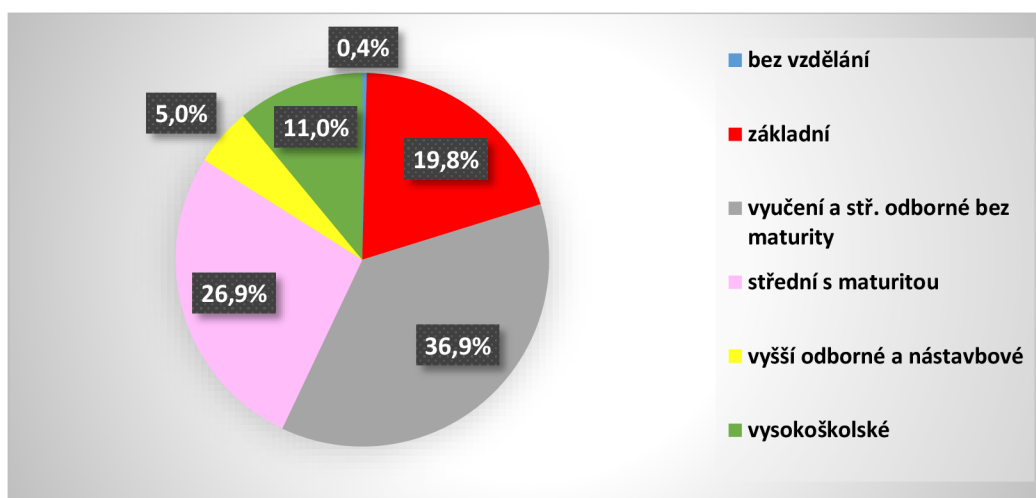

zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2021

Struktura obyvatelstva dle vzdělání

Ohledně struktury obyvatel města dle vzdělání byla využita data z posledních dostupných výsledků sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011. Nejpočetnější skupinou obyvatel města Telče jsou lidé vyučení a se středoškolským odborným vzděláním bez maturity, kteří tvoří 36,9 % všech obyvatel starších 15 let. Následuje skupina občanů se středoškolským vzděláním s maturitou (26,9 %) a třetí nejpočetnější skupinu tvoří občané se základním vzděláním (19,8 %). Město dosahuje relativně vysokého podílu i u vysokoškolsky vzdělaných občanů, kteří v Telči tvoří 11 % obyvatelstva staršího 15 let.

Obr. č. 8 - Struktura obyvatel města Telč dle vzdělání v roce 2011

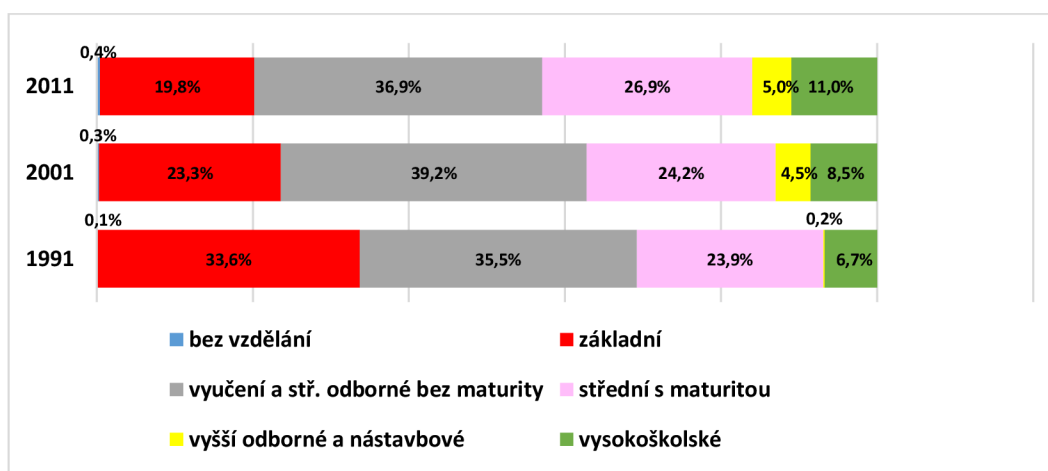

zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2021

V rámci vývoje v posledních 20 letech (viz obr. č. 9) nastala nejvýraznější změna u občanů se základním vzděláním. Podíl této skupiny obyvatel se snížil z původních 33,6 % v roce 1991 na 19,8 % v roce 2011. U všech ostatních kategorií zaznamenáváme od roku 1991 nárůst podílů, kdy patrný a zřejmý je především podíl občanů s vysokoškolským vzděláním, který se během dvaceti let téměř zdvojnásobil.

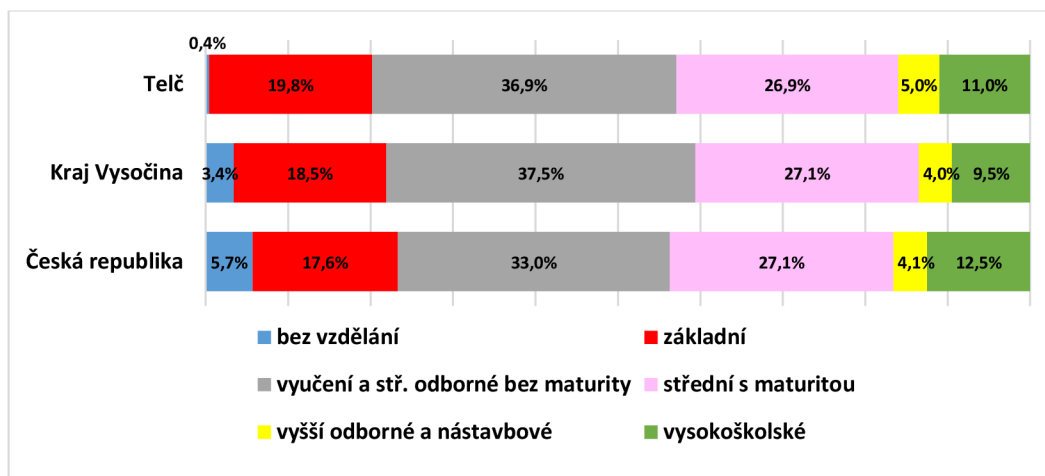
Při pohledu na srovnání s vyššími územními jednotkami lze konstatovat, že Telč prakticky kopíruje vzdělanostní strukturu celého Kraje Vysočina. Zajímavostí je pouze fakt, že Telč má oproti Kraji Vysočina vyšší podíly u vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva i u obyvatel s vyšším odborným a nástavbovým stupněm vzdělání. V celorepublikovém srovnání je u města Telč patrný nadprůměrný podíl obyvatel s nižším stupněm vzdělání (základní vzdělání, vyučení a střední odborné bez maturity). Naopak pod republikovým průměrem je v Telči podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva a také podíl občanů s vyšším odborným vzděláním a nástavbovým stupněm vzdělání.

Obr. č. 9 - Vývoj vzdělanostní struktury obyvatel v Telči

zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2021

Obr. č. 10 - Vzdělanostní struktura Telče a vyšších územních jednotek v roce 2011

zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2011

5.1.2. Domovní a bytový fond

Důležitým ukazatel kvality života v Telči a zároveň významným faktorem určujícím budoucí demografický vývoj obyvatelstva je dostupnost a kvalita bydlení ve městě. Situace v oblasti bydlení je ovlivněna i tím, že se jedná o městský prostor, kde je velká koncentrace lidí na relativně malém prostoru, což ovlivňuje typ zástavby s tím, že pro okrajové části bude typická zástavba rodinných domů, zatímco směrem k centru města budou převládat bytové domy.

Podle posledních dostupných dat se na území města Telč nachází 1 477 domů a 2 526 bytů. Z celkového počtu 1 477 domů je trvale obydlených 84% a většinu tvoří rodinné domy (1 326). Počet bytových domů v Telči je 124. Z pohledu vlastnictví domů v Telči je většina ve vlastnictví fyzických osob, následuje spoluvlastnictví vlastníků bytů, které převažuje zejména u bytových domů (viz tab. č. 8).

Tab. č. 8 - Domovní fond města Telč dle SLDB v roce 2011

	počet domů	z toho	
		rodinné domy	bytové domy
domy celkem	1 477	1 326	124
neobydlené	236	219	6
obydlené	1 241	1 107	118
z toho ve vlastnictví:			
fyzická osoba	1 060	1 036	22
obec, stát	28	8	16
bytové družstvo	10	1	9
spoluvlastnictví vlastníků bytů	85	41	43

zdroj: vlastní zpracování dle ČSU, 2021

Přehled v rámci bytového fondu v Telči představuje tab. č. 9. Z celkového počtu 2 526 je 82% bytů trvale obydlených. Vyšší procento trvale neobydlených bytů může být dáno zvýšenou atraktivitou města z pohledu rekreace, kdy některé neobydlené byty slouží k rekreaci, anebo se jedná o přechodně obydlené byty, tedy prostory pronajímané. Většina bytů (62% ze všech obydlených) se nachází v rodinných domech, což souvisí s větším zastoupením rodinných domů v městské zástavbě. S tím rovněž souvisí i fakt, že nejvíce bytů je ve vlastním domě. Následují byty nájemní a byty v osobním vlastnictví.

Tab. č. 9 - Bytový fond města Telč dle SLDB v roce 2011

	počet bytů	z toho	
		v rodinných domech	v bytových domech
byty celkem	2 526	1 632	866
neobydlené	454	350	93
obydlené	2 072	1 282	773
z toho:			
ve vlastním domě	1 063	1 049	12
v osobním vlastnictví	327	-	327
nájemní	333	62	264
družstevní	120	1	119

zdroj: vlastní zpracování dle ČSU, 2021

Tab. č. 10 přináší rozmístění domů a bytů v rámci jednotlivých městských částí v Telči. Z ní je patrné, že největší počet domů i bytů se nachází na Starém Městě. Jedná se o místní část na okraji města určenou především pro obytnou funkci s množstvím bytových domů. V místní části Staré Město se z celkového množství nachází 41% domů a 44% bytů.

Následují místní část Štěpnice a Podolí. Nejmenší počet domů i bytů je v odlehlé části Studnice a v části Vnitřní Město, které je tvořeno centrem města Telče.

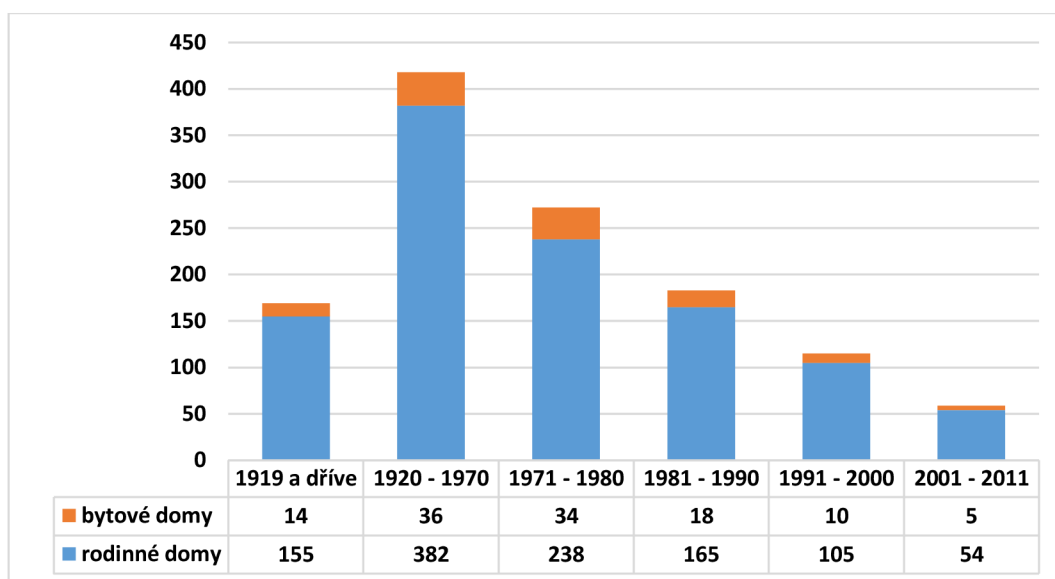
Tab. č. 10 - Počet domů a bytů v místních částech města Telče

	počet domů	počet bytů
Vnitřní Město	111	169
Štěpnice	413	662
Podolí	314	545
Staré Město	612	1 119
Studnice	27	31
Celkem	1 477	2 526

zdroj: vlastní zpracování dle Statistického lexikonu obcí 2013, 2021

Vývojová období výstavby domů v Telči jsou zachycena na obr. 11. Z toho je patrné, že největší počet domů bylo v Telči vystaveno v období let 1920 – 1970 a tato zvýšená výstavba pokračovala i v letech 1971 – 1980. Tento fakt koreluje s prudkým nárůstem počtu obyvatel města v 60. a 70. letech 20. století. Nejintenzivnější výstavba z tohoto období probíhala v městské části Staré Město, kde se v těchto letech stavělo nejvíce domů a v 70. letech zde vzniklo i velké panelové sídliště, které představovalo bydlení pro mnoho nových obyvatel města. V posledních letech není intenzita bytové výstavby v Telči příliš vysoká, což souvisí s malým počtem míst určených pro výstavbu domů a zároveň s převládající výstavbou bytů v rodinných domech. Výjimku v posledních letech tvoří pouze roky 2004 a 2009, kdy v Telči vznikl větší počet bytů díky výstavbě několik nových bytových domů.

Obr. č. 11 - Historický vývoj výstavby domů v Telči

zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2021

5.1.3. Dopravní a technická infrastruktura

Silniční doprava

Z pohledu silniční dopravy je pro město Telč nejdůležitější tepnou silnice I/23. Jedná se silnici první třídy vedoucí od Soběslavi přes Jindřichův Hradec do Telče, odkud dále pokračuje ve směru Třebíč, Náměšť nad Oslavou, Rosice, Brno. Silnice I/23, která je jedinou silnicí první třídy procházející Telčí, je zároveň nejvytíženější komunikací ve městě. Podle posledních dostupných dat ze sčítání dopravy v roce 2016 projelo v nevyužívanějším úseku na této komunikaci až 6 048 motorových vozidel za den (viz tab. č. 11).

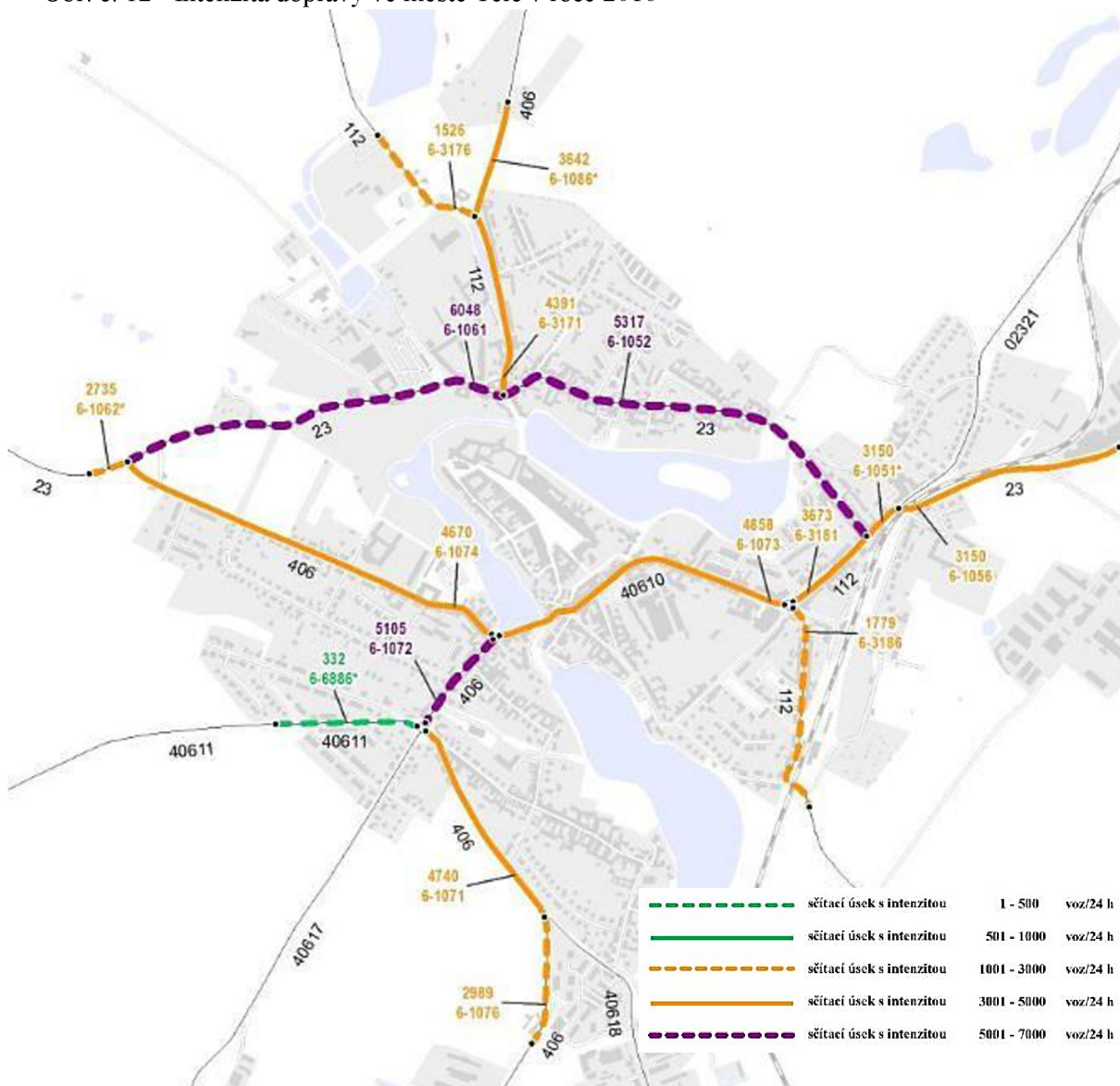
Tab. č. 11 - Intenzita dopravy na vybraných úsecích města Telč v roce 2016

komunikace	I/23	I/23	I/23	II/112	II/112	II/112	II/406	II/406	II/406
úsek	6-1061	6-1052	6-1056	6-3171	6-3181	6-3186	6-1072	6-1071	6-1074
těžká motorová vozidla	1 063	853	584	716	409	250	545	651	519
osobní a dodávková vozidla	4 900	4 377	2 540	3 633	3 215	1 510	4 509	4 022	4 110
jednostopá motorová vozidla	85	87	26	42	49	19	51	67	41
motorová vozidla celkem v roce 2016	6 048	5 317	3 150	4 391	3 673	1 779	5 105	4 740	4 670

zdroj: vlastní zpracování dle Sčítání dopravy 2016

V Telči se dále nacházejí dvě silnice II. třídy, komunikace II/406 a II/112. Právě komunikace II/406, vedoucí z Jihlavy a pokračující dále až k hranicím s Rakouskem, má z dopravního hlediska zásadní význam pro město. Tato komunikace je jednak významná z důvodu napojení na krajské město i centra blízkého okolí (Třešť, Dačice), tak také z pohledu propojení Kraje Vysočina s Dolním Rakouskem. Tato komunikace dosahuje na území Telče intenzity okolo 5 000 motorových vozidel za den. Další komunikací II. třídy je komunikace II/112 vedoucí z Pelhřimova přes Telč do obce Želetava. Nejbližší spojení s dálniční sítí České republiky představuje pro město nájezd na dálnici D1 v Jihlavě vzdálený asi 40 km od Telče. Komunikační síť města doplňuje několik silnic III. třídy a místní a účelové komunikace tvořící převážnou část komunikační sítě ve městě.

Obr. č. 12 - Intenzita dopravy ve městě Telč v roce 2016

zdroj: Sčítání dopravy 2016

Železniční a autobusová doprava

Na území města se nachází 2 železniční zastávky. První z nich je hlavní stanici, která obsluhuje většinu města a která je součástí přestupního terminálu. Druhou je zastávka Telč – Staré Město, která se nachází na okraji města a primárně slouží především obyvatelům stejnojmenné části města. Obě zastávky se nachází zhruba uprostřed železniční trati č. 227 vedoucí ze Slavonic do Kostelce u Jihlavy, kde se tato trať napojuje na trať č. 225, která vede mezi Jihlavou a Veselím nad Lužnicí a která je součástí spojení mezi Českými Budějovicemi a Brnem. Trať č. 227 patří mezi tratě, na nichž jezdí pouze osobní motorové a nákladní vlaky. Nabídku této trati tvoří asi 14 párů vlaků v pracovní den a 8 párů o

víkendech. Oproti minulosti je v současné době již všemi vlaky zajištěno přímé spojení Telče a krajského města Jihlavy bez nutnosti jakéhokoliv přestupu.

Služby autobusové přepravy zajišťuje na území města Telč především jihlavská firma ICOM transport, a.s. Mezi další autobusové dopravce operující na území Telče patří UNITED BUSES s r. o., Tourbus, a.s., TRADO-BUS s r. o., kteří provozují dálkové trasy z Brna do Českých Budějovic. V roce 2011 vznikla díky přeshraničnímu projektu realizovaného s podporou EU i mezinárodní linka WA 15 mezi Telčí a rakouským městem Raabs. Tato linka, která má na české straně zastávky i ve Slavonicích a Dačicích, vznikla za účelem zjednodušení mobility pro turisty a návštěvníky obou regionů. V hlavní turistické sezóně je navíc součástí této linky možnost bezplatného využití přívěsu na jízdní kola.

Na území města se nachází 7 autobusových zastávek, které obsluhují území celého města. V roce 2010 došlo k přesunutí hlavního autobusového nádraží v Telči do prostoru před železniční stanicí. Součástí tohoto přesunu bylo i vybudování nových parkovacích míst a došlo také k rekonstrukci železniční stanice včetně prostor pro zaměstnance a veřejnost. Díky tomuto projektu v Telči vzniknul nový terminál veřejné hromadné dopravy, který zefektivnil přestupní vazby ve městě. V roce 2020 došlo k modernizaci tohoto terminálu, v rámci kterého došlo k rozšíření parkoviště areálu a vybudování parkovacích míst v modelu P+R, K+R a B+R jako prvků podporující multimodalitu dopravy.

Technická infrastruktura

Ve městě Telč je vybudován veřejný vodovod, který je součástí skupinového vodovodu Nová Říše. Hlavním zdrojem pitné vody pro tento vodovod je vodárenská nádrž Nová Říše a v současné době jsou již všechny části města součástí vodovodní sítě města Telč.

Telč má také po celém svém území vybudovanou jednotnou kanalizační síť, která je zaústěná do ČOV Telč. ČOV Telč, která byla zprovozněna v roce 1998 a je projektována pro 8000 obyvatel, se nachází na levém břehu Telčského potoka, asi 200 m pod hrází Staroměstského rybníka. Provoz a údržbu kanalizační a vodovodní sítě v Telči má na starost firma Vodárenská akciová společnost, a.s. Brno, divize Jihlava.

5.1.4. Ekonomická struktura a nezaměstnanost

Ekonomická struktura ve městě Telč se vyznačuje především nízkým zastoupením průmyslových podniků. Celé ORP Telč je nejméně průmyslovou oblastí celého Kraje Vysočina. V Telči je z hlediska ekonomické struktury dominantní terciální sektor neboli sektor služeb, zejména je pro Telč typické množství podniků zaměřujících se na aktivity související s cestovním ruchem. K 31. 12. 2020 bylo v Telči registrováno 1 345 podnikatelských subjektů. Následující tab. č. 12 zobrazuje rozdělení těchto podniků podle jejich převažující činnosti. Nejvíce registrovaných podniků v Telči je zaměřeno na terciální sektor, kdy v oblasti služeb se největší počet podniků zabývá obchodem, ubytováním, stravováním a pohostinstvím. Mimo terciální sektor se v Telči nachází 209 registrovaných průmyslových podniků a 107 podniků, jejichž převažující činností je oblast zemědělství, lesnictví nebo rybářství.

Tab. č. 12 - Podnikatelské subjekty v Telči podle převažující činnosti k 31. 12. 2020

	registrované podniky	podniky se zjištěnou aktivitou
zemědělství, lesnictví, rybářství	107	63
průmysl celkem	209	126
stavebnictví	176	114
velkoobchod, maloobchod	216	103
doprava a skladování	24	13
ubytování, stravování a pohostinství	114	65
informační a komunikační činnost	19	14
peněžnictví a pojišťovnictví	6	5
činnosti v oblasti nemovitostí	48	8
profesní, vědecké a technické činnosti	141	90
administrativní a podpůrné činnosti	20	12
veřejná správa a obrana	7	5
vzdělávání	25	16
zdravotní a sociální péče	21	21
kulturní, zábavní a rekreační činnost	33	19
celkem	1 345	775

zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2021

Dle právní formy tvoří v Telči největší podíl fyzické osoby podnikající dle živnostenského zákona, které tvoří 75,8 % všech podnikatelských subjektů registrovaných v Telči. V Telči je, kromě fyzických osob, zaregistrováno i 240 právnických osob, které představují 17,8 % ze všech subjektů ve městě. Podrobnější členění subjektů podle právní formy přináší tab. č. 13.

Tab. č. 13 - Podnikatelské subjekty v Telči podle právní formy k 31. 12. 2020

	registrované podniky	podniky se zjištěnou aktivitou
fyzické osoby podnikající dle živnostenského zákona	1 020	564
fyzické osoby podnikající dle jiného než živnostenského zákona	35	29
zemědělství podnikatelé	44	32
fyzické osoby celkem	1 105	628
obchodní společnosti	107	92
akciové společnosti	5	5
družstva	7	4
právnické osoby celkem	240	147
celkem	1 345	775

zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2021

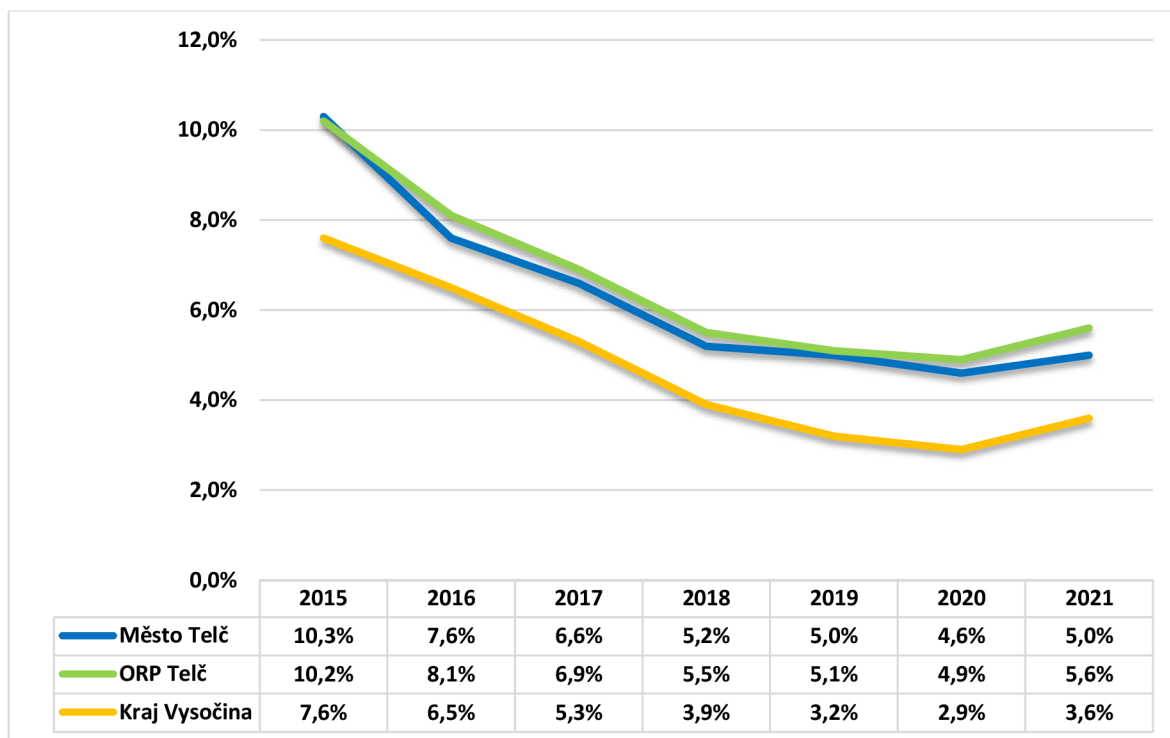
Největším zaměstnavatelem pro město Telč je společnost nenacházející se přímo na území Telče. Jedná se o společnost Krahulík – MASOZÁVOD Krahulčí, a. s., nacházející se asi 3 km od Telče, která se již od roku 1928 zabývá zpracováním masa a výrobou uzenin. Jedná se o firmu, jež v současnosti zaměstnává 370 zaměstnanců. Největšími zaměstnavateli sídlícími přímo ve městě Telč jsou Telčská strojírenská a. s., zabývající se primárně výrobou součástek pro automobilový průmysl, a MAXXISAMPLE s. r. o., zabývající se výrobou a prodejem vzorníků a katalogů pro stínící techniku. Obě tyto firmy mají v současnosti okolo 100 zaměstnanců. Mezi další významné zaměstnavatele v Telči patří Zemědělské družstvo

Telč, Město Telč a BH Trans s. r. o., zabývající se vnitrostátní a mezinárodní silniční přepravou zboží.

Vývoj nezaměstnanosti v Telči k 1. lednu daného roku je zachycen grafem na obr. č. 13. Z grafu je na první pohled patrné, že vývoj nezaměstnanosti v Telči v posledních letech kopíruje trend hierarchicky vyšších územních jednotek České republiky. Jednoznačně nejvyšší lednová nezaměstnanost v posledních letech byla v Telči v roce 2015, kdy podíl nezaměstnaných osob dosáhl hodnoty přes 10,3 %. Od tohoto roku však nezaměstnanost v Telči každoročně klesala až na hodnotu z roku 2020, kdy byla lednová nezaměstnanost v Telči 4,6 %. Jedná se údaj z ledna 2020, tedy těsně před vypuknutím celosvětové koronavirové pandemie.

Očekávaný výrazný nárůst nezaměstnanosti právě vlivem pandemie Covid-19 se však ani v dalších měsících na hodnotách podílu nezaměstnaných osob neprojevil. Ačkoliv Covid-19 nejvíce ochromil podnikání v cestovním ruchu, které je pro Telč stěžejní, nedošlo k celkovému nárůstu nezaměstnanosti v Telči, pouze se změnila struktura zaměstnanosti. Podnikatelé ve městě využívali k přežití a udržení svého podniku nabízené kompenzační bonusy a podporu z programu Antivirus. Po vypuknutí pandemie došlo k výraznému odlivu cizinců z místních podniků, nicméně tyto podniky dokázaly v relativně krátké době tyto pracovníky nahradit místními zájemci o práci. Odliv pracovníků pocítili v Telči v době pandemie i podnikatelé v oblasti gastronomie a obchodu. Tito podnikatelé se s problémem nedostatku zaměstnanců potýkají i po skončení pandemie a po znovuoobnovení jejich provozu, kdy jejich bývalí zaměstnanci se již nemají zájem do těchto oblastí služeb vracet a tito podnikatelé se tak v současnosti ve velké míře obracejí na Úřad práce v Telči.

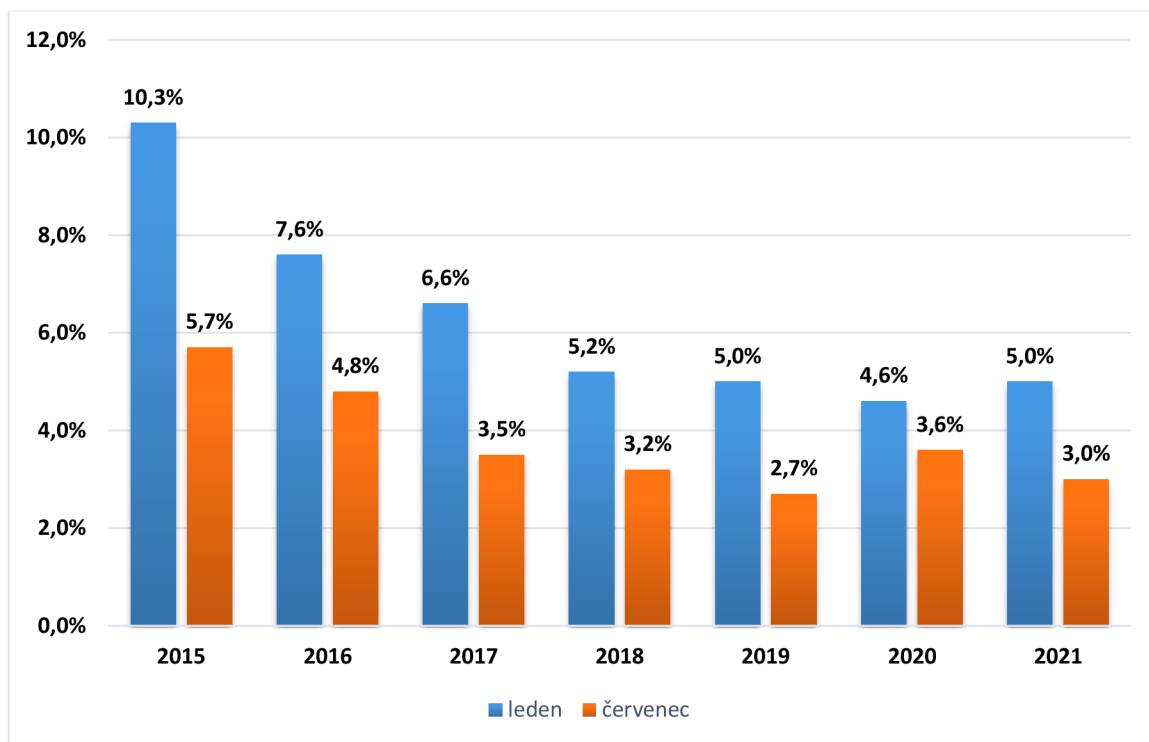
Obr. č. 13 - Vývoj podílu nezaměstnaných osob k 1. 1.

zdroj: vlastní zpracování dle MPSV, 2021

U města Telč je z pohledu nezaměstnanosti typickým jevem, souvisejícím s rozložením ekonomické struktury podniků, extrémní sezónnost, která v Telči patří vůbec k nejnápadnějším v rámci celého kraje. Většina podniků z oblasti služeb v Telči je zaměřena na letní cestovní ruch ve městě a potřebují více zaměstnanců na letní turistickou sezonu než v zimních měsících. Druhým faktorem pro tuto výraznou sezónnost je existence malých stavebních firem v Telči, které nemají v zimních měsících dostatek práce a jejich zaměstnanci se tak přes zimu ocitají dočasně v evidenci úřadu práce. Tuto sezónnost zaměstnanosti v Telči ukazuje i graf na obr. č. 14, který porovnává lednové a červencové hodnoty podílu nezaměstnaných osob v jednotlivých letech v Telči, kdy například v roce 2015 byla nezaměstnanost v červenci 5,7 %, přestože ještě v lednu téhož roku dosahovala hodnota nezaměstnanosti v Telči 10,3 %.

Obr. č. 14 - Srovnání podílu nezaměstnaných osob v Telči v lednu a v červenci

zdroj: vlastní zpracování dle MPSV, 2021

Vývoj nezaměstnanosti v roce 2021 ukazuje tab. č. 14. Z té je vidět již zmíněná extrémní sezónnost nezaměstnanosti, která se v Telči opakuje každý rok. Nejvyšší hodnota nezaměstnanosti v Telči v roce 2021 byla v lednu (5,0 %). V průběhu roku však tato hodnota postupně klesá, vůbec nejnižších hodnot dosahuje v letních měsících (v červnu to bylo 2,8 %) a následně na podzim začíná opět růst.

Tab. č. 14 - Vývoj nezaměstnanosti v Telči v roce 2021

Měsíc	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Podíl nezaměstnaných osob v %	5,0	4,9	4,1	3,5	3,1	2,8	3,0	3,0	3,2
Dosažitelní uchazeči 15-64	163	160	134	113	101	90	97	97	98
Volná pracovní místa	45	58	63	69	66	70	73	88	70

zdroj: vlastní zpracování dle MPSV, 2021

5.1.5. Vzdělávání

Město Telč nabízí možnosti vzdělání ve školách a školských zařízeních pro všechny věkové kategorie, od nejmladších dětí v mateřské škole, přes žáky základních škol a studenty gymnázia až po studenty vysokých škol.

Mateřská škola Telč je příspěvkovou organizací města poskytující předškolní vzdělávání. Mateřská škola Telč vznikla v roce 2003 sloučením dvou existujících školek (MŠ Komenského a MŠ Nerudova) a v současné době má pod správou 2 budovy ve městě. Celková kapacita mateřské školy je 245 dětí (195 v ul. Komenského a 50 v ul. Nerudova), které se učí v devíti třídách. Součástí školy je i speciální třída integrující děti s vadami řeči s kapacitou 14 dětí. V roce 2009 došlo k rekonstrukci objektu mateřské školy v ul. Komenského (zateplení objektu, výměna oken, nový systém vytápění) a v roce 2020 došlo k rozšíření kapacity mateřské školy v ul. Komenského o zcela nové oddělení pro 25 dětí. Na tento projekt rozšíření kapacity mateřské školy získalo město Telč dotaci z Integrovaného regionálního operačního programu (dále IROP).

V Telči se také nacházejí 2 základní školy poskytující základní vzdělání určené pro žáky ve věku 6 – 15 let, které jsou příspěvkovými organizacemi města Telč. První je Základní škola Telč v Masarykově ulici. Základní škola Masarykova je od roku 2007 komunitní školou nabízející další mimoškolní aktivity s cílem vytvořit z ní místo pro komunitní, generační, kulturní a sociální dialog a prostor pro odpočinek, vzdělávání a setkávání občanů z celého mikroregionu Telč. Kapacita školy je uváděna 550 žáků, ve školním roce 2020/2021 tuto školu navštěvovalo 391 žáků rozdělených do 18 tříd. Při této základní škole je provozována i školní jídelna a školní družina. V roce 2020 došlo, za pomoci finančního příspěvku z IROP, k rekonstrukci školního dvora a k vybudování nové venkovní učebny pro výuku environmentální výuky. Druhou základní školou je Základní škola Telč v Hradecké ulici. Tuto základní školu tvoří dvě samostatné budovy, vzdálené od sebe asi 100 metrů. Kromě základního vzdělání poskytuje tato škola výuku i ve 3 speciálních třídách pro žáky s lehkým a středně těžkým mentálním postižením. Kapacity školy je 400 žáků a ve školním roce 2019/2020 tuto školu navštěvovalo celkem 380 žáků ve 21 třídách, z toho 24 žáků ve 3 speciálních třídách. Ve stejném areálu jako základní škola se zároveň nachází i budova gymnázia. Součástí areálu je i školní zahrada, sportovní areál a školní jídelna, kterou obě zmíněné školy využívají společně. V roce 2020 získalo město Telč pro tuto školu

významnou dotaci z IROP, díky níž byla, v rámci zkvalitnění zázemí pro výuku odborných předmětů, na ZŠ Hradecká provedena rekonstrukce 3. podlaží školy, kde vznikly nové odborné učebny s moderním výukovým vybavením.

V Telči se nachází i jedna škola poskytující středoškolské vzdělání. Jedná se o Gymnázium Otokara Březiny a Střední odbornou školu Telč. Gymnázium Otokara Březiny v Telči bylo založeno již v roce 1852 a zřizovatelem této školy je Kraj Vysočina. Gymnázium nabízí všeobecné čtyřleté nebo osmileté studium v maturitních oborech, Střední odborná škola Telč vzdělává žáky a studenty ve čtyřletém maturitním oboru ekonomika a podnikání (s následným zaměřením na cestovní ruch veřejnou správu nebo management kulturního dědictví). V roce 2020/2021 navštěvovalo školu 394 studentů, z toho 342 na gymnázium a 52 v rámci střední odborné školy.

V roce 2004 vzniklo v Telči Univerzitní centrum Telč (dále UCT), kde zahájila výuku Ekonomicko – správní fakulta Masarykovy Univerzity v Brně ve svých bakalářských oborech kombinovaného studia. Kromě této možnosti studia vysoké školy v Telči nabízí UCT studijní a vzdělávací programy v rámci celoživotního vzdělávání, funguje zde univerzita třetího věku a konají se zde různé konference, semináře a letní vzdělávací kurzy. Své výukové středisko má v Telči stavební fakulta Českého vysokého učení technického v Praze (ČVUT). Předmětem činnosti tohoto střediska v Telči je celoroční poskytnutí ubytovacích služeb pro výuku, společenské události a vědecko-výzkumnou činnost studentům a zaměstnancům školy. V roce 2012 bylo ve městě vybudováno Centrum Excellence Telč (dále CET). Jedná se o projekt Ústavu teoretické a aplikované mechaniky Akademie věd České republiky, který se zabývá především studiem materiálů, konstrukcí a historických sídel. Od roku 2013 je v Telči v provozu i Vzdělávací zařízení Telč, jehož zřizovatelem je Ministerstvo financí a toto centrum poskytuje vzdělávání a rekreaci zaměstnancům finanční správy.

Další příspěvkovou organizací zřizovanou městem Telč v oblasti vzdělávání je Základní umělecká škola, která poskytuje vzdělání v hudebním a výtvarném oboru až pro 450 žáků. V Telči je také v provozu krajem zřizovaný dětský domov s kapacitou 24 lůžek. Tento dětský domov je určený pro děti ve věku 3 – 18 let a poskytuje celoroční náhradní péči pro děti s nařízenou ústavní výchovou.

5.1.6. Zdravotnictví a sociální péče

Hlavním poskytovatelem zdravotnických služeb v Telči je Poliklinika Telč, spol. s r.o. Tato společnost sídlí v Masarykově ulici v budově pronajaté od města. Budova polikliniky prošla v roce 2010 částečnou rekonstrukcí (zateplení budovy, výměna oken). Poliklinika Telč sdružuje jednotlivá oddělení zdravotnické péče a soukromé ambulance nacházející v budově. Konkrétně se jedná o tato oddělení: alergologie, chirurgie, gynekologie, imunologie, neurologie, logopedie, ortopedie, psychiatrie, revmatologie, urologie, oční, kožní, plicní, ORL, rentgen, rehabilitace, elektroléčba, interna, biochemická laboratoř a praktický lékař. V době celosvětové pandemie koronaviru vzniklo v prostorách polikliniky i očkovací centrum COVID-19 a odběrové místo pro plošné testování obyvatelstva pomocí antigenních i PCR testů. Od roku 1994 má svoji základnu na poliklinice v Telči také výjezdová skupina Zdravotnické záchranné služby Kraje Vysočina. V Telči dále najdeme dvě lékárny, nacházející se obě v Masarykově ulici, poblíž polikliniky a pobočku Všeobecné zdravotní pojišťovny.

V oblasti poskytování sociálních služeb nabízí město hned několik zařízení pro své občany. Ve městě se nachází Dům s pečovatelskou službou, který disponuje 33 byty určených pro seniory. Dům s pečovatelskou službou je provozován Oblastní charitou Jihlava, která rovněž nabízí obyvatelům Telče pečovatelskou službu v domácím prostředí v rozsahu potřebných úkonů sjednaných s klientem. Oblastní charita Telč provozuje v Telči i sociální zařízení určené pro mládež. Jedná se o nízkoprahové zařízení pro děti a mládež ZASTÁVka, které je určeno k trávení volného času dětí a dospívajících. Jsou zde pro ně pořádány různé zájmové a sportovní akce, preventivní, výchovné a vzdělávací programy a v případě potřeby pomáhají dětem s přípravou do školy nebo poskytují sociální poradenství týkající se rodiny, vrstevnické skupiny, školy, partnerských vztahů, životního stylu, hledání práce apod.

Od roku 2019 je v Telči v provozu nový domov pro seniory – SeneCura SeniorCentrum Telč. Toto zařízení nabízí sociální službu Domov pro seniory a Domov se zvláštním režimem zaměřený na péči o seniory trpící Alzheimerovou chorobou či jinou formou demence. Svým klientům toto zařízení poskytuje péči 24 hodin 7 dní v týdnu. Služba Domov pro seniory má kapacitu 62 lůžek, služba Domov se zvláštním režimem kapacitu 60 lůžek a Odlehčovací služba disponuje kapacitou 8 lůžek. Dalším domovem se zvláštním

režimem v Telči je Senior Home Telč s kapacitou 56 lůžek, který je ve městě v provozu od roku 2016. Tento domov se zvláštním režimem se snaží umožnit seniorům trpícím Alzheimerovou nemocí, Parkinsonovou chorobou či jiným typem stařecké demence spojenými s poruchami orientace a paměti prožít důstojný život a zajistit těmto pacientům nepřetržitou 24 hodinovou péči.

V sídle polikliniky dále působí nezisková organizace Sdílení o. p. s., která poskytuje své služby (odlehčovací služby a odborné sociální poradenství) na celém území města Telč a v okolních obcích do vzdálenosti 20 km. V rámci odborného sociálního poradenství poskytuje organizace poradenství osobám s vážným onemocněním, terénní odlehčovací služba zahrnuje odlehčovací službu a domácí hospicovou službu určenou pro nemocné občany preferující pobyt doma. Kromě těchto sociálních služeb ještě Sdílení o.p.s. zajišťuje domácí zdravotní péči. Při Sdílení funguje i dobrovolnická činnost organizace. Dobrovolnický program je zaměřen především na seniory, dobrovolníci navštěvují seniory v Domově pro seniory v Telči a individuálně také v rodinách.

V roce 2018 město Telč zřídilo službu Senior Taxi. Tato služba je určena pro seniory od 65 let nebo držitele průkazu ZTP (případně ZTP/P), kteří jsou občany Telče a kteří se potřebují snadněji přepravit na území města Telče včetně místní části Studnice. Služba je dostupná ve všední dny od 6:30 do 15:00, cena jedné jízdy je 20 Kč a hlavním účelem této služby je přeprava seniorů na úřad, k lékaři, do lékárny nebo na poštu.

5.1.7. Kultura

Město Telč se snaží během celého roku organizovat velké množství kulturních a společenských akcí a festivalů zaměřujících se na uspokojení potřeb všech skupin obyvatel. O kulturní a společenský život se v Telči stará odbor kultury a cestovního ruchu MěÚ Telč. Kromě zaměstnanců tohoto odboru se do organizace a pořádání různých kulturních akcí zapojují i různé kulturní spolky působící v Telči, občanská sdružení, podnikatelské subjekty i samotní občané města. Klíčovým prostorem pro pořádání většiny kulturních akcí v Telči je náměstí Zachariáše z Hradce, následované areálem Panského dvora.

Ve městě Telč funguje i několik muzeí a galerií, kde během celého roku probíhají různé výstavy. Svou pobočku zde má Muzeum Vysočiny, od roku 2012 je v provozu Muzeum techniky v Telči, dále se ve městě nachází Městská galerie Hasičský dům, Telčský

dům Zámecká galerie a Galerie Wimmer, která je nejstarší soukromou galerií v Telči. Výstavy a koncerty probíhají také v síni židovského hřbitova na Starém Městě v Telči, v městské knihovně, mázhauzu radnice nebo v železničním depu.

Místní lidovou tradici v Telči zase oživuje folklórní soubor Podjavoříčan. Jedná se o soubor založený v roce 1989, který sdružuje mladé lidi se zájmem o folklór a zvyky z oblasti Horácka, především z Telče a okolí. Tento soubor má tak během roku na svědomí v Telči několik pravidelných akcí pro připomenutí dřívějších tradic a zvyků, např. Horácký bál, jarmark, Vítání jara nebo masopustní merendu. S městem Telč Podjavoříčan spolupřepřádá tradiční Májové slavnosti.

Největší množství kulturních akcí v Telči probíhá v letních měsících. Tradičně největší kulturně – společenskou akcí v Telči je každoročně festival Prázdniny v Telči. Jedná se o 17denní multižánrový festival plný koncertů, divadel a workshopů. Festival probíhá každoročně během července a srpna v Telči již od roku 1982, čímž se řadí mezi nejstarší festivaly na území České republiky. Během tohoto festivalu vystupují nejrůznější čeští i zahraniční interpreti různých hudebních žánrů od folklóru přes country, rock až po rock'n'roll či elektro. Kulturní program začíná již odpoledním programem tvořeným divadlem pro děti. Hlavní koncerty pak probíhají během večera pod širým nebem v prostorách nádvoří telčského zámku, případně v areálu Panského dvora. Kromě koncertů a divadelních představení stojí během festivalu po celém náměstí trh s nejrůznějšími historickými a uměleckými předměty, keramikou nebo šperky a jsou zde k dispozici i tvůrčí dílny s ukázkou rukodělných činností (drátkování, batikování, linoryt apod.).

Léto s párou a Balóny nad Telčí patří mezi další letní kulturní akce s velkou tradicí v Telči. Léto s párou probíhá každoročně již od roku 1999 a jedná se o víkendové jízdy historickým parním vlakem na vybraných úsecích železniční trati Kostelec u Jihlavy – Slavonice, kde je jednou ze zastávek i Telč. V rámci této akce je i doprovodný program, který zahrnuje výstavy historických vozů nebo koncerty různých kapel. Balóny nad Telčí mají v Telči tradici od roku 1997 a v prvních letech se dokonce jednalo o Mistrovství České republiky v balónovém létání. Postupem času se toto soutěžení odsunulo a dnes se jedná o letní setkání balónových nadšenců na náměstí v Telči, odkud tyto balóny startují a kde si zájemci mohou koupit tento let a užít si tak výhled na město a okolní krajinu z koše horkovzdušného balónu.

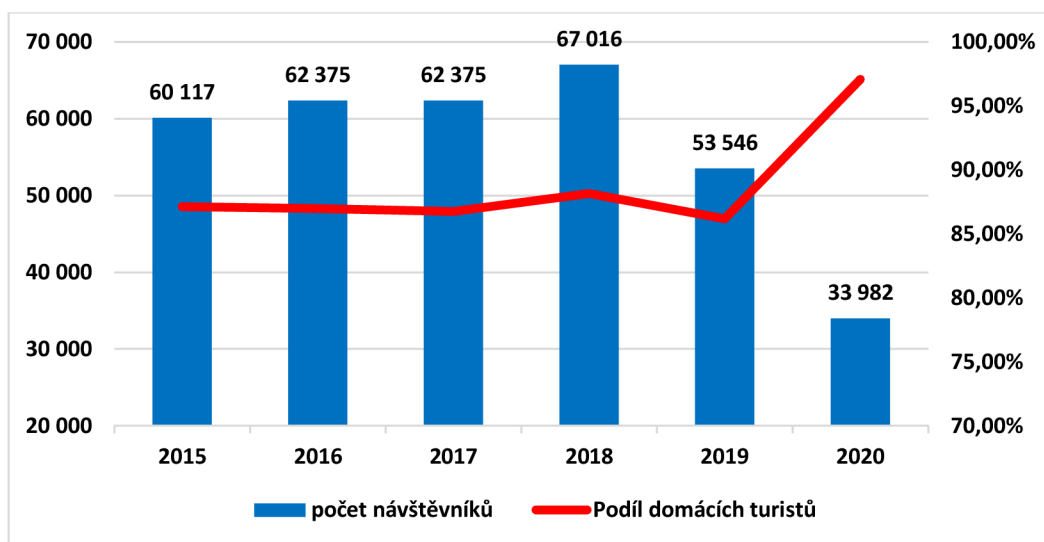
Mezi další kulturní akce pořádané v Telči patří mezinárodní filmový festival o evropském umění Arts & film, výstava historických automobilů, motocyklů a bicyklů s názvem Veteránská revue, v létě v Telči působí Česko-francouzská akademie, na náměstí se konají tradiční farmářské trhy a historické slavnosti Zachariáše z Hradce a Kateřiny z Valdštejna připomínající nejvýznamnější osobnosti z telčské historie. V areálu Panského dvora se každoročně konají Pivní fest, BMXtreme fest nebo gastro-cyklo-společenský nezávod Kolem Telče. V nově zrekonstruovaném společenském sále Panského dvora se pak na konci každého roku koná tradiční Ples města Telče.

5.1.8. Cestovní ruch

Především díky historickým památkám patří město Telč mezi významná centra v oblasti cestovního ruchu. Tomuto faktu výrazně pomáhají památky zapsané na Seznam světového dědictví UNESCO, které zvyšují atraktivitu města a představují tak zajímavou lokalitu pro turisty z celého světa. Díky tomu hraje cestovní ruch významnou roli v hospodářském přínosu celému městu.

O propagaci cestovního ruchu se v Telči stará odbor kultury a cestovního ruchu, který provozuje i Turistické informační centrum MěÚ Telč (dále TIC) situované na náměstí Zachariáše z Hradce. Zaměstnanci tohoto informačního centra poskytují informace o městě, o památkách a turistických cílech ve městě a jsou nedílnou součástí propagace města směrem k turistům. TIC je otevřeno celoročně každý den v týdnu, liší se pouze otevírací doba dle sezónnosti. Informace o návštěvnosti TIC Telč přináší graf na obr. č. 15. Z něho je vidět, že návštěvnost informačního centra se obvykle pohybuje lehce nad hranicí 60 tisíc návštěvníků za rok. Velký propad sledujeme u posledních dvou let, kdy zejména v roce 2020 klesla návštěvnost informačního centra téměř na polovinu obvyklých čísel. Důvod je zcela jednoznačný, jedná se o roky, které byly ovlivněny celosvětovou koronavirovou pandemií, která zapříčinila jednak úplné uzavření tohoto centra v některých měsících, tak také výrazně omezila všem turistům možnost cestování do zahraničí i v rámci jednoho státu. Tento fakt se projevil i na skladbě návštěvníků informačního centra, kdy zatímco dříve tvořili domácí návštěvníci asi 87 % návštěvnosti centra, tak v roce 2020 tvořili domácí návštěvníci přes 97 % a pouze necelá 3 % tvořili zahraniční turisté.

Obr. č. 15 - Návštěvnost TIC v Telči

zdroj: vlastní zpracování dle TIC Telč, 2021

Nejnavštěvovanější památkou v Telči je Státní zámek Telč, který se podle dat agentury CzechTourism pravidelně každoročně umísťuje v top 5 nejnavštěvovanějších turistických cílů v celém Kraji Vysočina. Součástí zámku je i zámecká zahrada lemovaná arkádami a rozsáhlý komplex zámeckého parku vybudovaný v 16. století. Státní zámek Telč dosahuje každoročně návštěvnosti okolo 100 000 lidí (viz tab. č. 15), nicméně v posledních dvou letech se návštěvnost rapidně snížila vlivem omezení spojených s pandemií koronavirové nákazy, ale také probíhající rekonstrukcí na zámku. Jedná se o největší rekonstrukci telčského zámku za posledních 200 let. Plánovaná tříletá rekonstrukce započala v druhé polovině roku 2019 a probíhá za částečného provozu zámku (přístupná je pouze 1 z 3 prohlídkových tras). Dalším velkým turistickým lákadlem je samotné náměstí a městská památková rezervace, jež je se zámek zapsána na seznamu UNESCO. Celé náměstí obklopují malebné domy se štíty a podloubím, které se dochovaly buď v renesanční podobě, nebo nesou znaky baroka z 15. století. Prostor náměstí dále zdobí Mariánský sloup, který se nachází uprostřed náměstí a znázorňuje Pannu Marii stojící na zeměkouli, a dvě kašny se sochami patronky města sv. Markéty a Sílena s malým Dionýsem v náručí. Dalšími turisty hojně navštěvovanými místy ve městě jsou 2 věže, Věž sv. Ducha a Věž sv. Jakuba, nabízející turistům výhled na celé město. Věž sv. Ducha je nejstarší dochovanou stavební památkou v Telči.

Tab. č. 15 - Přehled návštěvnosti vybraných památek v Telči

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Státní zámek Telč	104 492	92 740	107 764	100 540	72 949	25 115
Věž sv. Ducha	4 515	3 256	514	2 839	6 100	5 484
Věž sv. Jakuba	13 416	17 172	19 141	14 777	19 174	17 256
Telčská rozhledna	5 856	6 669	6 370	6 341	7 199	6 540
Telčské podzemí	8 292	7 757	5 775	5 869	5 955	4 011

zdroj: vlastní zpracování dle TIC Telč, 2021

5.1.9. Sport a volný čas

Ve městě Telč se nachází několik kvalitních sportovišť a sportovních organizací, které nabízí místním obyvatelům možnost vybrat si z široké škály sportů. Největší členskou základnu ve městě má Sportovní klub Telč, následovaný organizacemi TJ Sokol Telč a Florbal Telč. Zvýšený zájem, který je spojený s nově vybudovaným zimním stadionem v roce 2016, je v posledních letech v Telči o lední hokej. Nový zimní stadion slouží především hokejovému oddílu SK Telč pro tréninky a zápasy všech věkových kategorií, ale dal vzniknout i krasobruslařskému klubu v Telči a začala zde fungovat i světová mládežnická organizace Hockey Talent Center Telč. Jedná se hokejovou akademii určenou pro hokejisty ve věku 10 – 15 let, kteří zde pod vedením profesionálních trenérů mohou zlepšovat své hokejové dovednosti. Zimní stadion se nachází vedle fotbalového stadionu v Tyršově ulici, na kterém hrají své domácí zápasy všechna mužstva fotbalového oddílu SK Telč. Dalšími populárními sporty v Telči jsou florbal, stolní tenis, volejbal a basketbal. V Telči mají své základny ale i sporty, jež nejsou tolik obvyklé, jako například krocketový klub, lezecký klub nebo střelecký klub.

Tab. č. 16 - Přehled sportovních organizací v Telči

Sportovní organizace	
SK Telč	BK Žabaři Telč
Hockey Talent Center Telč	Florbal Telč z. s.
TJ Sokol Telč	Krasobruslařský klub Telč z. s.
Orel Jednota Telč	Klub českých turistů
PDT volnočasový z. s. - lezecký kroužek na Panském dvoře	Croquet Club Dynamo Telč
Autoklub Tourservis Telč	Mažoretky Telč, z. s.

zdroj: vlastní zpracování dle MÚ Telč, 2021

Kromě organizovaného sportu nabízí Telč i spoustu jiných možností pro trávení volného času. Je zde v provozu několik víceúčelových sportovišť určených pro různé druhy sportů, obyvatelé mohou dále navštívit lezeckou stěnu a lanové centrum v areálu Panského dvora, zahrát si bowling v Hotelu U Hraběnky, užít si jízdu na paddleboardu po telčských rybnících nebo si po celý rok mohou zabruslit na zimním stadionu v rámci veřejného bruslení pro veřejnost. V Lipkách město navíc nově v roce 2018 vybuďovalo cyklo a inline stezku a poblíž této stezky byl v roce 2020 otevřen i singletrailový areál Telč. Přehled všech sportovišť v Telči je pak souhrnně zpracován v tabulce 17.

Tab. č. 17 - Seznam sportovišť ve městě Telč

Sportoviště	Využití
Sportovní hala ZŠ Telč Hradecká	basketbal, házena, florbal, badminton, tenis, volejbal
Sportovní areál Hradecká	fotbal, atletika, tenis, nohejbal, florbal, volejbal, streetball
Sportovní hala, sokolovna, Masarykova	sálový fotbal, házená, basketbal, tenis, volejbal, nohejbal
Školní tělocvična ZŠ Hradecká	tělesná výchova základní školy
Školní tělocvična ZŠ Masarykova	tělesná výchova základní školy
Školní tělocvična gymnázia	tělesná výchova gymnázia
Sportovní areál v ul. Tyršova	fotbal, atletika
Zimní stadion Telč	lední hokej, krasobruslení
Oranžové hřiště	malá kopaná, tenis, volejbal, basketbal
Víceúčelové hřiště Radkovská	malá kopaná, tenis, volejbal, basketbal
Víceúčelové sportoviště Nerudova	malá kopaná, tenis, volejbal, basketbal
Víceúčelový sportovní areál v Batelovské ulici	malá kopaná, tenis, volejbal, basketbal
Inline stezka Telč - Lipky	inline bruslení, cyklistika
Workoutové hřiště u rybníka Roštejn	workout
Singletrailový areál Telč - Lipky	cyklistika
Kroketové hřiště v Batelovské ulici	kroket

zdroj: vlastní zpracování dle MÚ Telč, 2021

5.2. Dotazníkové šetření

Následující kapitola se věnuje výsledkům získaným z dotazníkového šetření mezi občany města. Dotazníkové šetření probíhalo od září 2021 do listopadu 2021. Sběr odpovědí od respondentů probíhal dvěma způsoby, a to nejdříve prostřednictvím internetových sociálních sítí v elektronické podobě a následně osobně mezi občany města v papírové podobě tak, aby mezi respondenty dotazníku nedošlo k nadhodnocení některé skupiny obyvatel dle demografických kritérií (pohlaví, věk, ekonomická situace), což by mělo za následek určité zkreslení výsledků šetření. Během období, kdy dotazníkové šetření probíhalo, bylo získáno celkem 213 vyplněných dotazníku, z toho 100 v papírové formě a 113 dotazníku v elektronické formě.

Dotazník se skládal ze 17 otázek, z nichž většinu tvořily otázky uzavřené. Dle struktury lze dotazník rozdělit na dvě hlavní části. První část se zabývá základní charakteristikou respondentů pomocí odpovědí na demografické otázky. Druhá, výzkumná část dotazníku, je složena z otázek týkajících se kvality života ve městě, občanské vybavenosti města a hodnocení jednotlivých oblastí souvisejících se socioekonomickým rozvojem města. Výsledky všech 213 dotazníků byly zaznamenány a přehledně vyhodnoceny pomocí tabulek a grafů vytvořených v programu MS Excel. Kompletní dotazník tvoří přílohu č. 1.

V souvislosti s dotazníkovým šetřením byl osloven starosta města Telče pan Mgr. Vladimír Brtník k zodpovězení několika otázek týkajících se města Telč. Tyto odpovědi starosty a výsledky dotazníkového šetření mezi občany budou důležitou součástí závěrečného vyhodnocení jednotlivých částí socioekonomického rozvoje a poskytnou autorovi informace, na základě kterých bude moci lépe určit oblasti rozvoje, na které by se město mělo zaměřit v následujících letech. Kompletní přepsaný rozhovor se starostou města je uveden v příloze č. 2.

5.2.1. Identifikace respondentů

K identifikaci jednotlivých respondentů sloužila první část dotazníku, ve které respondenti odpovídali na základní otázky týkajících se demografických ukazatelů.

Z celkového počtu 213 respondentů tvořilo 63,8 % ženy a 36,2 % muži. Z hlediska věku byly v dotazníku zastoupeny všechny věkové kategorie. Nejvíce respondentů bylo v kategorii 26 – 45 let (30 %), následovány kategorií 46 – 64 let (28,6 %). Podíl respondentů ve věku 65 a více let byl 10,3 %.

Nejvíce respondentů uvedlo jako nejvyšší dosažené vzdělání střední vzdělání s maturitou (34,7 %), druhou největší skupinu tvořili respondenti s vysokoškolským vzděláním (26,8 %) a naopak nejmenší skupinu tvořili lidé s vyšším odborným vzděláním (2,8 %).

Více než polovina respondentů je v zaměstnaneckém pracovním poměru (56,3 %), následují studenti (24,9 %) a důchodci tvořící 10,3 % respondentů. Ani jeden respondent neuvedl, že by byl v domácnosti.

Další otázka se týkala počtu osob v domácnosti respondenta. Zde nejvíce lidí uvedlo, že žijí v domácnosti o 2 členech (29,1 %), následované domácnostmi se třemi (23,5 %) a čtyřmi (23,5 %) členy. Jednalo se o otevřenou otázku, kdy nejvyšší uvedená hodnota v dotazníku byla 8 členů domácnosti. Celkový čistý příjem domácností respondentů se nejčastěji pohyboval v rozmezí 30 001 – 40 000 Kč (26,8 %) a více než 50 000 Kč (26,3 %). Naopak pouze 6,1 % uvedlo, že celkový čistý příjem jejich domácnosti je 20 000 Kč a méně.

Většina respondentů žije v Telči více než 20 let (66,2 %). Za touto skupinou navíc následuje skupina žijící v Telči 11 – 20 let (20,2 %), což v součtu znamená, že více než 86 % respondentů žije v Telči minimálně 11 let. Naopak pouhých 5 osob (2,3 %) uvedlo, že v Telči žije méně než 1 rok.

45,1 % respondentů uvedlo, že pracují nebo studují přímo v Telči, 44,1 % respondentů musí do zaměstnání nebo školy dojíždět a zbylých 10,8 % tvoří důchodci a nezaměstnaní. Z respondentů, kteří dojíždějí do školy nebo do zaměstnání mimo Telč, největší část uvedla, že dojíždějí 40 a více km (34,0 %) a 30 – 39 km (28,7 %). Do těchto skupin spadají jednak studenti vysokých škol, tak také studenti a pracující, kteří dojíždějí do krajského města Jihlavy, které pro občany města Telče nabízí širokou nabídku pracovních příležitostí v relativně dobré dojezdové vzdálenosti.

5.2.2. Výzkumná část dotazníku

Druhá část dotazníku se již týká samotného města Telč a jeho dílčích oblastí (zdravotnictví, nabídka služeb, bezpečnost, nabídka volných pracovních míst apod.). Výsledky každé z následujících otázek jsou přehledně zpracovány do grafů nebo tabulek, které doplňují slovní komentář. Otázky pracují se všemi 213 respondenty (77 mužů a 136 žen), kteří vyplnili dotazník ve sledovaném období.

Graf na obr. č. 16 znázorňuje celkovou spokojenost občanů se životem v Telči. Z něj je patrné, že většině dotázaných se v Telči žije dobře, neboť přes 94 % dotázaných odpovědělo velmi dobře (69,0 %) nebo spíše dobře (25,8 %). Pouze 7 dotázaných osob odpovědělo, že se jim v Telči žije spíše špatně a 4 osoby uvedly, že se jim v Telči žije velmi špatně. Všechny tyto 4 osoby zároveň ve svých dalších odpovědích uvedli, že žijí v Telči přes 20 let a nikdo z nich nepracuje ani nestuduje přímo v Telči, což může jejich spokojenost se životem v Telči výrazně ovlivňovat.

Obr. č. 16 - Vyhodnocení dotazníkové otázky "Jak se Vám ve městě Telč žije?"

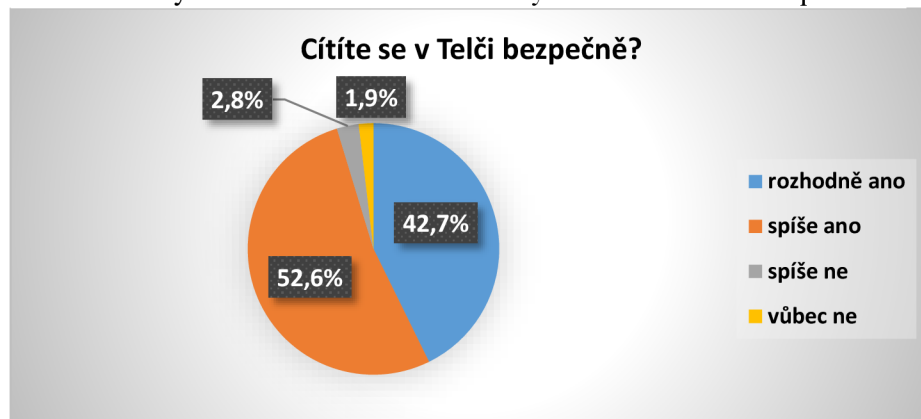

zdroj: vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

Další otázka se dotazovala, jak se respondenti cítí ve městě z hlediska bezpečí (viz obr. č. 17). U této otázky bylo nejčastější odpovědí, že se lidé v Telči cítí spíše bezpečně (52,6 %) a výrazná část dotázaných také odpověděla, že se v Telči cítí rozhodně bezpečně (42,7 %). Odpovědi spíše ne a vůbec ne označilo 4,7 % respondentů, s tím, že pro tyto dvě možnosti odpovědí se rozhodlo 9 žen a 1 muž. Zajímavým faktem je i to, že z 10 osob necítících se ve městě bezpečně tvoří celou polovinu z nich studentky ve věku 0-14 let.

Město by se tak mělo snažit prostřednictvím různých nástrojů zvýšit pocit bezpečí ve městě i u mladých dívek a žen.

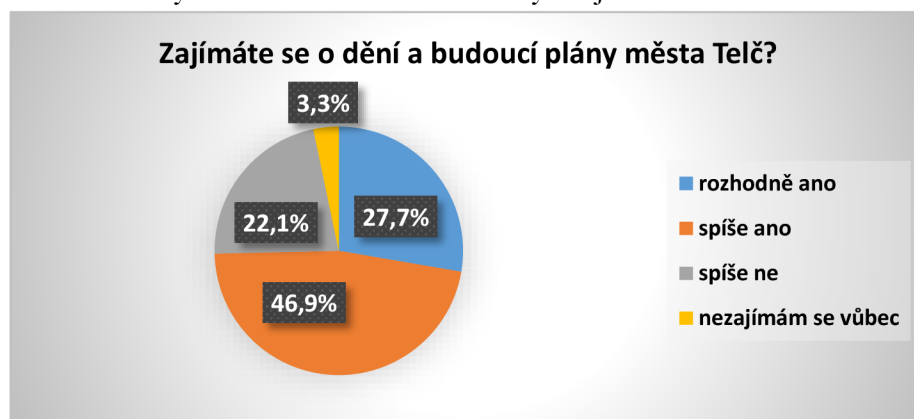
Obr. č. 17 - Vyhodnocení dotazníkové otázky "Cítíte se v Telči bezpečně?"

zdroj: vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

Další dvě otázky se týkaly toho, zda se respondenti zajímají o aktuální dění a budoucí plány města Telč a z jakého nejčastějšího zdroje získávají informace o dění ve městě. Téměř polovina (46,9 %) dotázaných respondentů odpovědělo, že se o dění ve městě a budoucí plány spíše zajímají. Druhou nejpočetnější skupinu tvoří lidé, kteří se rozhodně zajímají o dění v Telči (27,7 %). Odpověď, že se spíše o dění a plány města nezajímají, zvolilo 22,1 % dotázaných. 7 respondentů (3,3 %) uvedlo, že se vůbec nezajímají o dění ve městě. Nutno podotknout, že se zde jedná výhradně o mladé studenty (5 studentů ve věku 0-14 let a 2 studenti ve věku 15 – 25 let). Město by se tak mělo zaměřit na zvýšení povědomí o aktuálním dění ve městě i mezi mladými obyvateli tak, aby v budoucnu nedocházelo k jejich odlivu z města a aby se naopak do budoucích plánů města sami aktivně zapojili.

Obr. č. 18 - Vyhodnocení dotazníkové otázky "Zajímáte se o dění a budoucí plány města Telč?"

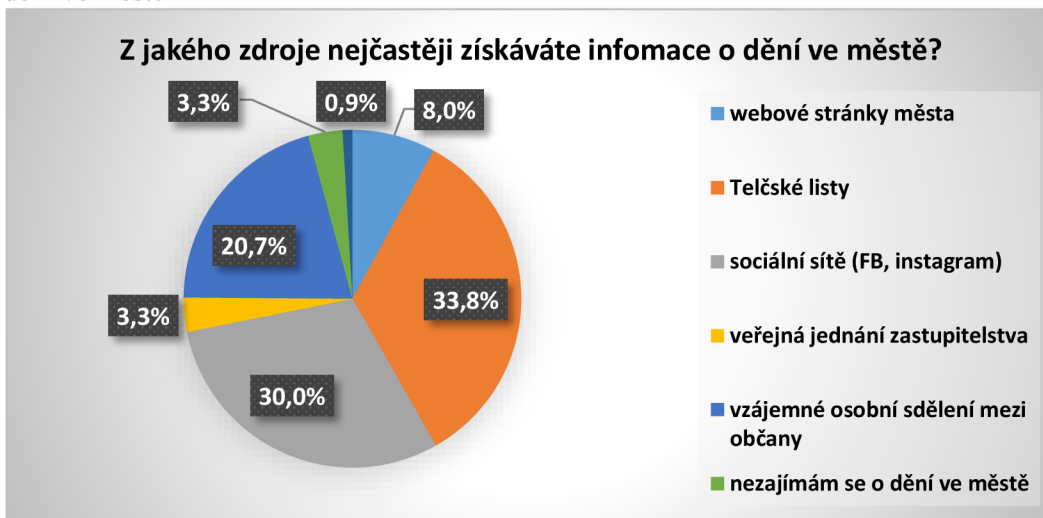

zdroj: vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

Graf na obr. č. 19 zobrazuje, z jakého zdroje získávají respondenti nejčastěji informace o dění ve městě. Z grafu vyplývá, že nejvíce lidí čerpá informace z Telčských listů (33,8 %). Jedná se o zavedený periodický tisk, který každý měsíc vydává město Telč pro své občany. Občané města si Telčské listy mohou na začátku každého měsíce zakoupit na informačním centru MěÚ Telč nebo si mohou objednat předplatné a tento měsíčník jim je na území města doručen do jejich poštovních schránek. Dalšími častými odpověďmi bylo získávání informací nejčastěji ze sociálních sítí města (30,0 %) a získávání informací prostřednictvím vzájemného osobního sdělení mezi občany (20,7 %). Právě informování o současném a budoucím dění ve městě prostřednictvím sociálních sítí je v posledních letech stále žádanější. Redaktoři Telčských listů tak spravují jak oficiální facebookový, tak i instagramový profil, na které pravidelně vkládají aktuální informace o činnosti města, pozvánky na různé kulturní a společenské akce i informace o běžných provozních záležitostech, které usnadňují život místním občanům.

Při důkladnější analýze odpovědí na tuto otázku je patrné, pro koho je primárně daný zdroj informací určen. Zatímco odpověď Telčské listy označilo nejvíce respondentů ve věku 46 – 64 let, následovaných věkovou skupinou 65 a více let, tak informace prostřednictvím sociálních sítí převážně získávají lidé ve věku 15 – 25 let a 26 – 45 let. Pouze 8 % ze všech respondentů nejčastěji získává informace o dění ve městě na webových stránkách města a 3,3 % osob uvedlo, že nejčastěji získávají informace díky účasti na veřejném jednání zastupitelstva města.

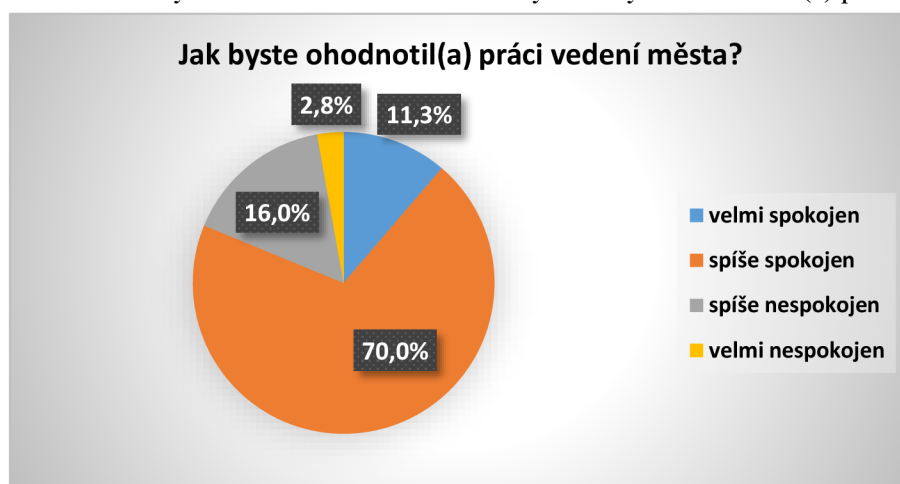
Obr. č. 19 - Vyhodnocení dotazníkové otázky "Z jakého zdroje nejčastěji získáváte informace o dění ve městě"

zdroj: vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

Další otázka se týkala spokojenosti respondenta s prací zvolených zástupců ve vedení města. Pouze 11,3 % dotázaných odpovědělo, že je s prací vedení města velmi spokojeno, nicméně celých 70,0 % dotázaných odpovědělo, že je s prací vedení města spíše spokojeno. Spíše nespokojeno je 16,0 % dotázaných a velmi nespokojeno s prací vedení města je pouhých 2,8 % respondentů. U této otázky nelze vysledovat žádný trend z pohledu odpovědi některé vybrané skupiny obyvatel (dle věku, dle pohlaví, ...), což ukazuje, že se jedná o zcela individuální nahlížení na práci vedení města nezávislé na věku respondenta nebo jeho dosaženého vzdělání apod.

Obr. č. 20 - Vyhodnocení dotazníkové otázky "Jak byste ohodnotil (a) práci vedení města?"

zdroj: vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

Patnáctou otázkou dotazníku byla baterie otázek, kdy respondent měl ohodnotit jednotlivé dílčí oblasti ve městě. Výsledky této otázky jsou přehledně zobrazeny v tab. č. 18. U výsledků je dopočítán i průměr zvolení u každé oblasti. Vůbec nejlépe ze všech vybraných aspektů hodnotí dotázaní občané úroveň vzdělávání ve městě, které dosáhlo průměrné hodnoty 1,77, kdy 33,3 % respondentů je s úrovní vzdělávání v Telči velmi spokojeno a 56,8 % respondentů označilo odpověď, že je spíše spokojeno. Výborné hodnocení získala v Telči i úroveň sociální péče, se kterou je přes 90 % dotázaných velmi nebo spíše spokojeno a pouhých 9,9 % je s úrovní sociální péče ve městě nespokojeno, přičemž velmi nespokojen není s úrovní sociální péče v Telči nikdo z dotázaných. Pod průměrné hodnocení 2,0 se u dotazovaných dostala ještě čistota města (průměr 1,94), se kterou je výrazná většina respondentů spíše spokojena (74,6 %).

Naopak nejhůře lidé hodnotí nabídku pracovních míst v Telči, se kterou je v nějaké míře spokojeno pouze 18,7 % dotázaných a celých 34,7 % respondentů je s nabídkou pracovních míst v Telči velmi nespokojeno. Toto zjištění jednoznačně souvisí s faktem, že více než 60 % dotázaných občanů dojíždí do svého zaměstnání 30 a více kilometrů. Nespokojenost občanů převažuje i v možnostech bydlení v Telči. S tím je spíše nespokojeno 44,6 % dotázaných a 16,9 % dotázaných je s možnostmi pro bydlení v Telči velmi nespokojeno. Nejvíce rozdílný názor mezi respondenty panuje u otázky nabídky služeb ve městě, se kterou je 53,6 % dotázaných spokojeno, ale 46,4 % dotázaných uvedlo, že s nabídkou služeb ve městě spokojeni nejsou.

Tab. č. 18 - Vyhodnocení dotazníkové otázky ohledně spokojenosti s jednotlivými aspekty ve městě Telč

	velmi spokojen (1)	spíše spokojen (2)	spíše nespokojen (3)	velmi nespokojen (4)	Průměr
úroveň vzdělávání	33,3%	56,8%	8,9%	0,9%	1,77
úroveň sociální péče	24,9%	65,3%	9,9%	0,0%	1,85
čistota města	16,0%	74,6%	8,5%	0,9%	1,94
sportovní vyžití ve městě	18,8%	62,4%	17,4%	1,4%	2,01
kulturní vyžití ve městě	20,7%	50,2%	25,8%	3,3%	2,12
úroveň zdravotní péče	9,4%	61,0%	28,6%	0,9%	2,21
dopravní infrastruktura	10,3%	61,0%	22,1%	6,6%	2,25
nabídka služeb ve městě	3,8%	49,8%	42,3%	4,2%	2,47
možnosti pro bydlení	6,6%	31,9%	44,6%	16,9%	2,72
nabídka prac. příležitostí	2,3%	16,4%	46,5%	34,7%	3,14

zdroj: vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

V další otázce, jejíž výsledky jsou zachyceny v tab. č. 19, měl každý respondent označit, co mu nejvíce v Telči chybí, přičemž mohl označit maximálně tři odpovědi z nabídky nebo využít možnosti jiné. Z vyplněných odpovědí je zřejmé, že lidem v Telči nejvíce chybí pracovní příležitost (tuto odpověď označilo 18,8 % ze všech oslovených respondentů). Následně lidem chybí i bazén nebo koupaliště (16,2 %) a divadlo nebo kino (14,5 %). Při pohledu na věkové skupiny respondentů se však tři nečastější odpovědi

proměňují. Nejmladší respondenti (0 – 14 let) ve městě nejvíce postrádají divadlo nebo kino (16,1 %), bazén nebo koupaliště (15,4 %) a i u této skupiny respondentů se mezi nejčastějšími třemi chybějícími věcmi v Telči objevily pracovní příležitosti (15,4 %), což je vzhledem k jejich nízkému věku poměrně překvapivé zjištění. U věkových kategorií 26 – 45 a 46 – 64 let se tři nejčastější chybějící věci v Telči shodují. Lidé ve věku 26 – 64 let tak nejvíce postrádají pracovní příležitosti, bazén nebo koupaliště a také nákupní možnosti, které v kategorii 46 – 64 let označilo 16,1 % dotázaných respondentů. Zajímavé je pořadí u občanů ve věku 65 a více let, kteří nejčastěji odpovídali, že jim ve městě chybí bazén nebo koupaliště (19,6 %), divadlo nebo kino (17,9 %) a také širší nabídka služeb ve městě (14,3 %).

Tab. č. 19 - Vyhodnocení dotazníkové otázky "Co vám ve městě Telč nejvíce chybí?"

	Celkem	15-25 let	26-45 let	46-64 let	65 a více let
pracovní příležitosti	18,8%	15,4%	21,4%	22,6%	8,9%
bazén, koupaliště	16,2%	15,4%	15,6%	18,3%	19,6%
divadlo, kino	14,5%	16,1%	9,9%	15,1%	17,9%
nákupní možnosti	14,2%	11,2%	13,5%	16,1%	10,7%
místa pro bydlení	9,7%	11,9%	13,0%	8,1%	5,4%
zdravotnické služby	6,1%	3,5%	5,7%	8,1%	10,7%
společenské akce (koncerty, výstavy)	5,4%	9,8%	6,8%	1,6%	0,0%
širší nabídka služeb	5,1%	4,2%	3,6%	5,4%	14,3%
parkovací plochy	3,8%	3,5%	4,2%	3,8%	3,6%
veřejná místa k odpočinku	2,4%	2,1%	3,1%	0,5%	1,8%
kavárny, bary, restaurace	2,1%	4,2%	2,1%	0,0%	1,8%
širší nabídka služeb	5,1%	4,2%	3,6%	5,4%	14,3%
zeleň	1,6%	2,1%	1,0%	0,5%	5,4%

zdroj: vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

V poslední otázce, jejíž výsledky jsou zachyceny v tab. č. 20, měl každý respondent možnost označit maximálně 3 oblasti, do kterých by mělo město Telč v nejbližších letech investovat největší podíl finančních prostředků, tak aby to prospělo k efektivnímu celkovému rozvoji města. Jako jednoznačně největší prioritu, do které by mělo město investovat, je investice vedoucí k tvorbě nových pracovních míst. Tuto variantu označilo

26,7 % ze všech respondentů a tato oblast je největší prioritou napříč všemi věkovými kategoriemi (u věkové kategorie 46 – 64 let označilo tuto možnost dokonce 34,8 %). Mezi dalšími výraznými oblastmi, do kterých by město dle dotázaných občanů mělo investovat je bytová výstavba (14,3 % ze všech respondentů) a podpora sportu a volnočasových aktivit (13,0 % ze všech respondentů). Právě investice pro podporu sportu a volnočasových aktivit vidí jako důležité lidé ve věku 26 – 45 let a ve věku 15 – 25 let, naopak s rostoucím věkem se u starších obyvatel mezi nejčastějšími odpověďmi objevují spíše investice do zdravotnických a sociálních služeb a do dopravní infrastruktury.

Tab. č. 20 - Vyhodnocení dotazníkové otázky "Navrhněte, do jaké oblasti by mělo město Telč investovat největší podíl finančních prostředků z rozpočtu v nejbližších letech?"

	Celkem	15-25 let	26-45 let	46-64 let	65 a více let
tvorba pracovních míst	26,7%	23,4%	28,8%	34,8%	18,0%
bytová výstavba	14,3%	13,1%	17,1%	18,4%	12,0%
podpora sportu a volnočasových aktivit	13,0%	15,9%	16,5%	6,4%	8,0%
zdravotnické a sociální služby	10,9%	8,4%	8,8%	17,0%	16,0%
dopravní infrastruktura	10,1%	4,7%	7,1%	10,6%	16,0%
podpora vzdělávání ve městě	6,5%	11,2%	7,1%	0,7%	6,0%
podpora cestovního ruchu ve městě	4,8%	4,7%	7,1%	3,5%	4,0%
životní prostředí	3,2%	5,6%	1,8%	0,7%	6,0%
péče o památky ve městě	3,0%	2,8%	1,8%	1,4%	6,0%
podpora bezpečnosti ve městě	3,0%	2,8%	1,2%	2,8%	4,0%
technická infrastruktura	1,9%	1,9%	1,2%	2,8%	2,0%
veřejná zeleň	1,9%	4,7%	1,2%	0,0%	0,0%
jiné	0,8%	0,9%	0,6%	0,7%	2,0%

zdroj: vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

6. Zhodnocení klíčových oblastí a návrh dalšího rozvoje města Telč

Na základě provedené socioekonomické analýzy města Telč, dotazníkového šetření mezi obyvateli města a polostandardizovaného rozhovoru vedeného se starostou města dojde v následující kapitole k souhrnnému zhodnocení klíčových socioekonomických oblastí, u kterých zároveň dojde k navržení dalšího možného rozvoje města. Předpokladem pro tyto návrhy rozvoje je kvalitní příprava jednotlivých projektů před jejich realizací a dostatek finančních prostředků v rozpočtu města vynaložených na samotnou realizaci těchto projektů podporujících rozvoj města Telč.

Úbytek obyvatelstva

Ze zjištěných dat je zřejmý jednoznačný trend v podobě úbytku počtu obyvatel ve městě Telč. Záporných hodnot dosahuje v posledních letech v Telči, až na pár ojedinělých výjimek, přirozený i mechanický pohyb obyvatelstva. Při pohledu na věkovou strukturu obyvatelstva lze v nejbližších letech předpokládat mírný nárůst počtu dětí a zlepšení věkové pyramidy v jejích základech. Nicméně se pravděpodobně bude jednat pouze o ojedinělé ročníky a ve výsledku lze tedy očekávat spíše pokračující klesající tendenci počtu dětí. V Telči je zároveň relativně vysoký počet obyvatel ve věku 45 – 65 let, který, i přes stále se zvyšující naději na dožití, povede v blízké budoucnosti ke vzestupu počtu zemřelých a bude tak nadále docházet k dalšímu prohlubování úbytku obyvatel přirozenou měrou. Velkou hrozbou pro město je skutečnost, že pokud bude tento trend úbytku obyvatel v Telči pokračovat stejným tempem jako v posledních letech, klesne v blízké budoucnosti počet obyvatel v Telči pod hranici 5 000 obyvatel. Právě pokles do nižší kategorie pod 5 000 obyvatel by znamenal zásadní pokles daňových příjmů pro město, což by se výrazně projevilo při sestavování městského rozpočtu. Tento vývoj lze odvrátit pouze pomocí vhodně načasovaných migračních zisků, které by měly být spojeny především s bytovou výstavbou a s atraktivitou daného území. Město by se tak mělo soustředit na celkové zvýšení atraktivity svého území tak, aby dokázalo nalákat především mladé rodiny, které ocení výhody malého města před velkoměstem.

Otázka bydlení

Vzhledem k nízkému počtu nově vybudovaných domů nebo bytů v posledních letech v Telči a úbytku obyvatelstva by podpora rozvoje bydlení ve městě měla být jednou z hlavních priorit budoucího rozvoje města Telč. Město by mělo být schopné nabídnout novým zájemcům o bydlení nějaké možnosti v podobě volných stavebních parcel nebo míst ve svých městských bytech. I samotní občané města se v dotazníkovém šetření vyjádřili, že s nabídkou bydlení v Telči jsou nespokojeni a že se jedná o oblast, do které by město Telč mělo investovat v budoucích letech své prostředky. Město disponuje pozemky jak pro výstavbu bytových domů, tak i pro individuální výstavbu ať už v lokalitě Dačická, kde již v současné době probíhá prodej stavebních pozemků, nebo v dalších částech města a je jen důležité najít všeobecnou shodu vedení města ohledně směru rozšiřování bytového fondu a další pozemky připravit k výstavbě nových domů a bytů. Starosta města zároveň však nepovažuje v současné době za možné, aby město za své prostředky vystavilo nový bytový dům, nicméně poukázal na regulační plán města, pomocí kterého může město vymezit podmínky pro zastavění určitých lokalit a následnou výstavbu již ponechat na soukromém investorevi. Získané prostředky za prodej takových pozemků by pak město mohlo dále využít k rekonstrukci stávajících městských bytů nebo k vybudování nových bytů ve stávajících městských domech.

Zdravotnická a sociální péče

Úroveň zdravotnické a sociální péče je v Telči na dobré úrovni. V Telči se nachází poliklinika, která je hlavním poskytovatelem zdravotnických služeb ve městě a nabízí všechny základní zdravotnické služby pro občany města. Z hlediska chybějících, především specializovaných zdravotnických služeb, které v Telči chybí, je pro občany Telče výhodná krátká dojezdová vzdálenost do krajského města Jihlavy, kde dochází ke koncentraci chybějících zdravotnických služeb. Hrozbu pro město v otázce zdravotnictví představuje blízká budoucnost, kdy v Telči z důvodu odchodu do důchodů v dohledné době ukončí svoji činnost několik lékařů a sehnat za tyto odborníky adekvátní náhradu může být náročné. Město by se tak již nyní mělo snažit nalákat mladé praktické lékaře a zubaře do města. Přivést tyto odborníky do Telče by město mohlo pomocí nabídky městských bytů určených pro nové lékaře a jejich rodiny nebo zvýhodněným nájmem za pronájem ordinace. V otázce

sociální péče je město Telč dobře připraveno na stárnutí obyvatelstva. V roce 2019 vzniknul ve městě nový domov pro seniory s dostatečnou kapacitou míst. Ve městě navíc funguje organizace Sdílení, která nabízí služby z oblasti sociální péče na celém území města a neustále tyto své služby rozšiřuje a rozvíjí.

Občanská vybavenost

Občanská vybavenost a dostupnost nabízených služeb výrazně ovlivňuje atraktivitu daného území a kvalitu života obyvatel v daném území. Velký význam představuje nabídka a kvalita předškolního a školního vzdělávání, které je předpokladem pro potenciální přistěhování mladých rodin s dětmi. Nabídka vzdělávání v Telči je na vysoké úrovni, nachází se zde mateřská škola, která je v současné době modernizována a rozšiřována o jednu další třídu pro 25 dětí. Dále jsou v Telči dvě základní školy, do jejichž rekonstrukcí a modernizací jednotlivých učeben město v posledních letech investovalo nemalé prostředky ze svého rozpočtu.

Z hlediska dalších služeb je ve městě zřízena pobočka pošty, dvě lékárny, dvě železniční zastávky, několik autobusových zastávek nebo pobočka VZP. V Telči je také zároveň dostatečné zastoupení malých prodejen nabízející široké spektrum zboží pro každodenní potřebu. Potenciál dalšího rozvoje v oblasti služeb představuje minimálně jedna prodejna některého z velkých řetězců supermarketů, který by zvýšil konkurenci v této oblasti a zvýšení počtu obchodů s oblečením, kterých se občanům dostává ve větších městech.

Kulturní a společenské akce zaměřující se na uspokojení potřeb všech skupin obyvatel zajišťuje především odbor kultury a cestovního ruchu MěÚ Telč ve spolupráci s místními kulturními spolky. Nedostatek v oblasti společenského vyžití představuje absence většího společenského prostoru určeného pro pořádání kulturních akcí (taneční plesy, koncerty,...) a kino, které bylo v Telči zrušeno v roce 2008.

Z oblasti sportu je ve městě celoročně v provozu sportovní areál s umělou trávou, krytý zimní stadion a několik volně přístupných víceúčelových hřišť. Ve městě také působí několik sportovních organizací nabízející místním obyvatelům možnost vybrat si ze široké škály sportů. Nedostatkem v oblasti sportovního vyžití je podle občanů absence venkovního koupaliště nebo plaveckého bazénu, za kterými místní obyvatelé musí dojíždět do větších okolních měst.

Ekonomické prostředí

Základem dobře fungující ekonomické sféry by měla být vzájemná spolupráce a komunikace města s podnikatelskými subjekty. V dotazníkovém šetření obyvatelé města uváděli, že jim ve městě nejvíce chybí pracovní příležitosti, přesto naopak naprostá většina podnikatelů ve městě si stěžuje, že nemá dostatek pracovníků pro své firmy. Problémem v Telči je tak odlišná nabídka a poptávka po pracovních místech. Mimo celkové podpory podnikatelských subjektů by se tak mělo vedení města zaměřit na podporu současných i potenciálních drobných podnikatelů tak, aby docházelo k rozšiřování spektra nabízených služeb ve městě a zároveň, aby došlo k většímu uspokojení poptávky po práci pro místní obyvatele. Podpora těchto subjektů může být formou bezplatné propagace ze strany města, regulací nájemného u provozoven v městských objektech apod. Město by také mělo zajistit výstavbu alespoň jednoho většího objektu průmyslové výroby, který by přinesl do města větší množství pracovních míst, a který by dokázal do města přilákat další ekonomicky aktivní osoby. Důležitým předpokladem pro zhodnocení stavu ekonomického prostředí ve městě a získání zpětné vazby by mělo být také pravidelné setkávání vedení města se zástupci ekonomických subjektů působících ve městě.

7. Závěr

Diplomová práce se zabývala analýzou sociálního a ekonomického rozvoje města Telč nacházejícího se v Kraji Vysočina, asi 30 km jižně od krajského města Jihlavy. Hlavním cílem této práce bylo zhodnocení jednotlivých oblastí sociálního a ekonomického rozvoje (struktura obyvatelstva, občanská vybavenost, situace na trhu práce, zdravotní a sociální péče,...) a navržení klíčových řešení budoucího rozvoje města Telč. Získané poznatky z práce, které vyplynuly z veřejně dostupných databází, z dotazníkového šetření mezi občany města a z rozhovoru se starostou města, lze využít jako podklad pro další plánování rozvoje města Telč.

Město Telč, jehož historické centrum bylo v roce 1992 zapsáno na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO, patří mezi turisticky nejnavštěvovanější města v České republice. Tomu odpovídá i rozložení ekonomické struktury ve městě. Dominantní ekonomický sektor zde představuje sektor služeb, zejména pak velké množství podniků zaměřujících se na aktivity spojené s cestovním ruchem. Naopak upozaděn je v Telči sektor průmyslu, kdy celé ORP Telč je považováno za nejméně průmyslovou oblast v rámci celého kraje. S tímto faktem souvisí i extrémní sezónnost v rámci nezaměstnanosti opakující se ve městě každý rok, kdy zatímco v letních měsících dosahuje nezaměstnanost v Telči nejnižších hodnot v rámci kraje, tak v zimních měsících dosahuje nezaměstnanost mnohem vyšších hodnot.

Z hlediska demografické struktury obyvatelstva se město v posledních letech potýká především s úbytkem obyvatelstva. Věkovou strukturu obyvatelstva ovlivňuje proces stárnutí obyvatelstva, kdy ve městě dochází ke zvyšování podílu seniorů na úkor obyvatelstva v předproduktivním a produktivním věku. Vzhledem k tomuto demografickému vývoji roste poptávka po nabízených službách v oblasti zdravotnictví a sociální péče.

I když jsou v Telči oblasti rozvoje, na kterých je potřeba neustále pracovat a zdokonalovat je, tak místní obyvatelé jsou ve většině případů spokojeni se životem ve městě, oceňují čistotu města a cítí se zde bezpečně. Telč svým obyvatelům nabízí kvalitní vzdělávání pro děti, pro seniory je zajištěna nadstandardní sociální péče a celková nabídka občanské vybavenosti je ve městě na dobré úrovni.

Město Telč dlouhodobě pracuje s vyrovnaným obecním rozpočtem. Společně s rozpočtem zastupitelstvo města každoročně projednává a schvaluje fond projektů. Fond projektů je důležitý strategický rozvojový dokument města v oblasti realizace investičních a neinvestičních projektů, který shrnuje akce realizované v předchozím roce a zároveň definuje akce, které budou realizovány nebo projektově připravovány v roce následujícím. Za velké investiční projekty, které město v nejbližších letech čekají, lze považovat rekonstrukci domů č. 70 a 71 na náměstí Zachariáše z Hradce, vybudování inženýrských sítí v lokalitě Dačická, rekonstrukci parkoviště na bývalém zimním stadionu nebo přestavbu bývalého objektu domova důchodců na muzejní prostory.

Dle provedených analýz byly v práci navrženy následující možné směry rozvoje v klíčových oblastech:

- **Otázka bydlení** – Příprava technického zázemí městských pozemků určených k výstavbě domů, aktualizace regulačního plánu města ohledně výstavby, prodej pozemků investorům za účelem výstavby bytových domů, investice do oprav městských bytů a celkové navýšení počtu městských bytů.
- **Zdravotnická a sociální péče** – Zajištění připravenosti městských bytů pro nově přichozí lékaře a zubaře, snaha nalákat do města nové mladé odborníky do zdravotnických zařízení ve městě.
- **Občanská vybavenost** – Zvýšení konkurence malých supermarketů, zajištění zařízení pro konání společenských a kulturních akcí (koncerty, plesy), znovuoobnovení kina ve městě.
- **Ekonomické prostředí** - Podpora současných i potenciálních drobných podnikatelů tak, aby docházelo k rozšiřování spektra nabízených služeb ve městě a zároveň, aby došlo k většímu uspokojení poptávky po práci pro místní obyvatele, udržování dobrých vzájemných vztahů mezi vedením města a podnikatelskými subjekty ve městě, zajištění výstavby většího objektu průmyslové výroby s dostatečnou kapacitou pracovních míst.

Tyto uvedené návrhy jsou klíčové pro zvýšení celkové atraktivity města tak, aby mohlo v následujících letech dojít v Telči k migračním ziskům a byl tak postupně zastaven trend úbytku obyvatelstva. Budoucí plánování dalšího směru rozvoje města je převážně v rukou vedení města, které by však při svých jednáních mělo zohlednit výsledky dosavadního vývoje města v jednotlivých sociálních a ekonomických oblastech rozvoje tak,

aby bylo město Telč pro své obyvatele stále vhodným místem k životu. Dalšími předpoklady pro úspěšnou realizaci předložených návrhů je pečlivá příprava projektů, vhodné využití nabízených dotačních titulů a také dostatek finančních prostředků z vlastních zdrojů.

8. Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje:

BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0384-5.

BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.

BLOTEVOGEL, H. Zur Konjunktur der Regiondiskurse, In: Informatiuonen zur Raumentwicklung, 2000, sešit 9/10, s. 497.

ČMEJREK, J., ČOPIK, J. Veřejná správa. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Ekonomická fakulta. 1. vydání, 2016, 127 s. ISBN 978-80-7394-578-7

GOODALL, B. Dictionary of Human Geography. London: Penguin Group, 1987. ISBN 978-0141988054

HUDEČKOVÁ, H., LOŠŤÁK, M., ŠEVČÍKOVÁ, A. Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2013. ISBN 978-80-213-1413-9.

KADERÁBKOVÁ, J., KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ, Z. Region a regionální vědy: (vybrané sociální, kulturní a environmentální aspekty). Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2008. Eupress. ISBN 978-80-7408-009-8.

KADERÁBKOVÁ, J., PEKOVÁ, J. Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 300 s.

KEEBLE, D., LAWSON, C., MOORE, B., WILKINSON, F. Collective learning proces, networking and „institutional thickness“ in the Cambridge region. Regional Studies, 1999, roč. 33, s. 319-332.

MATES, P., WOKOUN, R. Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy. Praha: Prospektrum, 2001. ISBN 80-717-5100-6.

MATES, P. a kol. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk., 2008. 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4.

MAIER, K. Udržitelný rozvoj území. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4198-7.

NEKUDA, V. Dačicko, Slavonicko, Telčsko. Vyd. 1. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2005. ISBN 80-727-5059-3

PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. Veřejná správa a finance veřejného sektoru, 3. přepracované vydání. Praha. ASPI, 2008. 712 s.

POSTRÁNECKÝ, J. Regionální politika a regionální rozvoj v České republice. In Urbanismus a územní rozvoj, roč. XIII, č. 5/2010. ISSN 1212-0855.

STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. Regionální politika a její nástroje. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2.

SVOBODOVÁ, H., VĚŽNÍK, A., HOFMANN, E. Vybrané kapitoly ze socioekonomické geografie České republiky. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013. Elportál. ISBN 978-80-210-6229-0.

ŠILHÁNKOVÁ, V. Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. ISBN 978-80-7395-019-4.

WOKOUN, R. Regionální rozvoj a jeho management v České republice. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-13010.

WOKOUN, R. a kol. Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování). Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

WOKOUN, R., MATES, P., KADEŘÁBKOVÁ, J. Základy regionálních věd a veřejné správy. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-304-9.

Internetové zdroje:

Mikroregion Telčsko: O nás [online]. [cit. 2021-09-29]. Dostupné z:

<<https://www.mikroregiontelcsko.cz/o-nas/>>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ [online]. 2021. [cit. 2021-07-14]. Dostupné z: <<https://mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2021>>

ČSÚ (2021a). Klasifikace územních statistických jednotek (CZ-NUTS) [online]. 2021. [cit. 2021-08-30]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace-uzemnich-statistickych-jednotek-cz-nuts>>

ČSÚ (2021b): Charakteristika SO ORP Telč. [online]. 2021. [cit. 2021-09-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xj/charakteristika_so_orp_telc>

ČSÚ: Veřejná databáze ČSÚ [online]. 2021. [cit. 2021-11-02]. Dostupné z: <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>>

Krajská správa ČSÚ v Jihlavě (2021): ORP Telč. [online]. 2021. [cit. 2021-09-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xj/orp_telc>

Ministerstvo práce a sociálních věcí: Statistiky [online]. 2021. [cit. 2021-11-04]. Dostupné z: <<https://data.mpsv.cz/web/data/statistiky>>

Sdružení obcí Vysočiny: Úvod [online]. [cit. 2021-09-29]. Dostupné z: <<https://www.obcevysoчины.cz>>

Telč (2021a): Základní informace. [online]. 2021. [cit. 2021-09-27]. Dostupné z: <https://www.telc.eu/mesto_a_samosprava/zakladni_informace>

Telč (2021b): Samospráva. [online]. 2021. [cit. 2021-09-27]. Dostupné z: <https://www.telc.eu/mesto_a_samosprava/samosprava>

Telč (2021c): Historie. [online]. 2021. [cit. 2021-09-27]. Dostupné z: <https://www.telc.eu/turista_a_volny_cas/historie>

Telč (2021d): Kulturní organizace. [online]. 2021. [cit. 2021-09-29]. Dostupné z: <<https://www.telc.eu/obcan/organizace/kulturni-organizace>>

Legislativa:

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích

Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje

9. Přílohy

Příloha 1 – Dotazník pro občany města Telč

Dobrý den,

jsem studentem Provozně ekonomické fakulty ČZU v Praze a rád bych Vás tímto požádal o vyplnění přiloženého dotazníku, který je určený obyvatelům města Telč a bude součástí mé diplomové práce na téma „Analýza sociálního a ekonomického rozvoje obce Telč“.

Vaše odpovědi pro mě budou velmi cenné a poslouží mi jako podklady ke zpracování praktické části práce, jejímž cílem je zhodnocení sociálního a ekonomického rozvoje Telče a nastínění městu Telč možných perspektiv dalšího rozvoje.

Dotazník je zcela anonymní. Prosím Vás, abyste zakroužkovali vždy tu variantu odpovědi, která nejlépe vystihuje Váš názor. Vyplnění dotazníku Vám nezabere více než 10 minut.

Předem děkuji za Vaši ochotu a čas strávený vyplněním mého dotazníku.

Lukáš Nosek

1. Jste?

- a) muž
- b) žena

2. Kolik je Vám let?

- a) 0-14 let
- b) 15-25 let
- c) 26-45 let
- d) 46-64 let
- e) 65 a více let

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) základní
- b) střední bez maturity
- c) střední s maturitou
- d) vyšší odborné
- e) vysokoškolské

4. V jakém jste pracovním poměru?

- a) zaměstnanec
- b) OSVČ, podnikatel
- c) student/žák
- d) nezaměstnaný
- e) důchodce
- f) na mateřské/rodičovské dovolené
- h) v domácnosti

5. Kolik osob žije ve Vaší domácnosti? Prosím vyplňte číslovkou:

6. V jakém rozmezí se pohybuje přibližný čistý měsíční příjem Vaší domácnosti?

- a) 20 000 a méně
- b) 20 001 – 30 000 Kč
- c) 30 001 – 40 000 Kč
- d) 40 001 – 50 000 Kč
- e) nad 50 000 Kč

7. Jak dlouho žijete v Telči?

- a) méně než 1 rok
- b) 1 – 5 let
- c) 6 – 10 let
- d) 11 – 20 let

e) více než 20 let

8. Pracujete / studujete přímo v Telči?

a) ano

b) ne

c) jsem nezaměstnaný / jsem důchodce

9. Jak daleko dojíždíte za prací / za studiem? (Pokud pracujete / studujete v Telči, jste důchodce nebo jste nezaměstnaný, pokračujte rovnou na otázku 10)

a) méně než 10 km

b) 10 – 19 km

c) 20 – 29 km

d) 30 – 39 km

e) 40 km a více

10. Jak se Vám ve městě Telč žije??

a) velmi dobře

b) spíše dobře

c) spíše špatně

d) velmi špatně

11. Cítíte se v Telči bezpečně??

a) rozhodně ano

b) spíše ano

c) spíše ne

d) vůbec ne

12. Zajímáte se o dění a budoucí plány města Telč??

a) rozhodně ano

b) spíše ano

- c) spíše ne
- d) nezajímám se vůbec

13. Z jakého zdroje nejčastěji získáváte informace o dění ve městě??

- a) webové stránky města
- b) Telčské listy
- c) sociální sítě města (facebook, instagram)
- d) veřejná jednání zastupitelstva
- e) vzájemné osobní sdělení mezi občany
- f) nezajímám se o dění ve městě
- g) jiný; uveďte _____

14. Jak jste spokojen(a) s vedením a řízením města??

- a) velmi spokojen(a)
- b) spíše spokojen(a)
- c) spíše nespokojen(a)
- d) velmi nespokojen(a)

15. V následující otázce ohodnoťte Vaši spokojenost s jednotlivými aspekty ve městě Telč??

	velmi spokojen(a)	spíše spokojen(a)	spíše nespokojen(a)	velmi nespokojen(a)
čistota města	1	2	3	4
nabídka pracovních příležitostí	1	2	3	4
možnosti pro bydlení	1	2	3	4
kulturní vyžití ve městě	1	2	3	4
sportovní vyžití ve městě	1	2	3	4
úroveň vzdělávání ve městě (mateřské školy, základní školy)	1	2	3	4

úroveň zdravotní péče ve městě	1	2	3	4
úroveň sociální péče ve městě	1	2	3	4
nabídka služeb ve městě	1	2	3	4
dopravní infrastruktura (silnice, chodníky, osvětlení)	1	2	3	4

16. Co Vám ve městě Telč nejvíce chybí?? (Vyberte maximálně 3 odpovědi)

- a) místa pro bydlení (bytové domy, stavební parcely)
- b) parkovací plochy
- c) divadlo, kino
- d) bazén, koupaliště
- e) veřejná místa k odpočinku
- f) zeleň
- g) zdravotnické služby
- h) kavárny, bary, restaurace
- i) společenské akce (koncerty, výstavy,...)
- j) nákupní možnosti
- k) pracovní příležitosti
- l) širší nabídka služeb
- m) jiné; prosím uveďte _____

17. Navrhněte, do jaké oblasti by mělo město Telč investovat největší podíl finančních prostředků z rozpočtu v nejbližších letech?? (Vyberte maximálně 3 odpovědi, o kterých si myslíte, že jejich zlepšení přispěje k efektivnímu rozvoji města)

- a) bytová výstavba
- b) tvorba nových pracovních míst
- c) podpora bezpečnosti ve městě
- d) zdravotnické a sociální služby
- e) péče o památky ve městě
- f) životní prostředí

- g) veřejná zeleň
- h) podpora vzdělávání ve městě (školky, školy)
- i) podpora cestovního ruchu ve městě
- j) podpora sportu a volnočasových aktivit ve městě
- k) technická infrastruktura (vodovod, kanalizace,...)
- l) dopravní infrastruktura (rekonstrukce cest, chodníků, osvětlení,...)
- m) jiné; prosím uveďte _____

Příloha 2 – Polostandardizovaný rozhovor se starostou města Telč, panem Mgr. Vladimírem Brtníkem

Pane starosto, co považujete za silné stránky města Telč jako vhodného místa pro život?

Po patnácti letech mého života ve velkých městech v zahraničí na Telči oceňuji především bezpečí a její pro mne vyhovující velikost. Jako rodič se nebojím poslat své děti pěšky či na kole do školy, k babičce, do ZUŠ či na různé sportovní kroužky. Všude po Telči se dá dopravit pěšky či na kole, ve městě je veškerá občanská vybavenost. Telč je sice i město turistické, ale dovolím si říci, že turistický ruch telčské občany nijak výrazně negativně neovlivňuje. V Telči je velký počet kulturních i sportovních spolků, koná se zde množství kulturních i sportovních akcí.

Co naopak považujete za slabé stránky města Telč jako vhodného místa pro život?

Stejně jako je tomu v celé ČR i v Evropě, v současné době není lehké v Telči získat bydlení. Především mladým lidem v Telči chybí obchody či kulturní vyžití, které se jim dostává ve větších městech. V Telči není veškerá lékařská péče, občané musí dojíždět do větších měst. V Telči není ani velká továrna, která by zaměstnala velké množství lidí.

Jak obecně hodnotíte celkovou občanskou vybavenost města?

V současné době ji hodnotím jako velmi dobrou. Bojím se ale blízké budoucnosti, kdy v Telči skončí kvůli odchodu do důchodů se svoji lékařskou praxí několik lékařů/lékařek/zubařů/zubařek. Najít za tyto odborníky náhradu bude velmi složité. Toto je ale problém celé ČR. Ocenil bych alespoň jednu další větší prodejnu potravin (supermarket), aby ve městě vznikla v této oblasti větší konkurence. Z diskusí s občany vyplývá, že by ve městě také ocenili kino a bazén.

Je vyloženo něco z občanské vybavenosti, co podle Vás v Telči chybí? Jak už jste zmínil u předchozí odpovědi, tak i v dotazníkovém šetření se občané města skutečně vyjádřili, že jim v Telči nejvíce chybí bazén nebo koupaliště a divadlo nebo kino. Má město v tomto ohledu nějaké plány do budoucna?

Jak jsem již zmínil, bojím se snižování dostupnosti lékařských služeb v blízké budoucnosti. Co se bazénu týče, spolupracujeme se soukromým investorem, který plánuje v areálu Panského dvora v Telči vybudovat mimo jiné právě i plavecký bazén. V plánech města je při rekonstrukci domu č. 70 a 71 na nám. Zachariáše z Hradce vytvořit společně se ZUŠ i multifunkční budovu, kde by mohlo být provozováno i kino. O venkovním koupališti prozatím neuvažujeme. Již v letošním rozpočtu však máme finanční prostředky na rekonstrukci břehu u pláže u Roštejnského rybníka, kam se mnoho občanů Telče chodí v létě koupat.

Dochází k úbytku obyvatel města a zároveň se lidé vyjádřili, že jim chybí více možností pro bydlení v Telči. Probíhá nebo je ve městě plánovaný prodej nových stavebních parcel, případně je v plánu výstavba nových bytových domů? Jak se jinak město Telč snaží zamezit odlivu obyvatel z Telče?

V současné době město v rámci 1. etapy prodává či prodalo 16 stavebních parcel pro stavbu rodinných domů v lokalitě Dačická v Telči. Dalších 14 stavebních parcel je v majetku soukromých majitelů. Další stavební parcely v této lokalitě budou připraveny a prodány v následujících letech. V loňském roce jsme vypracovali dokument Bytová koncepce, ve kterém jsou uvedeny veškeré možnosti vybudování či rekonstrukcí bydlení v Telči (pozemky, byty, domy v majetku města atd.). Nyní jde o to najít shodu na cestě, kterou se město má v rozšiřování bytového fondu dát. V současné době za současných možností financování nepovažuji za možné, aby

město ze svých prostředků postavilo např. bytový dům. Můžeme však prostřednictvím regulačního plánu jasně vymezit podmínky pro zastavění určitých pozemků a nechat tuto výstavbu na soukromém investorovi. Získané prostředky za případný prodej pozemků může město investovat na rekonstrukci stávajících bytů v majetku města nebo na vybudování např. podkrovních bytů v městských domech.

Lidé se zároveň vyjádřili, že slabinou města je nedostatek pracovních příležitostí. Z dostupných dat zároveň vychází především nízké zastoupení průmyslových podniků ve městě. Jaká je z Vašeho pohledu ve městě Telč situace ohledně pracovních příležitostí? Jsou v plánu nějaké kroky, které bude město realizovat za účelem zvýšení nabídky pracovních míst ve městě nebo realizuje město nějaké kroky v rámci podpory zaměstnanosti a podnikání v Telči?

Jako zástupce města komunikuji jak se stávajícími podnikateli tak i s těmi potencionálními. Město Telč má k dispozici jednu oblast, kde by případný větší objekt k podnikání šel vystavět. Určité nabídky již město obdrželo, doposud však šlo o nabídky, které by nepřinesly velké množství pracovních míst a nesplňovaly představy města o výstavbě v této lokalitě. Zároveň je nutné říci, že téměř všichni telčští podnikatelé si stěžují, že nemají dostatek pracovníků pro své firmy. Problém tedy není v tom, že by v Telči nebyl dostatek volných pracovních míst, ale že se nabídka těchto pracovních míst nepotkává s poptávkou (obsahem práce či finančním ohodnocení).

Populace ve městě neustále stárne. Je podle Vás město Telč dostatečně připravené v otázce poskytování zdravotních a sociálních služeb pro seniory?

Jsme velmi pyšní na telčské Sdílení, které tyto služby poskytuje a neustále je rozvíjí. V současné době připravujeme Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ORP Telč. Postupná práce na této transformaci je dlouhodobě potřebná v celé České republice.

Jak město Telč pracuje se svým rozpočtem, daří se městu Telč efektivně hospodařit se svými prostředky?

Ano, rozpočet města je dlouhodobě sestavován jako vyrovnaný.

Plánuje město Telč nějaké další velké investiční akce v následujících letech, a kterou z nich považujete za nejzásadnější?

Doporučuji podívat se na náš dokument Fond projektů, ve kterém jsou veškeré tyto akce uvedeny. Z těch velkých projektů nás v budoucích letech čeká rekonstrukce domů č. 70 a 71 na náměstí Zachariáše z Hradce, rekonstrukce parkoviště na bývalém zimním stadionu nebo výstavba sportovní lokality za zimním stadionem.

V čem vidíte největší potenciál rozvoje města Telč v následujících letech?

Osobně bych byl rád, kdyby Telč zůstala malým, milým a bezpečným městem s rozumným množstvím turistů, kteří ho každoročně navštíví. Nemyslím si, že bychom se měli stavebně rozšiřovat do okolí, spíš by bylo vhodné zabydlet již existující domy a parcely v rámci města. Se zvyšujícími se možnostmi práce z domova věřím tomu, že více lidí ocení výhody malého města před velkoměstem, budou v Telči žít a pracovat.

V čem naopak vidíte největší případné ohrožení rozvoje města Telč v následujících letech?

Jak jsem již uvedl, bojím se brzké nedostupnosti lékařských služeb ve městě.